

รายงานการวิจัย
ศึกษาการนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19
ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ
สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

วิธวินท์ ภาคแก้ว

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก
สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ประจำปีงบประมาณ 2563
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

รายงานการวิจัย

ศึกษาการนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19

ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรมภ

สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

STUDY THE MIDDLE WAY FOR APPLIES COVID-19 PARADIGM PH 3102 PRIMITIVE
RELIGION IN BUDDHIST STUDIES PHILOSOPHY AND RELIGION FACULTY.

วิธวินท์ ภาคแก้ว

รายงานการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจาก

สถาบันวิจัยญาณสังวร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ประจำปีงบประมาณ 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษา หลักมัชฌิมาปฏิปทาโดยทั่วไป โรคไวรัสโควิด 19 และศึกษารายละเอียดวิชา PH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ์ 2) เพื่อวิเคราะห์รูปแบบหลักมัชฌิมาปฏิปทาในช่วงโควิด 19 มาใช้ในการเรียนการสอนของรายวิชา PH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ์ 3) การประยุกต์ใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทามาใช้ในการเรียนการสอนของรายวิชา PH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ์ ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(ส่วนกลาง)

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพศึกษาจากคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา คือ พระไตรปิฎก หนังสือ เอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และมีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 10 ท่าน นำมาวิเคราะห์และบูรณาการ การนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชา PH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ์สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

คำสำคัญ : 1.มัชฌิมาปฏิปทา, 2.โรคไวรัสโควิด 19, 3.PH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ์

ABSTRACT

This research aims 1) to Study of the middle path Principle and COVID-19 pandemic and Study PH 3102 Genesis Religion Subject. 2) For analysis model teaching Study PH 3102 Genesis Religion Subject. 3) Application A Study on the Implementation of the middle path Principle. Mahamakut Buddhist University (Center)

This research is a qualitative research study based on Buddhist scriptures, namely Tripitak, books, academic documents and related research, and data collection from in-depth interviews from 10 qualified persons and experts is analyzed and integrated. Applied During COVID-19 of the Third-Year Students in PH 3102 Genesis Religion Subject, Department of Religious Studies, Faculty of Religion and Philosophy.

Key Word : 1.middle path Principle, 2.COVID-19, 3.PH 3102 Genesis Religion Subject.

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเล่มนี้ สำเร็จได้ด้วยดีเพราะอาศัยความเมตตาอนุเคราะห์ จากอาจารย์ที่ปรึกษาและคณาจารย์ในคณะศาสนาและปรัชญาหลาย ๆ ท่าน ที่ให้คำชี้แนะในงานวิจัยครั้งนี้ กระผมขอกราบขอบพระคุณ ท่านคณบดีเป็นอย่างยิ่ง ที่เปิดโอกาสให้ผู้วิจัยได้ทำงานวิจัยในครั้งนี้

และขอขอบคุณแม่บิดา มารดาผู้ให้กำเนิดครอบครัวอันเป็นที่รัก คุณงามความดีและประโยชน์อันจะพึงมีจากงานวิจัยนี้ ขอให้เป็นเครื่องสักการบูชา แต่พระรัตนตรัยและอุทิศส่วนกุศลนี้เพื่อบูชาพระคุณบิดา มารดา ครู อุปัชฌาย์ อาจารย์และผู้ที่มีพระคุณทั้งหลายและกัลยาณมิตร ทุกๆ ท่านจงเป็นผู้มีส่วนแห่งบุญด้วยเทอญ

วิธวินท์ ภาคแก้ว

หัวหน้าโครงการวิจัย

20 มกราคม 2564

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญคำย่อ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภูมิ	ณ
สารบัญรูปภาพ	ญ
บทที่	
1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 ปัญหาวิจัย	2
1.3 วัตถุประสงค์การวิจัย	2
1.4 สมมติฐานการวิจัย	2
1.5 นิยามศัพท์	2
1.6 ขอบเขตของการวิจัย	2
1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น	3
1.8 ข้อจำกัดของการวิจัย	3
1.9 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	3
1.10 หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้	3
2 แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	
2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	5
2.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้อง	32
2.3 สภาพพื้นที่ที่ทำการวิจัย	34
2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	37
2.5 สรุปกรอบแนวความคิด	41
3 วิธีดำเนินการวิจัย	
3.1 ประชากร	42
3.2 การสุ่มตัวอย่าง	42
3.3 กรอบแนวคิดและการกำหนดตัวแปร	42
3.4 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย	43
3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	43

3.6	การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	43
3.7	วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล	43
3.8	การวัดค่าตัวแปร	44
3.9	สถิติที่ใช้ในการวิจัย	45
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
4.1	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	46
4.2	ขั้นตอนการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
4.3	ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ	46
4.4	ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ	50
4.5	ข้อเสนอแนะ	51
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1	สรุปผลการวิจัย	52
5.2	อภิปรายผลการวิจัย	53
5.3	ข้อเสนอแนะ	55
5.3.1	ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	55
5.3.2	ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ	55
5.3.1	ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป	56
	บรรณานุกรม	57
	ภาคผนวก	60
	ประวัตินักวิจัย	83

สารบัญคำย่อ

ผู้วิจัยใช้พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และอรรถกถาแปล (ภาษาไทย) ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์ พิมพ์เนื่องในวโรกาสครบ ๒๐๐ ปี แห่งพระราชวงศ์จักรี กรุงรัตนโกสินทร์ พุทธศักราช ๒๕๒๕ ในการอ้างอิง โดยมีคำย่อและคำเต็มชื่อคัมภีร์ที่ใช้อ้างอิง ดังนี้

คำย่อ	คำเต็ม		
พระวินัยปิฎก			
วิ.มหา.	วินัยปิฎก	มหาวิภังคปาติ	
วิ.ม.	วินัยปิฎก	มหาวคคปาติ	
พระสุตตันตปิฎก			
ที.สี.	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	สีลขณรวคคปาติ
ที.ม.	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	มหาวคคปาติ
ที.ปา.	สุตตันตปิฎก	ทีฆนิกาย	ปาฏิภวคคปาติ
ม.มู.	สุตตันตปิฎก	มชฌิมนิกาย	มูลปณณาสกปาติ
ม.ม.	สุตตันตปิฎก	มชฌิมนิกาย	มชฌิมปณณาสกปาติ
ม.อุ.	สุตตันตปิฎก	มชฌิมนิกาย	อุปรปณณาสกปาติ
ส.ส.	สุตตันตปิฎก	สัญญตตนิกาย	สคาถวคคปาติ
ส.นิ.	สุตตันตปิฎก	สัญญตตนิกาย	นิทานวคคปาติ
ส.สพ.	สุตตันตปิฎก	สัญญตตนิกาย	สพยตณวคคปาติ
อง.เอก.	สุตตันตปิฎก	องคตตตนิกาย	เอกนิปาตปาติ
อง.ติก.	สุตตันตปิฎก	องคตตตนิกาย	ติกนิปาตปาติ
อง.จตุกก.	สุตตันตปิฎก	องคตตตนิกาย	จตุกกนิปาตปาติ
อง.ปญจก.	สุตตันตปิฎก	องคตตตนิกาย	ปญจกนิปาตปาติ
อง.สตตก.	สุตตันตปิฎก	องคตตตนิกาย	สตตกนิปาตปาติ
อง.อฏฐก.	สุตตันตปิฎก	องคตตตนิกาย	อฏฐกนิปาตปาติ
อง.นวก.	สุตตันตปิฎก	องคตตตนิกาย	นวกนิปาตปาติ
อง.ทสก.	สุตตันตปิฎก	องคตตตนิกาย	ทสกนิปาตปาติ
ขุ.ธ.	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ธมมปทปาติ
ขุ.อิตติ.	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	อิตตวุตตกปาติ
ขุ.วิ.	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	วิมานวตถุปาติ
ขุ.เปต.	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เปตวตถุปาติ
ขุ.เถร.	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	เถรคาถาปาติ
ขุ.ชา.	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ชาดกปาติ
ขุ.ม.	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	มหานิทเทศปาติ
ขุ.ป.	สุตตันตปิฎก	ขุททกนิกาย	ปฐิสสมภิตามคคปาติ

ช. พุทธ. สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย พุทฺธวงฺสปาติ

พระอภิธรรมปิฎก

อภิ.วิ. อภิธมฺมปิฎก วิภังคปาติ

อรรถกถาพระวินัยปิฎก

ที.ปา.อ. สุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย สุมังคลวิลาสินี ปาฎีกาอรรถกถา
ม.ม.อ. สุตตันตปิฎก มัชฌิมนิกาย ปัจจุสฺสหนิ มัชฌิมปณฺณาสกอรรถกถา
ส.นิ.อ. สุตตันตปิฎก สยุตฺตนิกาย สารตฺถปฺปกาสินิ นิตานวคฺคอรรถ

กถา

อง.ทก.อ. สุตตันตปิฎก องคฺตตรนิกาย มโนรทปฺปุณฺณิ ทุกาทินิปาตอรรถกถา
ขุ.ธ.อ. สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ปรมตฺถทีปนี อิติวุตฺตอรรถกถา
ขุ.อิติ.อ. สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ปรมตฺถทีปนี อิติวุตฺตอรรถกถา
ขุ.ชา.อ. สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย ชาตกอรรถกถา
ขุ.ป.อ. สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย สทฺธมฺมปฺปกาสินิ ปฏิสมฺภิทามคคอฏฺฐ

จกถา

ขุ.จู.อ สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย สมธมฺมปฺปชฺไซติกา จุฬนิตฺเทสอฏฺฐ

กถา

ขุ.อป.อ. สุตตันตปิฎก ขุททกนิกาย วิสฺสุทฺธชนวิลาสินิ อปทานอรรถกถา

อรรถกถาพระอภิธรรมปิฎก

อภิ.สง.อ. อภิธมฺมปิฎก ธมฺมสงคฺณิ อฏฺฐสาสินิอฎฺฐกถา

สำหรับตัวเลขที่อยู่หลังชื่อย่อของคัมภีร์ใช้ ๒ แบบ ดังนี้

- ๑) แบบ ๓ ตอน คือ เล่ม/ข้อ/หน้า ใช้อ้างอิงพระไตรปิฎก เช่น อก.สตตก. ๒๓/๖๖/๑๓๒. หมายถึง องคฺตตรนิกาย สตตกนิปาตปาติ เล่มที่ ๒๓ ข้อที่ ๖๖ หน้าที่ ๑๓๒ เป็นต้น
- ๒) แบบ ๒ ตอน คือ เล่ม/หน้า ใช้อ้างอิงพระอรรถกถา และคัมภีร์อื่น ๆ เช่น ขุ.ชา.อ. ๕๖/๒๑๖. หมายถึง ขุททกนิกาย ชาตกอรรถกถา เล่มที่ ๕๖ หน้าที่ ๒๑๖ เป็นต้น

สารบัญตาราง

	หน้า
สารบัญตาราง 4.1	47
สารบัญตาราง 4.2	47
สารบัญตาราง 4.3	48
สารบัญตาราง 4.4	49
สารบัญตาราง 4.5	50

สารบัญภาพ

	หน้า
รูปภาพที่1 ตราสัญลักษณ์	33
รูปภาพที่2 กรอบแนวความคิด	37
รูปภาพที่3 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	44
รูปภาพที่4 รูปแบบการศึกษา ของนักศึกษาชั้นปีที่3 ในรายวิชา PH 3102 ศาสนา ปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา	49

ทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลักมัชฌิมาปฏิปทาหรือทางสายกลาง ในศาสนาพุทธ หมายถึง การไม่ยึดถือสุดทางทั้ง 2 ได้แก่ อัตตกิลมณัญญะ คือ การประกอบตนเองให้ลำบากเกินไป กามสุขัลลิกานุโยค คือ การพัวพันในกามในความสบาย พระพุทธเจ้าทรงกำหนดหลักทางสายกลางนี้ไว้ชัดเจน คือ อริยมรรคมีองค์ 8 เมื่อย่นย่อแล้ว เรียก "ไตรสิกขา" ได้แก่ ศีล สมาธิปัญญา อันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาต่างๆได้ดีแม้จะอยู่ในช่วงของการระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 ก็ตาม

ปัจจุบันทั่วโลกกำลังได้รับผลกระทบอันเกิดจากการระบาดของเชื้อโรคโควิด -19 ได้สร้างความเสียหายให้กับมวลมนุษยชาติเป็นอย่างมาก ในทุก ๆ ด้าน ทุกมิติ ซึ่งปัจจุบันนักวิทยาศาสตร์ นักวิจัย และบุคลากรทางการแพทย์ทุกภาคทั่วโลกกำลังเร่งศึกษาและวิจัย เพื่อค้นคว้าหาตัวยาวัคซีนดังกล่าว เพื่อมายับยั้งการระบาดของเชื้อโรคโควิด-19 ประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่ได้รับผลกระทบจากการระบาดของเชื้อโรคไวรัสโควิด-19 เป็นอย่างมากประเทศหนึ่ง ส่งผลกระทบโดยตรงกับระบบสาธารณสุข สังคม การศึกษา เศรษฐกิจ และการเมือง ทำให้การจัดการและการบริหารประเทศเป็นไปด้วยความยากลำบาก ในทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ส่งผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมเป็นวงกว้าง

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยทางด้านพระพุทธศาสนา แห่งแรกของประเทศไทย ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2483 โดยสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ปัจจุบันเป็นมหาวิทยาลัยในสังกัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สถาบันอุดมศึกษาในกำกับของรัฐ การระบาดของเชื้อโรคไวรัสโควิด-19 ครั้งนี้ ส่งผลกระทบโดยตรงกับมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ทั้งทางตรงและทางอ้อม เกี่ยวกับระบบการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย ส่งผลกระทบโดยตรงกับระบบบริหารและการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัย ทั้งภายในและภายนอก

คณะศาสนาและปรัชญาเป็นคณะแรกที่เปิดทำการเรียนการสอน ตั้งแต่เริ่มแรกก่อตั้งมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ปัจจุบันได้เปิดทำการเรียนการสอนทั้งหมด 5 หลักสูตร ประกอบด้วย 1.สาขาวิชาพุทธศาสน์ศึกษา 2.สาขาวิชาพุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนา 3.สาขาวิชาปรัชญาศาสนาและวัฒนธรรม 4.สาขาวิชาพระพุทธศาสนา 5.สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา โดยมีพระสุทธิสารเมธี,ดร. เป็นคณบดีคณะศาสนาและปรัชญา

รายวิชา PH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ เป็นรายวิชาหนึ่งของสาขาวิชาศาสนศึกษา ได้เปิดทำการเรียนการสอนในภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ของนักศึกษาชั้นปีที่2 สาขาวิชาศาสนศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2559) และ สาขาวิชาพุทธศาสน์ศึกษา (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562) การระบาดของโรคไวรัสโควิด- 19 ได้ส่งผลกระทบโดยตรงกับการเรียน การสอน

ในรายวิชาศาสนาปฐมบรรพ์เป็นอย่างมาก โดยสามารถแยกประเด็นปัญหาออกเป็น 4 ประเด็นปัญหาหลักดังนี้ 1). ปัญหาทางด้านสถานศึกษา 2). ปัญหาทางด้านตัวผู้เรียนคือนักศึกษา 3). ปัญหาสื่อการเรียนการสอน 4). ปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยปัญหาดังกล่าวสามารถนำผลงานวิจัยไปปรับใช้แก้ปัญหาดังกล่าวไม่มากนัก

1.2 ปัญหาวิจัย

1.2.1. เพื่อแก้ปัญหาในการเรียน การสอน วิชา PH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ์ ในช่วงโรคไวรัสโควิด 19 ระบาด

1.2.2. เพื่อเป็นแนวทางในการปรับใช้ในช่วงการแพร่ระบาดของเชื้อโรคในอนาคต

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.3.1 ศึกษา หลักมัชฌิมาปฏิปทาโดยทั่วไป โรคไวรัสโควิด 19 และศึกษารายละเอียด วิชา PH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ์

1.3.2 วิเคราะห์รูปแบบหลักมัชฌิมาปฏิปทา ในช่วงโควิด 19 มาใช้ในการเรียนการสอนของ รายวิชา PH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ์

1.3.3 ประยุกต์ใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทามาใช้ในการเรียนการสอนของ รายวิชา PH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ์ ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(ส่วนกลาง)

1.4 สมมติฐาน

1.4.1 เพื่อพิสูจน์การนำเอาหลักมัชฌิมาปฏิปทามาใช้แก้ปัญหาการเรียน การสอนในรายวิชา PH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ์ ได้จริง

1.5 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

1. ภาษาไทย : 1. มัชฌิมาปฏิปทา, 2.ไวรัสโควิด-19

2. ภาษาอังกฤษ : 1.Middle Way , 2. COVID-19

1.6 ขอบเขตการวิจัย

เนื่องจากงานวิจัยชิ้นนี้ เป็นการวิจัยในชั้นเรียนเชิงประยุกต์ ที่มุ่งศึกษาการนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชา PH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ์ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ผสมผสานกับการวิจัยเชิงคุณภาพแบบสัมภาษณ์ (Interview Research) ซึ่งผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลจากเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวข้องมาศึกษาวิเคราะห์เป็นหลัก จากนั้นจะนำข้อมูลไปแปรผลด้วยการสัมภาษณ์กับกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้อง โดยมีขอบเขตการวิจัยดังนี้

ขอบเขตเนื้อหา ได้แก่ การนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชา PH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ์ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากนักศึกษาชั้นปีที่3, ชั้นปีที่2 และคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ในคณะ จำนวน 10 รูป/คน โดยผู้วิจัยได้กำหนด

กลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึกออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 1 คน 2) กลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 2 รูป/คน 3) กลุ่มนักศึกษาต่างคณะ จำนวน 3 รูป/คน 4) กลุ่มคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ในคณะจำนวน 4 รูป/คน เพื่อจะได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาไปปฏิบัติ มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชา PH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา ได้อย่างสมบูรณ์ในทุกรูปแบบ

1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น

ผลงานวิชาการเรื่อง การนำหลักปรัชญาไปปฏิบัติใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุขในสถานการณ์โควิด 19 นี้ เป็นสมบัติของคณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ห้ามผู้ใดพิมพ์จำหน่ายเผยแพร่ก่อนได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร หากผู้ใดฝ่าฝืนจะดำเนินโทษทางกฎหมายที่บัญญัติไว้สูงสุด

1.8 ข้อจำกัดของการวิจัย

1.8.1 ข้อมูลทางด้านวิชาการเกี่ยวกับการระบาดของเชื้อโควิด 19

1.8.2 ปัญหาทางด้านการนำเอาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับสื่อต่างๆ มาใช้เพื่อทำการเรียนการสอน ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

1.8.3 ปัญหาทางด้านสัญญาณอินเทอร์เน็ตไม่เสถียร

1.9 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1.9.1 จะก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ และความเข้าใจเรื่อง โรคไวรัสโควิด 19 อันจะเป็นประโยชน์สูงสุดต่อผู้สนใจ ที่พร้อมจะระวังป้องกันกรณีเกิดโรคระบาดใหญ่ในครั้งต่อไป

1.9.2 เป็นแนวทางในการเรียนการสอน การดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข ของการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาหรือที่เรียกว่ายุค New Normal

1.9.3 เป็นการนำเอาองค์ความรู้ในรายวิชา PH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน และการดำเนินชีวิต เป็นปกติสุข ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ

1.10 หน่วยงานที่นำผลการวิจัยไปใช้

1.10.1 สถาบันทางการศึกษา ในทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐและเอกชน

1.10.2 กระทรวงสาธารณสุข ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

1.10.3 องค์การอนามัยโลก World Health Organization

1.10.4 องค์การด้านสิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (The United Nations Human Rights Council)

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการทำวิจัยเรื่องนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎีจากตำรา หนังสือ ตำราวิชาการ เอกสารบทความ บทสัมภาษณ์จากสื่อต่างๆ เว็บไซต์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นหลักการ และเหตุผลในการดำเนินการวิจัย ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับหลักมัชฌิมาปฏิปทา

2.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับหลักมัชฌิมาปฏิปทา

2.3 สภาพพื้นที่ที่ทำการวิจัย

2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5 สรุปกรอบแนวคิดความคิด

2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวกับหลักมัชฌิมาปฏิปทา

มัชฌิมาปฏิปทา ทางสายกลาง, ข้อ ปฏิบัติเป็นกลางๆ ไม่หย่อนจนเกินไป และไม่ตึงจนเกินไป ไม่ข้องแวะที่สุด 2 อย่างคือ กามสุขัลลิกานุโยค และ อตตกิลมณานุโยค, ทางแห่งปัญญา (เริ่มด้วยปัญญา, ดำเนินด้วยปัญญา นำไปสู่ปัญญา) อันพอดีที่จะให้ถึงจุดหมาย คือ ความดับกิเลสและความทุกข์ หรือ ความหลุดพ้นเป็นอิสระสิ้นเชิง ได้แก่ มรรคมีองค์ 8 มีสัมมาทิฐิเป็นต้น สัมมาสมาธิเป็นที่สุด (พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์.สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตฺโต) หน้า 339)

พระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬาราชวิทยาลัย ธัมมจักกัปปวัตตนสูตรปฐมเทศนา

[13] ดูกรภิกษุทั้งหลาย ปฏิปทาสายกลาง ไม่เข้าไปใกล้ที่สุดสองอย่างนั้น นั่นตถาคตได้ตรัสรู้แล้วด้วยปัญญอันยิ่ง ทำดวงตาให้เกิด ทำญาณให้เกิด ย่อมเป็นไปเพื่อความสงบ เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความตรัสรู้ เพื่อนิพพาน

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็ปฏิปทาสายกลางที่ตถาคตได้ตรัสรู้แล้วด้วยปัญญอันยิ่ง ทำดวงตาให้เกิด ทำญาณให้เกิด ย่อมเป็นไปเพื่อความสงบ เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความตรัสรู้ เพื่อนิพพานนั้น เป็นไฉน?

ปฏิปทาสายกลางนั้น ได้แก่อริยมรรค มีองค์ 8 นี้แหละ คือปัญญอันเห็นชอบ 1 ความดำริชอบ 1 เจริญชอบ 1 การงานชอบ 1 เลี้ยงชีวิตชอบ 1 พยายามชอบ 1 ระลึกชอบ 1 ตั้งจิตชอบ 1 (วินย.4/13/18)

ธัมมจักกัปปวัตตนวรรคที่ 2ตถาคตสูตรที่ 1 ทรงแสดงพระธรรมจักร

[1664] ดูกรภิกษุทั้งหลาย นี่แลคือปฏิปทาสายกลางนั้น ที่ตถาคตได้ตรัสรู้แล้วด้วยปัญญอันยิ่งทำดวงตาให้เกิด ทำญาณให้เกิด ย่อมเป็นไปเพื่อความสงบ เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความตรัสรู้

เพือนิพพาน. (ส.ม. 19/1664/528)

พระพุทธเจ้าตรัสว่า มรรคาที่เรียกว่ามัชฌิมาปฏิปทา นี้ เป็นทางเก่า ที่เคยมีท่านผู้เดินทาง ถูกต้องไปถึงจุดหมาย เคยเดินกันมาในกาลก่อนแล้ว พระองค์เพียงแต่ทรงค้นพบ แล้วทรงเปิดเผยแก่ มวลมนุษย์ ทรงทำหน้าที่แนะนำบอกทางนี้ให้แก่เวไนยชน (ส.นิ.16/253/129)

(293) มรรคมืองค์ 8 หรือ อัฐังคิกมรรค (เรียกเต็มว่า อริยอัฐังคิกมรรค แปลว่า “ทางมี องค์แปดประการ อันประเสริฐ” องค์ 8 ของมรรค มีดังนี้

1. สัมมาทิฐิ (เห็นชอบ ได้แก่ ความรู้ริยสัจ 4 หรือ เห็นไตรลักษณ์ หรือรู้กุศลและอกุศล มূলกับกุศลและกุศลมูล หรือเห็นปฏิจาสัมปทา)

2. สัมมาสังกัปปะ (ดำริชอบ ได้แก่ เนกขัมมสังกัปป อพยาบาทสังกัปป อวิหิงสาสังกัปป)

3. สัมมาวาจา (เจรจาชอบ ได้แก่ วจีสุจิริต 4)

4. สัมมากัมมมันตะ (กระทำชอบ ได้แก่ กายสุจิริต 3)

5. สัมมาอาชีวะ (เลี้ยงชีพชอบ ได้แก่ เว้นมิจฉาชีพ ประกอบสัมมาชีพ)

6. สัมมาวายามะ (พยายามชอบ ได้แก่ ปธาน หรือ สัมมัปปธาน 4)

7. สัมมาสติ (ระลึกรู้ชอบ ได้แก่ สติปัฏฐาน 4)

8. สัมมาสมาธิ (ตั้งจิตมั่นชอบ ได้แก่ ฌาน 4) (พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม, สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต) หน้า 215)

ทางสายกลางที่แท้จริง มีหลักที่แน่นอน ความแน่นอนของทางสายกลางนั้น อยู่ที่จุดหมาย หรือเป้าหมายที่แน่ชัด เมื่อมีเป้าหมายหรือจุดหมายที่แน่นอนแล้ว ทางที่นำไปสู่จุดหมายนั้น หรือการกระทำที่ตรงจุดพอเหมาะพอดีจะให้ผลตามเป้าหมายนั้นแหละ คือทางสายกลาง (พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตโต หน้า 526)

หลักมัชฌิมาปฏิปทานี้ ใช้ได้กับกิจการและกิจกรรมทุกอย่างของมนุษย์ที่เป็นประเพณีวิธีการ ตามระบบ แบบแผน วิทยาการ สถาบัน หน้าที่การงานต่างๆ ตลอดจนการปฏิบัติกิจในชีวิตประจำวัน เช่น การศึกษาเล่าเรียน เป็นต้น ย่อมมีความมุ่งหมายเพื่อแก้ปัญหา กำจัดทุกข์ ช่วยให้มีมนุษย์บรรลุ ความดีงามที่สูงขึ้นไป อย่างใดอย่างหนึ่ง การปฏิบัติที่ถูกต้อง หรือการปฏิบัติชอบ ต่อระบบ แบบแผน เป็นต้นเหล่านั้น ก็คือ จะต้องกระทำด้วยความเข้าใจในจุดหมายของมัน ซึ่งนับว่าเป็นการกระทำด้วย ปัญญา หรือโดยมีสัมมาทิฐิ จึงจะนับว่าเป็นการดำเนินตามแนวทางของหลักมัชฌิมาปฏิปทา (พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตโต หน้า 527)

ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเรียน การสอน ดังต่อไปนี้ ... จุดหมายสูงสุดของ พระพุทธศาสนา หรือพรหมจริยะนี้ ก็คือนิพพาน ซึ่งมีชื่อเรียกอย่างหนึ่งว่า “ปรมัตถ์” หรือ “ปรมัตถะ” แปลว่า ประโยชน์อย่างยิ่ง หรือจุดหมายสูงสุด พระพุทธศาสนามีได้มองข้ามประโยชน์หรือจุดหมายขึ้นรองลดหลั่นกันลงมา ที่มนุษย์จะพึงได้พึงถึงตามระดับความพร้อมของตน และก็ได้จำแนก จัดวางเป็นหลักไว้ด้วย ดังจะเห็นได้จากพระบาลีที่ยกมาแสดงใน อปปมาทสูตร, ส.ส. 15/381-5/126-130; ดูประกอบที่ อก.ฉก. 22/324/407 โดยท่านได้จัดแบ่ง **อัตถะ** ไว้เป็น 3 ระดับ

1. ประโยชน์ขั้นต้น เรียกว่า ทิฏฐธัมมิกัตถะ แปลว่า ประโยชน์ปัจจุบัน หรือประโยชน์บัดนี้
2. ประโยชน์ขั้นล้า เรียกว่า สัมปรายิกัตถะ แปลว่า ประโยชน์เบื้องหน้า หรือประโยชน์เบื้องสูง
3. ประมัตถะ แปลว่า ประโยชน์สูงสุด

ประโยชน์ทั้ง 3 ประการ สามารถอธิบายความหมายได้พอสังเขปดังต่อไปนี้

1. ทิฏฐธัมมิกัตถะ ประโยชน์บัดนี้ ประโยชน์ชั้นตาเห็น ประโยชน์ชีวิตนี้ หรือประโยชน์ปัจจุบันเป็นจุดหมายขั้นต้น หรือจุดหมายเฉพาะหน้า หมายถึงประโยชน์อย่างที่มีมองเห็นๆ กันอยู่ ที่เข้าใจกันง่ายๆ เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน เป็นเรื่องชั้นนอก หรือเรื่องธรรมดาสามัญที่มุ่งหมายกันในโลกนี้ได้แก่ ลาภ ยศ สุข สรรเสริญ หรือทรัพย์สิน ฐานะ เกียรติ ไม้ตรี ชีวิตคู่ครองที่เป็นสุข เป็นต้น รวมถึงการแสวงหาสิ่งเหล่านี้โดยทางชอบธรรม การปฏิบัติต่อสิ่งเหล่านี้โดยทางที่ถูกต้อง การใช้สิ่งเหล่านี้ทำตนและคนที่เกี่ยวข้องให้มีความสุข การอยู่ร่วมกันด้วยดี ปฏิบัติหน้าที่ต่อกันอย่างถูกต้องในระหว่างมนุษย์ เพื่อความสุขร่วมกัน

2. สัมปรายิกัตถะ ประโยชน์เบื้องหน้า ประโยชน์ชั้นเลยตาเห็น หรือประโยชน์ที่ลึกล้ำยิ่งกว่าที่จะมองเห็นกันเฉพาะหน้าหรือผิวเผินภายนอก เกี่ยวด้วยชีวิตด้านใน หรือประโยชน์ด้านคุณค่าของชีวิต เป็นจุดหมายขั้นสูงขึ้นไป ซึ่งเป็นหลักประกันชีวิตเมื่อละโลกนี้ไป หรือเป็นเครื่องประกันการได้คุณค่าที่สูงล้ำเลิศยิ่งกว่าสิ่งที่จะพึงได้กันตามปกติในโลกนี้ได้แก่ ความเจริญงอกงามแห่งชีวิตจิตใจ ที่ก้าวหน้าเติบโตใหญ่ขึ้นด้วย คุณธรรม ความใฝ่ใจในทางศีลธรรม ในเรื่องบุญเรื่องกุศล ในการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม กิจกรรมที่อาศัยศรัทธาและความเสียสละ การมีความมั่นใจในคุณธรรม มีความสงบสุขทางจิตใจ การรู้จักปิติสุขที่ประณีตด้านในตลอดจนคุณวิเศษที่เป็นผลสำเร็จทางจิต คือฌานสมาบัติ (รวมถึงการตรัสรู้ที่เป็นปรมัตถ์ด้วย)

3. ประมัตถะ ประโยชน์อย่างยิ่ง หรือประโยชน์ที่เป็นสาระแท้จริงของชีวิต เป็นจุดหมายสูงสุด หรือที่หมายขั้นสุดท้าย ได้แก่ การรู้แจ้งสภาวะของสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง รู้เท่าทันคติธรรมดาของสังขารธรรม ไม่ตกเป็นทาสของโลกและชีวิต มีจิตใจเป็นอิสระ โปร่งโล่ง ผ่องใส เบิกบาน ไม่ถูกบีบคั้นคับข้องจำกัด ด้วย ความยึดติดถือมั่นหวั่นหวาดของตนเอง ปราศจากกิเลสเผาลนที่ทำให้เศร้าหมองขุ่นมัว อยู่อย่างไร้ทุกข์ ประจักษ์แจ้งความสุขประณีตภายใน ที่สะอาดบริสุทธิ์สิ้นเชิง อันประกอบพร้อมด้วยความสงบเยือกเย็นสว่างไสวเบิกบาน โดยสมบูรณ์ เรียกว่าวิมุตติ และนิพพาน (พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตโต หน้า 537-538)

บุญกิริยาวัตถุ 3 อย่าง คือ

[238] จริงอยู่ พระสูตรนี้พระผู้มีพระภาคตรัสแล้ว พระสูตรนี้ พระผู้มีพระภาคผู้เป็นพระอรหันต์ตรัสแล้ว เพราะเหตุนั้น ข้าพเจ้าได้สดับมาแล้ว ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย บุญกิริยาวัตถุ 3 ประการนี้ 3 ประการเป็นไฉน คือ ทานมัยบุญกิริยาวัตถุ 1 ศีลมัยบุญกิริยาวัตถุ 1 ภาวนามัยบุญกิริยาวัตถุ 1

ดูกรภิกษุทั้งหลาย บุญกิริยาวัตถุ 3 ประการนี้แล ฯ

พระผู้มีพระภาคได้ตรัสเนื้อความนี้แล้ว ในพระสูตรนั้น พระผู้มีพระภาค
ตรัสคาถาประพันธ์ดังนี้ว่า

กุลบุตรผู้ใคร่ประโยชน์ พึงศึกษาบุญนั้นแล อันให้ผลเลิศ

ต่อไป ซึ่งมีสุขเป็นกำไร คือ พึงเจริญทาน 1 ความ

ประพาสเสมอ 1 เมตตาจิต 1 บัณฑิตครั้งเจริญธรรม 3

ประการอันเป็นเหตุให้เกิดความสุขเหล่านั้นแล้ว ย่อมเข้าถึง

โลกอันไม่มีความเบียดเบียน ฯ

เนื้อความนี้พระผู้มีพระภาคตรัสแล้ว เพราะเหตุนั้น ข้าพเจ้าได้สดับมาแล้ว
ฉะนี้แล ฯ (ขุ.อิติ.25/238/246)

[270] จริยังอยู่ พระสูตรนี้พระผู้มีพระภาคตรัสแล้ว พระสูตรนี้

พระผู้มีพระภาคผู้เป็นพระอรหันต์ตรัสแล้ว เพราะเหตุนี้ ข้าพเจ้าได้สดับมา

แล้วว่า ดุริยทุกขทั้งหลาย ความเลื่อมใสอันเลิศ 3 ประการนี้ 3 ประการเป็น

ไฉน ดุริยทุกขทั้งหลาย สัตว์ไม่มีเท้าก็ดี 2 เท้าก็ดี 4 เท้าก็ดี มีเท้ามากก็ดี

มีรูปก็ดี ไม่มีรูปก็ดี มีสัญญาก็ดี ไม่มีสัญญาก็ดี มีสัญญาก็มิใช่ไม่มีสัญญาก็มิ

ใช่ก็ดี มีประมาณเท่าใด พระตถาคตอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า บัณฑิตกล่าวว่า

เลิศกว่าสัตว์ประมาณเท่านั้น ดุริยทุกขทั้งหลาย ขนเหล่าใดเลื่อมใสในพระ-

*พุทธเจ้า ขนเหล่านั้นชื่อว่าเลื่อมใสในบุคคลผู้เลิศ ก็และผลอันเลิศย่อมมีแก่

บุคคลผู้เลื่อมใสในพระพุทธเจ้าผู้เลิศ ฯ

ดุริยทุกขทั้งหลาย สังฆตธรรมก็ดี อสังฆตธรรมก็ดี มีประมาณเท่าใด

วิราคะ คือ ธรรมเป็นที่บรรเทาความเมา นำเสียซึ่งความระหาย ถอนขึ้นด้วยดี

ซึ่งอาลัย ตัดซึ่งวิภวภูติ สิ้นไปแห่งตัณหา สิ้นกำหนด ดับ นิพพาน บัณฑิต

กล่าวว่าเลิศกว่าสังฆตธรรมและอสังฆตธรรมเหล่านั้น ดุริยทุกขทั้งหลาย ขนเหล่า

ใดเลื่อมใสในวิราคธรรม ขนเหล่านั้นชื่อว่าเลื่อมใสในธรรมอันเลิศ ก็ผลอัน

เลิศย่อมมีแก่บุคคลผู้เลื่อมใสในธรรมอันเลิศ ฯ

ดุริยทุกขทั้งหลาย สังฆตธรรมมีประมาณเท่าใด อริยมรรคมีองค์ 8 คือ

สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ สัมมาอาชีวะ สัมมา

วายามะ สัมมาสติ สัมมาสมาธิ บัณฑิตกล่าวว่าเลิศกว่าสังฆตธรรมเหล่านั้น

ดุริยทุกขทั้งหลาย ขนเหล่าใดเลื่อมใสในธรรมคืออริยมรรค ขนเหล่านั้นชื่อว่า

เลื่อมใสในธรรมอันเลิศ ก็ผลอันเลิศย่อมมีแก่บุคคลผู้เลื่อมใสในธรรมอันเลิศ ฯ

ดุริยทุกขทั้งหลาย หมู่ก็ดี คณะก็ดี มีประมาณเท่าใด หมู่สาวกของ

พระตถาคต คือ คู่บุรุษ 4 บุรุษบุคคล 8 บัณฑิตกล่าวว่าเลิศกว่าหมู่และคณะ

เหล่านั้น ดุริยทุกขทั้งหลาย ขนเหล่าใดเลื่อมใสในพระสงฆ์ ขนเหล่านั้น

ชื่อว่าเลื่อมใสในหมู่ผู้เลิศ ก็ผลอันเลิศย่อมมีแก่บุคคลผู้เลื่อมใสในพระสงฆ์

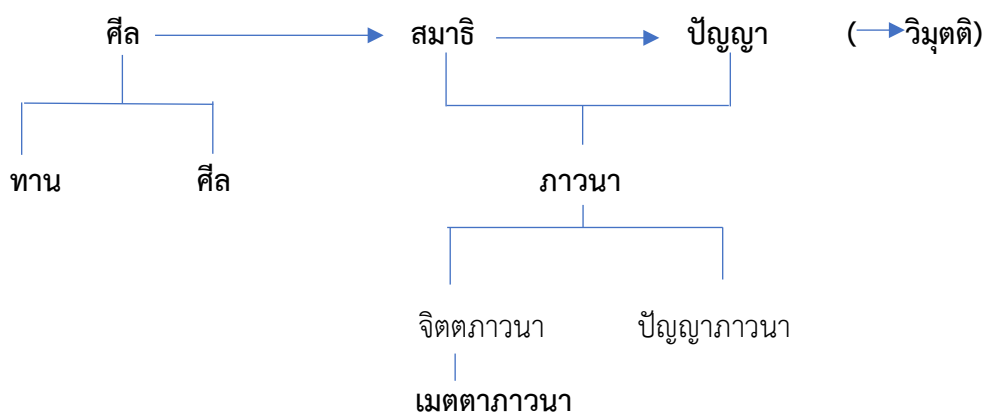
ผู้เลิศ ดุริยคุณทั้งหลาย เลื่อมใสอันเลิศ 3 ประการนี้แล ฯ

พระผู้มีพระภาคได้ตรัสเนื้อความนี้แล้ว ในพระสูตรนั้น พระผู้มีพระภาค
ตรัสคาถาประพันธ์ดังนี้ว่า

เมื่อชนทั้งหลายเลื่อมใสแล้วในพระรัตนตรัยที่เลิศ รู้แจ้ง
ธรรมอันเลิศ เลื่อมใสแล้วในพระพุทธเจ้าผู้เลิศ ซึ่งเป็น
ทักษิณบุคคผลผู้ยอดเยี่ยม เลื่อมใสแล้วในธรรมอันเลิศ
ซึ่งเป็นที่สิ้นกำหนดและเป็นที่สงบ เป็นสุข เลื่อมใสแล้วใน
พระสงฆ์ผู้เลิศ ซึ่งเป็นบุญเขตอย่างยอดเยี่ยม ถวายทานใน
พระรัตนตรัย ที่เลิศ บุญที่เลิศย่อมเจริญ อายุ วรรณะ
ยศ เกียรติคุณ สุขะและพละอันเลิศย่อมเจริญ นักปราชญ์
ถวายไทยธรรมแก่พระรัตนตรัยที่เลิศ ตั้งมั่นอยู่ในธรรมอัน
เลิศแล้ว เป็นเทวดาหรือเป็นมนุษย์ก็ตาม เป็นผู้ถึงความ
ผู้เลิศบันเทิงอยู่ ฯ
เนื้อความนี้พระผู้มีพระภาคตรัสแล้ว เพราะเหตุนี้ ข้าพเจ้าได้สดับมาแล้ว
ฉะนี้แล ฯ (ขุ.อิติ.25/270/277-278)

...พระพุทธเจ้าทรงแสดงหลักบุญกิริยาวัตถุว่ามี 3 อย่าง คืออะไรบ้างแล้ว ก็ตรัสคาถาสรุป
ทรงบอกให้รู้กันว่าจะทำอะไรกับบุญกิริยาวัตถุนี้ คือตรัสว่า “พึงศึกษาบุญนั้นทีเดียว” ขอย้ำพระ
ดำรัสเป็นภาษาบาลีว่า “บุญญเมว โส สิกขเยย” ถ้านำคำทั้งสองมาสมาส (รวมเข้าด้วยกัน) ก็เป็น
“บุญสิกขา” นั่นเอง

ที่ว่าศึกษา ก็คือ ฝึกทำให้เป็นให้มีขึ้น ฝึกหัดอบรมพัฒนาให้เจริญเพิ่มพูนถนัดชำนาญยิ่งขึ้นไป
ก็คือก้าวหน้าออกงามขึ้นไปในมรรค อย่างคล้ายตามไตรสิกขานั้นเอง และเมื่อถือไตรสิกขาเป็นหลัก ก็
เทียบกันได้ดังนี้

1. ทาน การให้ เพื่อแผ่ แบ่งปัน

2. ศีล การประพฤติสุจริต มีความสัมพันธ์ที่ดี เกื้อกูล ไม่เบียดเบียนกัน

3. ภาวนา ฝึกอบรมพัฒนาจิตใจ พัฒนาปัญญา ในอดีตที่ยาวนาน ท่านย่อมได้สอนได้อธิบาย หลักธรรมเหล่านี้กันเรื่อยมา ปรากฏว่า ถึงยุคอรธกถา ได้

ละข้อออกไป ดังที่อรธกถาก็จัดไว้ ซึ่งขอประมวลความมาดูละเอียดเป็นแนวทางเสริมความเข้าใจ ดังนี้

1. ทาน: ในข้อนี้ รวมทั้งปัตติทานมัย คือการเปิดโอกาสให้คนอื่นได้มีส่วนร่วมบุญด้วยการทำความดี ด้วยกัน และปัตตานุโมทนา มัย คือการอนุโมทนาส่วนบุญ โดยพลอยชื่นชม หรือแสดงความยินดี ยอมรับ เห็นชอบในการทำบุญทำความดีของผู้อื่น

2. ศีล: ในข้อนี้ รวมทั้งอปายนมัย คือการมีความอ่อนโยน สุภาพอ่อนน้อม ให้เกียรติกัน เคารพยกย่องท่านผู้มีความเป็นผู้ใหญ่ ผู้สูงด้วยคุณธรรมความดี เป็นต้น รวมถึงการมีกิริยามารยาทงดงาม ตาม วัฒนธรรมประเพณี และไวยารัจจมัย คือการช่วยเหลือ รับผิดชอบ รับใช้ บริการ ขวนขวายในกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

3. ภาวนา: ในข้อนี้ รวมทั้งธรรมสวนมัย คือการฟังธรรม รวมทั้งสดับอ่านข่าวสารข้อมูล คำแนะนำ เรื่องราวที่ตีพิมพ์เป็นประโยชน์ และธรรมเทศนามัย คือการแสดงธรรมให้คำสอนคำแนะนำ ความรู้แก่ผู้อื่น

ข้อพิเศษ: ทิฏฐุชกรรม คือการทำความเห็นให้ตรง ซึ่งต้องทำร่วมกับการทำบุญข้ออื่นทุกข้อ ให้เป็นการ

โดยนัยนี้ จึงเกิดเป็นชุดขยาย เรียกกันว่า บุญกิริยาวัตถุ 10 คือ

4. ทานมัย ทำบุญด้วยการให้

5. สิลมัย ทำบุญด้วยการรักษาศีลประพฤติดีงาม

6. ภาวนามัย ทำบุญด้วยการเจริญภาวนา

7. อปายนมัย ทำบุญด้วยการประพฤติอ่อนน้อม

8. ไวยารัจจมัย ทำบุญด้วยการขวนขวายรับใช้

9. ปัตติทานมัย ทำบุญด้วยการให้ส่วนความดีแก่ผู้อื่น

10. ปัตตานุโมทนา มัย ทำบุญด้วยการยินดีการทำดีของผู้อื่น

11. ธรรมสวนมัย ทำบุญด้วยการฟังธรรม

12. ธรรมเทศนามัย ทำบุญด้วยการสอนแสดงธรรม

13. ทิฏฐุชกัมม ทำบุญด้วยการทำความเห็นให้ตรง

(พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงขยาย พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตโต หน้า 549-550)

จุดเริ่ม พัฒนาเป็นจุดสำเร็จ แห่งความก้าวหน้าในมรรคา ก็คือ สัมมาทิฐิ แปลว่า ความเห็นชอบ หรือเห็นถูกต้อง ถ้าให้ความหมายแนวโลกีย์ ก็ว่า เห็นถูกต้องตามคลองธรรม ถ้าให้ความหมายแนวโลกุตระ ก็ว่า เห็นถูกต้องตามความเป็นจริง คือเห็นตรงตามสภาวะ หรือตามเหตุปัจจัย (พุทธธรรม ฉบับปรับปรุงขยาย พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตโต หน้า 557)

2.1.2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

รูปแบบการเรียนการสอนของประเทศไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันสามารถแบ่งออกได้เป็นวิธี ดังต่อไปนี้

1. รูปแบบการสอนในชั้นเรียนปกติ
2. รูปแบบการเรียนการสอนนอกห้องเรียน
3. รูปแบบการเรียนการสอนตามอัธยาศัย
4. รูปแบบการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

1. รูปแบบการสอนในชั้นเรียนตามปกติ

รูปแบบการเรียนการสอนในชั้นเรียนตามปกตินั้น เริ่มตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงต้นรัตนโกสินทร์ การศึกษาในอดีตของไทยที่ใช้วัด ราชสำนัก และบ้านเจ้านายชั้นสูงเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ โดยได้ทำการสอนในบริเวณใต้ถุนศาลาวัดเป็นส่วนใหญ่ และมีพระภิกษุสงฆ์เป็นผู้อบรมสั่งสอนจนจบการศึกษา ส่วนใหญ่ผู้เรียนจะเป็นเด็กผู้ชาย การศึกษาสูงสุดคือ ป.4 โดยให้พระสงฆ์ผู้อบรมสั่งสอน หรือพระสังฆาธิการภายในวัดเป็นผู้ประเมินการจบการศึกษา เมื่อประเทศตะวันตกเริ่มเข้ามามีบทบาทในการศึกษาของไทยในสมัยอยุธยา ในยุคล่าอาณานิคมของประเทศไทย ในส่วนประเทศไทยนั้น ประเทศโปรตุเกสเป็นชาติแรกที่ได้เข้ามาในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช และประเทศต่าง ๆ ได้ติดตามมาภายหลัง ในสมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครองใน พ.ศ. 2475 ลักษณะการศึกษาของไทยได้มีระเบียบแบบแผนมากขึ้น เป็นช่วงที่การศึกษาของไทยเจริญรุ่งเรืองมาก พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเล็งเห็นความสำคัญของการศึกษาในฐานะที่เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาประเทศในทุก ๆ ด้าน ทรงส่งเสริมให้จัดการศึกษาแบบตะวันตก และสถาปนามหาวิทยาลัยแห่งแรกขึ้น คือ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พร้อมทั้งประกาศใช้พระราชบัญญัติประถมศึกษาขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2464 เพื่อให้ประชาชนเข้ารับการศึกษโดยทั่วถึงกันทั้งประเทศ สมัยหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 เป็นต้นมาประเทศไทยได้กำหนดแผนการศึกษาชาติและแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 โดยกำหนดแผนพัฒนาการศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษร และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2503 หลังเหตุการณ์ในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2516 ประเทศไทยได้มีการปฏิรูปการศึกษา ในปี พ.ศ.2517 ซึ่งเน้นการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม ปัจจุบันประเทศไทยได้พัฒนาระบบการศึกษาของประเทศ ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 โดยใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 ได้กำหนดให้สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาทำหน้าที่ในการพิจารณาเสนอแผนการศึกษาแห่งชาติที่บูรณาการ ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม และกีฬาการศึกษาทุกระดับ และด้วยเหตุผลที่แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ.2552-2559) จะสิ้นสุดในปี พ.ศ.2559 ดังนั้น สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจึงได้จัดทำแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ซึ่งเป็นแผนระยะยาว 20 ปี เพื่อเป็นแผนแม่บทสำหรับหน่วยงาน

ที่เกี่ยวข้อง นำไปใช้เป็นกรอบ แนวทางในการพัฒนาการศึกษา ในช่วงระยะเวลาดังกล่าว (พระมหามหาวินทร์ ปุริสุตโตโม, ผศ.ดร. เอกสารคำสอน วิชาสัมมนาปรัชญาปรัชญาการศึกษา สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2561 หน้า 30-32)

เป็นไปตามระบบสากลโดยได้จัดระบบการศึกษาไว้ 5 ระดับ ดังนี้

1. ระดับชั้นอนุบาล ตั้งแต่ อนุบาลที่ 1 ถึง อนุบาลที่ 3
2. ระดับประถมศึกษา ตั้งแต่ ประถมศึกษาปีที่ 1 ถึง ประถมศึกษาปีที่ 6
3. ระดับมัธยมศึกษา (ตอนต้นและตอนปลาย) ตั้งแต่ มัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึง มัธยมศึกษาปีที่ 6
4. สายอาชีพ ตั้งแต่ ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.3) ถึง ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.2)
5. ระดับอุดมศึกษา ปริญญาตรีทั่วไป 4 ปี และ ปริญญา 5 ปี (มีใบประกอบวิชาชีพ)
6. ระดับบัณฑิตศึกษา ปริญญาโท และ ปริญญาเอก

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้กล่าวถึงหลักการทั่วไปของบูรณาการไว้ว่า “การที่สิ่งทั้งหลายซึ่งเป็นหน่วยย่อย จะต้องมาประสานสัมพันธ์กลมกลืนกันให้ดี จึงจะเกิดความพอดีเป็นสมดุล และสิ่งนั้นจึงจะดำเนินไปได้ด้วยดี ในกรณีที่เป็นอย่างนี้ เมื่อเรามีความเกี่ยวข้องกับสิ่งทั้งหลายที่เป็นหน่วยย่อยเราจะทำอะไร เราก็มีหน้าที่ที่จะต้องนำเอามันเข้ามาประมวลประสานเข้าหากันเป็นองค์รวม ในลักษณะอาการที่ทำให้เกิดความสมดุลให้ได้ ซึ่งการกระทำอันนี้เขาเรียกว่าบูรณาการ อธิบายว่า การทำให้หน่วยย่อยทั้งหลายเข้าร่วมเป็นองค์ประกอบ ซึ่งทำหน้าที่ประสานซึ่งกันและกัน กลมกลืนเข้าเป็นองค์รวมเดียวอันทำให้เกิดความสมดุลที่องค์รวมนั้น สามารถดำรงอยู่และดำเนินไปได้ในภาวะที่ครบถ้วนสมบูรณ์ ไป ๆ มา ๆ กว้นเวียนอยู่ที่คำว่าสมบูรณ์นี้เอง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), “การศึกษา: พัฒนาการ หรือบูรณาการ”, 23 สิงหาคม 2553)

พระมหามหาวินทร์ ปุริสุตโตโม, ผศ.ดร. ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ไว้ดังนี้ การพัฒนาคุณภาพการศึกษาต้องได้รับ “สิทธิในการวิพากษ์วิจารณ์” จึงจะสามารถตอบสนองและรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพของพลเมือง โดยสร้างความสามารถในการผลิต ยุกระดับการคิดวิเคราะห์ การปกป้องคุ้มครองของผู้เรียนเมื่อถูกเอารัด เอาเปรียบ และช่วยพัฒนาประเทศ ในแง่ที่ประชาชนมีรายได้ มีฐานะทางเศรษฐกิจ เข้าถึงการบริการของรัฐซึ่งจะขยายความด้วยเรื่อง “คุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21” การกำหนดทิศทางและนโยบายการจัดการศึกษาไทย จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องจัดทำฐานข้อมูลโดยวิเคราะห์และสกัดปัจจัยสำคัญออกมา 1 ใน 5 ปัจจัยหลัก คือ ปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีมีผลต่อการกำหนดคุณสมบัติและคุณภาพของแรงงานในอนาคต (พระมหามหาวินทร์ ปุริสุตโตโม, ผศ.ดร. เอกสารคำสอน วิชาสัมมนาปรัชญาปรัชญาการศึกษา สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2561 หน้า 30-32)

2.รูปแบบการเรียนการสอนนอกชั้นเรียน

เมื่อการศึกษาของประเทศไทยได้มีการพัฒนาเพิ่มมากขึ้นตามลำดับสามารถสร้างบุคลากรทางการศึกษาเพิ่มมากขึ้น ประเทศไทยได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับต่างประเทศ จนสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานได้เป็นอย่างดี จึงได้จัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับตลาดแรงงาน ส่วนใหญ่จะเริ่มต้นการเรียนการสอนของสายอาชีพเป็นหลัก โดยเริ่มตั้งแต่ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.3) ถึง ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.2) และ ระดับอุดมศึกษาปริญญา 5 ปี (มีใบประกอบวิชาชีพ) ซึ่งมีสมาคมวิชาชีพรับรองและควบคุมให้เป็นไปตามข้อกำหนดของกฎหมาย ตามคุณธรรมและจริยธรรม ในการประกอบวิชาชีพนั้น ๆ เช่น สมาคมสถาปนิกสยาม สมาคมวิศวกรรมสถานแห่งประเทศไทย คุรุสภาแพทยสภา สภาวิชาชีพนักบัญชี เป็นต้น ในการจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาดังกล่าวจึงจำเป็นต้องมีการเรียนการสอนนอกห้องเรียน เพื่อเป็นการตอบสนอง และ เป็นไปตามข้อกำหนดของสาขาวิชาชีพนั่น ๆ หลังจากจบการศึกษา เช่น การเรียนรู้นอกชั้นเรียน, การฝึกเรียนรู้ในสถานที่จริง, และการลงฝึกงานกับสถานประกอบการจริง เป็นต้น

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงลักษณะการจัดการเรียนรู้ “แบบบูรณาการไว้ 4 ประการ คือ

1. การบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว ครูผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้ โดยเชื่อมโยงสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ กับหัวข้อเรื่องที่สอดคล้องกับชีวิตจริงหรือสาระที่กำหนดขึ้นมา เช่น เรื่องสิ่งแวดล้อมน้ำ เป็นต้น
2. การบูรณาการแบบคู่ขนาน มีครูสอนตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
3. การบูรณาการแบบสหวิทยาการเป็นการนำเนื้อหาจากหลายกลุ่มสาระวิชามาเชื่อมโยงเพื่อจัดการเรียนรู้ ซึ่งโดยทั่วไปครูผู้สอนมักจัดการเรียนการสอนแยกตามรายวิชาหรือกลุ่มวิชา
4. การบูรณาการแบบโครงการ ครูผู้สอนสามารถจัดการสอนบูรณาการเป็นโครงการ โดยผู้เรียนต่อเนื่องกันได้หลายชั่วโมง ด้วยการนำเอาจำนวนชั่วโมงของรายวิชาต่าง ๆ ที่ครูผู้สอนเคยแยกกันสอนนั้นมารวมเป็นเรื่องเดียวกัน มีเป้าหมายเดียวกันในลักษณะของการสอนเป็นทีม (กระทรวงศึกษาธิการ, หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน, พิมพ์ครั้งที่2, (กรุงเทพมหานคร : กระทรวงศึกษาธิการ, 2544) หน้า ที่ 26)

แสง จันทรงาม “พระพุทธเจ้าทรงเป็นครูชั้นยอดพระองค์หนึ่งในบรรดาพระคุณสมบัติของพระองค์นั้น มีอยู่ 2 ประการที่บอกถึงความเป็นครู โดยตรงคือ อนุตตโร ปุริสธมมสารถิ ทรงเป็นสารถิผู้ฝึกคนที่ไม่ผู้เทียมเท่า สัตถา เทวมนุสสานิ เป็นครูของเทวดา และมนุษย์ทั้งหลาย ทรงสามารถสอนให้คนเกิดความรู้ถึงขั้นวิชชญาณสัมโพธิญาณ ได้ด้วยการพูดธรรมตาและสามารถสอนให้ผู้ฟังรู้ถึงขั้นอริยสัจจะ และเกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นปุถุชนเป็นอริยบุคคลได้ การศึกษาพระคุณสมบัติและวิธีการสอนของพระพุทธเจ้า จึงเท่ากับเป็นการศึกษาตามหลักพุทธศาสตร์ และเรา

อาจจะได้หลักการบางอย่าง เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในหลักการศึกษาของเราในปัจจุบันก็ได้ พระพุทธองค์ทรงสอนด้วยวิธีการต่าง ๆ เช่น วิธีการสอน 3 แบบ (ปาฏิหาริย์ 3 คือ แบบอาเทศนาปาฏิหาริย์ แบบอนุสาสนีปาฏิหาริย์ แบบการตอบปัญหา) และทรงใช้เทคนิคต่าง ๆ ในการสอน เช่น อารมณ์ขัน อารมณ์กลัว เป็นต้น (แสง จันทรงาม, วิธีสอนของพระพุทธเจ้า, (กรุงเทพมหานคร : มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2547), หน้าที่ 224)

สุเชาว์ พลอยชุม ได้ให้ทัศนะถึงลักษณะและวิธีการสอนของพระพุทธเจ้าปรากฏอยู่ในพระสูตรต่าง ๆ หลายพระสูตรซึ่งแสดงให้เห็นว่า “พระพุทธองค์ทรงมีวิธีการสอนหลากหลายวิธีตามความเหมาะสมแก่บุคคลผู้รับการสอน เช่น สอนด้วย วิธีเทศนา วิธีสนทนา วิธีอุปมาอุปไมย วิธีเล่าเรื่อง สาทก (ชาดก) วิธีใช้อุปกรณ์ วิธีใช้เหตุการณ์จริง วิธีแสดงฤทธิ์ เป็นต้น แต่ทุกวิธีการดำเนินไปภายใต้หลักการสำคัญ 3 ประการ ดังปรากฏในโคตมสูตร คือ 1.) สอนเพื่อให้ผู้ฟังรู้อย่างเห็นจริงในสิ่งที่ควรรู้ ควรเห็น (อภิปัญญา) 2.) สอนอย่างมีเหตุผล เพื่อให้ผู้ฟังไตร่ตรองเห็นตามได้ (สนิทาน) 3.) สอนในสิ่งที่ผู้ฟังสามารถนำไปปฏิบัติและได้รับผลจริงตามควรแก่การปฏิบัติ (สัปปาฏิหาริยะ) หลักการ 3 ประการนี้ จึงถือได้ว่าเป็นหลักการสอน หรือปรัชญาการสอนของพระพุทธเจ้าซึ่งทรงใช้เป็นหลักในการสอนของพระองค์มาโดยตลอด และถือได้ว่าเป็นหลักการสอนของพระพุทธศาสนา” (สุเชาว์ พลอยชุม, พุทธปรัชญาในพระสูตรตันตปิฎก, (กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัดบางกอกบล็อก, 2552) หน้า 17)

3.รูปแบบการเรียนการสอนตามอัธยาศัย

การเรียนการสอนตามอัธยาศัยในประเทศนั้น ในอดีตใช้ชื่อว่า “การศึกษาผู้ใหญ่” เมื่อการศึกษาได้พัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ จึงได้เปลี่ยนชื่อว่า “การศึกษานอกโรงเรียน”

ประวัติและความเป็นมาของสำนักงาน การศึกษานอกโรงเรียนในประเทศไทย กรมการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) จัดตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2522 เป็นกรมหนึ่งในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยมีรากฐานที่มั่นคงมาจาก “การศึกษาผู้ใหญ่” ซึ่งเริ่มต้นตั้งแต่ช่วงปลายทศวรรษของปี 2473 เป็นต้นไป เมื่อรัฐบาลได้ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาในรูปแบบอื่นเพื่อยกระดับอัตราการรู้หนังสือ ซึ่งขณะนั้นอัตราการรู้หนังสือของประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป มีเพียง 32 เปอร์เซ็นต์ ในปี 2483 รัฐบาลจึงได้จัดตั้งกองการศึกษาผู้ใหญ่ขึ้นในสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อรับผิดชอบงานการศึกษาผู้ใหญ่โดยตรง และได้ริเริ่มโครงการรณรงค์เพื่อการรู้หนังสือทั่วประเทศพร้อมกับประกาศใช้กฎหมายบังคับให้ประชาชนผู้ไม่รู้หนังสือที่มีอายุระหว่าง 20-45 ปี เสียค่าเล่าเรียนเป็นรายปี จนกว่าจะผ่านการทดสอบว่าเป็นผู้รู้หนังสือแล้ว โครงการรณรงค์ฯ ดังกล่าว ประสบความสำเร็จพอสมควร แต่ต้องหยุดชะงักไปเนื่องจากภาวะสงครามโลกครั้งที่ 2 ในช่วงระหว่าง 2513-2523 ภารกิจการดำเนินงานของการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ได้ขยายตัวและมีบทบาทหน้าที่เพิ่มมากขึ้น จนได้มีการตั้งกรมการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อจัดการศึกษานอกโรงเรียนสำหรับประชาชนทั่วไปที่พลาดและขาดโอกาสทางการศึกษาให้ได้รับการศึกษาตลอดชีวิต ปัจจุบันมีฐานะเป็นสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียนสังกัดสำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ งานการศึกษานอกโรงเรียนเป็นงานที่มีขอบข่ายกว้างขวางครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ มีกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบสำหรับให้บริการแก่ประชาชนทั่วไป โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่นอกระบบโรงเรียน

ได้มีโอกาสรับการศึกษาและการพัฒนาตามสภาพความพร้อมได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการมีจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นโดยให้บริการทางการศึกษาในหลากหลายรูปแบบ ได้แก่ การศึกษาสายสามัญการศึกษาสายอาชีพ และการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งสามารถเลือกเรียนได้ตามความต้องการและความเหมาะสมกับสภาพความพร้อมของตนเองสาระที่สำคัญของการดำเนินงานการศึกษานอกโรงเรียน เพื่อ เผยแพร่และเป็นข้อมูลพื้นฐานแก่ผู้สนใจศึกษาค้นคว้า เกี่ยวกับการศึกษานอกโรงเรียนเพื่อประโยชน์กว้างขวางอย่างต่อเนื่องต่อไป (<https://www.krakorsornor.com/knowledge-id57.html> เข้าถึงเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2564)

4.รูปแบบการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์

รูปแบบการเรียนการสอนผ่านสื่อออนไลน์นั้น มีการพัฒนามาจากการศึกษาทางไกล สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ข้อ ดังต่อไปนี้

1. มหาวิทยาลัยเปิด
2. การศึกษาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์
3. การเรียนการสอนผ่านสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา (ETV)
4. การเรียนการสอนผ่านสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

1. มหาวิทยาลัยเปิด

การก่อตั้งมหาวิทยาลัยเปิด เป็นความพยายามของรัฐบาลในการที่จะขยายโอกาสการศึกษาระดับอุดมศึกษาแก่ประชาชนให้มากที่สุด แนวคิดนี้ได้เคยนำมาใช้แล้วในประเทศไทย โดยมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง ซึ่งตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2476 ได้จัดการศึกษาระบบ "ตลาดวิชา" โดยไม่จำกัดรับนักศึกษา เป็นครั้งแรก แต่ต่อมาก็ได้เปลี่ยนมาเป็นระบบมหาวิทยาลัยปิด (จำกัดการรับนักศึกษา) เช่นเดียวกับมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ต่อมาปี พ.ศ. 2514 ได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยแบบตลาดวิชาขึ้นอีกแห่งหนึ่ง คือ มหาวิทยาลัยรามคำแหง แต่มหาวิทยาลัยรามคำแหงยังคงจัดการศึกษาโดยอาศัยชั้นเรียนเป็นหลัก ทำให้มหาวิทยาลัยรามคำแหงประสบปัญหาในด้านอาคารสถานที่เรียนเป็นอันมาก ทำให้ไม่สามารถขยายให้เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาที่เพิ่มขึ้นทุกปีได้ ทางรัฐบาล เล็งเห็นว่าหากรัฐบาลให้การสนับสนุนให้ มหาวิทยาลัยรามคำแหง จัดการศึกษาให้เพียงพอกับความต้องการของผู้เรียนแล้ว จะทำให้ภาครัฐต้องรับผิดชอบภาระด้านงบประมาณมากขึ้นอย่างไม่มีวันสิ้นสุด จึงได้ก่อตั้งมหาวิทยาลัยเปิด โดยรับนักศึกษาแบบไม่จำกัดรับขึ้นอีกแห่งหนึ่ง คือ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช ขึ้นในปี พ.ศ. 2521 และปัจจุบันจึงมีเพียงมหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช ที่ยังคงเปิดการเรียนการสอนโดยใช้แนวคิด "มหาวิทยาลัยเปิด" (<https://th.wikipedia.org/wiki/มหาวิทยาลัยเปิด> เข้าถึงเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2564)

นโยบายสถานศึกษาเปิด (อังกฤษ: open-door academic policy) เป็นแนวคิดการจัดการศึกษาที่รับนักเรียนไม่จำกัดจำนวนและไม่มีชั้นเรียน ใช้การจัดการเรียนการสอนแบบทางไกล โดยผู้ศึกษาต้องเรียนรู้ด้วยตนเองจากเอกสารการเรียนต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยจัดทำขึ้น โดยมีการวัดแต่ัมประเมินความรู้ต่างไปจากมหาวิทยาลัยปิด สถาบันอุดมศึกษาที่จัดการศึกษาเช่นนี้

เรียกว่า มหาวิทยาลัยเปิด (อังกฤษ: openuniversity) หรือบางครั้งก็เรียกว่า ตลาดวิชา มหาวิทยาลัยเปิด เป็นรูปแบบหนึ่งที่แสดงออกถึงความพยายามของรัฐบาลในการที่จะขยายโอกาสทางการศึกษา ในระดับอุดมศึกษาแก่ประชาชนให้มากที่สุด ปัจจุบันในประเทศไทย จึงมีมหาวิทยาลัยเปิดของรัฐเพียงแห่งเดียว คือ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (พ.ศ. 2521) โดยมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชจัดการเรียนการสอนแบบทางไกล และมีมหาวิทยาลัยเอกชนเปิดทำการสอนในระบบออนไลน์ด้วย เช่น มหาวิทยาลัยพิษณุโลก มหาวิทยาลัยรังสิต สถาบันรัชต์ภาคย์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีโครงการความร่วมมือของมหาวิทยาลัยแห่งในการจัดการศึกษาทางไกล ผ่านระบบออนไลน์ ในชื่อ มหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย (<https://th.wikipedia.org/wiki/มหาวิทยาลัยเปิด> เข้าถึงเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2564)

1. การศึกษาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (อังกฤษ: e-learning ย่อมาจากคำว่า electronic learning) ปัจจุบันบริษัทหลาย ๆ บริษัทได้ใช้ระบบ e-learning โดยระบบการเรียนผ่านออนไลน์นี้มีหลายหลักสูตร เพื่อเป็นสื่อช่วยในการพัฒนาการเรียนรู้ ฝึกฝนทักษะแก่พนักงานในบริษัท ปัจจุบันนี้มีมหาวิทยาลัยหลาย ๆ แห่งได้นำระบบการเรียนรู้ออนไลน์ผ่านอินเทอร์เน็ตมาใช้ โดยกำหนดแต่ละหลักสูตร ตามโปรแกรมการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนได้เข้าถึงการเรียนรู้ได้ง่ายขึ้น มีทั้งระบบการเรียนแบบทางไกล สำหรับนักเรียนที่สมัครเรียนออนไลน์ และสำหรับนักเรียนที่ไม่สามารถเข้าร่วมเรียนในห้องเรียนได้ (<https://th.wikipedia.org/wiki/การศึกษาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์> เข้าถึงเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2564)

2. การเรียนการสอนผ่านสถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา (ETV)

สถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา หรือ อีทีวี เป็นสถานีโทรทัศน์ของศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กระทรวงศึกษาธิการ นำเสนอรายการเกี่ยวกับการศึกษา ทั้งระดับประถมศึกษา, มัธยมศึกษา และการศึกษานอกโรงเรียน (กศน.) มีคำขวัญประจำสถานีว่า บ้านหลังใหญ่แห่งการเรียนรู้ และ เพื่อนเรียนรู้ตลอดชีวิต

ได้มีการก่อตั้งขึ้นเมื่อ วันที่ 29 มีนาคม พ.ศ. 2537 โดยคณะรัฐมนตรีลงมติให้กระทรวงศึกษาธิการ จัดทำโครงการทดลองจัดการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม เพื่อขยายโอกาสพัฒนาคุณภาพชีวิต และยกระดับมาตรฐานทางการศึกษา หลังจากนั้น กระทรวงศึกษาธิการ มีคำสั่งมอบหมายให้ กรมการศึกษานอกโรงเรียน (ปัจจุบันคือ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย) รับผิดชอบโครงการทดลองดังกล่าว มีกำหนดระยะเวลาระหว่างวันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ. 2537 จนถึงวันที่ 7 มิถุนายน พ.ศ. 2542 โดยมูลนิธิไทยคมให้การสนับสนุน ในการจัดตั้งสถานีส่งแพร่ภาพ จนกระทั่งเริ่มทดลองออกอากาศ อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 12 สิงหาคม พ.ศ. 2537 และเริ่มออกอากาศจริงอย่างเป็นทางการ ตั้งแต่วันที่ 8 มิถุนายน พ.ศ. 2542

อีทีวี (ETV) ออกอากาศเป็นประจำทุกวัน ระหว่างเวลา 06:00 - 24:00 น. (เช่นเดียวกับ สถานีวิทยุศึกษา) ผ่านสัญญาณดาวเทียมไทยคม 5 ด้วยระบบออกอากาศดิจิทัล ในความถี่เคยู-แบนด์

สามารถรับชมได้ทางบริการโทรทัศน์บอกรับเป็นสมาชิก ทูริทัศน์ ช่อง 180 ในอนาคต อีทีวี เตรียมที่จะขยายช่องทางการออกอากาศผ่านทีวีดิจิทัล บริการสาธารณะ หมายเลขที่ 5 ให้บริการทีวีสาธารณะประเภทที่ 1 สำหรับการออกอากาศในการส่งเสริมความรู้ การศึกษา วิทยาศาสตร์ โดยการจัดการจัดสรรคลื่นความถี่จากสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) เครือข่ายโทรทัศน์ผ่านสายเคเบิลส่วนท้องถิ่น และทางออนไลน์ ผ่านเว็บไซต์ของอีทีวี และในวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2561 อีทีวี ได้ทำการออกอากาศด้วยความคมชัดละเอียดสูง(HD) แทนการออกอากาศความคมชัดละเอียดปกติ(SD) ซึ่งการรับชมอีทีวีหลังจากนี้ต่อไปจะต้องติดตั้งและรับสัญญาณจากกล่องรับสัญญาณโทรทัศน์ความคมชัดสูง(Set-top box)ที่รองรับแต่เพียงระบบดิจิทัล โดยจะต้องสังเกตด้านหลังของกล่องดังกล่าว ซึ่งจะมีช่องต่อสายที่รองรับการออกอากาศจากระบบส่งสัญญาณมัลติมีเดียความละเอียดสูง(HDMI) เป็นต้น โดยเริ่มออกอากาศตั้งแต่วันที่ 18 พฤษภาคม 2563 เป็นต้นไป การออกอากาศในระบบ SD 576i เช่นเดียวกับที่ใช้ออกอากาศทางโทรทัศน์ภาคพื้นดินระบบดิจิทัล (<https://th.wikipedia.org/wiki/สถานีวิทยุเพื่อการศึกษา> เข้าถึงเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2564)

3. การเรียนการสอนผ่านสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)

สถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (อังกฤษ: Distance Learning Television ชื่อย่อ: DLTV) ก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2538 เพื่อเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสที่พระบาทสมเด็จพระมหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงครองสิริราชสมบัติครบ 50 ปี บริหารงานโดย มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ในพระบรมราชูปถัมภ์ (อังกฤษ: Distance Learning Foundation ชื่อย่อ: DLF) โดยจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม ถ่ายทอดสดตามหลักสูตรปฐมวัย ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อาชีวศึกษา และอุดมศึกษา ให้แก่โรงเรียนในประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้าน จำนวน 15 ช่อง (ในชื่อ DLTV 1-15) รวมทั้งการออกอากาศรายการเพื่อพัฒนาครู จำนวน 15 ช่อง (ในชื่อ DSTV Network 186-200) ปัจจุบันได้ถ่ายทอดสดการเรียนการสอนตามตารางสอนของชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพิ่มขึ้นด้วย

วิธีรับชม

ระบบ DSTV เป็นระบบโทรทัศน์ผ่านจานดาวเทียม ในย่านความถี่ KU-Band ที่เป็นระบบเดียวกับ True Visions ซึ่งสามารถซื้อชุดรับสัญญาณดาวเทียมกับตัวแทนจำหน่ายได้ทั่วไป โดยไม่เสียค่าบริการรายเดือน โดยราคานี้ขึ้นอยู่กับตัวแทนว่าจะกำหนดราคาเริ่มต้นไว้ที่เท่าไร หรือหากมีเครื่องรับสัญญาณดาวเทียมที่สามารถรับย่าน KU-Band ได้ ก็สามารถรับชมได้เช่นกัน เพราะระบบออกอากาศของสถานีฯ มิได้มีการเข้ารหัสไว้ จึงไม่ต้องใช้ Smart Card ในการรับชมรายการ ระบบ CATV เป็นระบบโทรทัศน์ผ่านสายเคเบิล ซึ่งสามารถรับชมได้ ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล แต่สามารถรับชมรายการได้เพียง 7 ช่อง (ภายหลังสามารถรับชมได้ทั้งหมด 15 ช่อง ในระบบ CATV แบบดิจิทัล) และต้องเสียค่าบริการรายเดือนกับบริษัทเคเบิลทีวีที่ให้บริการ สามารถใช้ประโยชน์จากการเรียนการสอนทางไกลผ่านดาวเทียม โดยวิธีการศึกษาผ่านระบบอินเทอร์เน็ตได้อีก

ทางหนึ่ง โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายในด้านเนื้อหาวิชา (Free-of-charge Web-based Information Content) ทั้งในระบบรายการถ่ายทอดสด (Live Broadcast) และระบบรายการตามคำสั่ง (On Demand) ทางเว็บไซต์ของ มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม และ สถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม

ภารกิจ

สถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV) ดำเนินการออกอากาศ รายการโทรทัศน์เพื่อการศึกษาใน 2 ลักษณะ ดังนี้

การศึกษาในระบบโรงเรียน

เป็นการจัดการศึกษา ตาม หลักสูตรการศึกษาในระบบโรงเรียน (Formal Education) ระดับ อนุบาล, ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อช่วยเหลือโรงเรียนต่างๆ ในรายวิชาที่ขาดแคลน ครูผู้สอน หรือเป็นรายวิชาที่มีเนื้อหาค่อนข้างยาก โรงเรียนที่ต้องการเข้าร่วมโครงการฯ สามารถทำได้ โดยจัดทำกล่องรับสัญญาณดาวเทียม เพื่อรับชมรายการโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมตามตารางเวลาที่ออกอากาศ

การจัดการศึกษาตามอัธยาศัย

เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ และทักษะที่เป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนทั่วไป (Informal Education) การจัดการศึกษาผ่านดาวเทียมเพื่อการศึกษาตามอัธยาศัยนี้ กำหนดเนื้อหารายการให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในปัจจุบันและความต้องการของประชาชน ในการพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ รวมถึงคุณภาพชีวิตของประชาชน

การออกอากาศในสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19

จากสถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 มูลนิธิการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม ร่วมกับ กระทรวงศึกษาธิการ และคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ได้ร่วมมือกันในการจัดการเรียนการสอนทางโทรทัศน์ภาคพื้นดินระบบดิจิทัล ตั้งแต่วันที่ 18 พฤษภาคม - 15 พฤศจิกายน พ.ศ. 2563 โดย DLTV ได้เปิดสถานีโทรทัศน์ระบบดิจิทัลเพื่อการศึกษาจำนวน 15 ช่อง คือ ช่อง DLTV1 - DLTV6 สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา, DLTV7 - DLTV9 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น, DLTV10 - DLTV12 สำหรับนักเรียนชั้นอนุบาล และ DLTV13 - DLTV15 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (แต่เดิมเป็นช่องสำหรับผู้เรียนในระดับชั้นอาชีวศึกษา, อุดมศึกษา และช่องสำหรับครู) โดยออกอากาศในระบบความคมชัดปกติ (Standard-Definition : SD) ทั้งนี้ได้ขยายช่องทางการรับชมไปยังโทรทัศน์ผ่านดาวเทียมระบบซีแบนด์อีกด้วย ซึ่งจะรับชมได้เพียง 12 ช่องเท่านั้น (DLTV1 - DLTV12) และออกอากาศในระบบ SD เช่นเดียวกับที่ใช้ออกอากาศทางโทรทัศน์ภาคพื้นดินระบบดิจิทัล

([https://th.wikipedia.org/wiki/การเรียนการสอนผ่านสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม \(DLTV\)](https://th.wikipedia.org/wiki/การเรียนการสอนผ่านสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)) เข้าถึงเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2564)

2.1.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรายวิชา PH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ์

ศาสนาปฐมบรรพ์เป็นรายวิชาที่สอนเกี่ยวกับศาสนาโบราณต่างๆ ในอดีตกาล โดยเริ่มต้นตั้งแต่ การนับถือของมนุษย์ ในยุคดึกดำบรรพ์ จนถึงยุคมีศาสนาและบางศาสนาไม่มีผู้นับถือแล้วในยุคปัจจุบัน แต่ด้วยคติความเชื่อบางอย่างยังหลงเหลืออยู่ในสังคมปัจจุบัน จะเห็นได้จากคติความเชื่อต่างๆ ของคติชน ยังคงปรากฏให้เห็น อยู่ทั่วทุกมุมโลก แม้ปัจจุบันจะอยู่ในยุคการสื่อสารไร้พรมแดนแล้วก็ตาม ประเพณีดังกล่าวที่ว่า เช่น การนับถือธรรมชาติ ภูเขา ต้นไม้ การนับถือเทพเจ้าต่างๆ ของศาสนาอียิปต์โบราณ การนับถือมนต์ดำและไสยเวทย์ และการเข้าผีทรงเจ้า เป็นต้น

ศาสนาปฐมบรรพ์ จึงเป็นรายวิชาที่นักศึกษาคว้าน่าศึกษาค้นคว้าเป็นอย่างยิ่ง มิเพียงแต่เราจะได้ทราบ ได้รู้เกี่ยวกับศาสนาปฐมบรรพ์ที่มีอยู่ในยุคต่าง ๆ ที่มีอยู่ในโลกนี้แล้ว เรายังสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตเป็นอย่างดีอีกด้วย

สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (พมพ. ธรรมธะเถระ) อดีตเจ้าอาวาสวัดพระศรีมหาธาตุ, สาภกศาสนา, หน้า 28 ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับต้นกำเนิดศาสนาปฐมบรรพ์ไว้ดังนี้ “ศาสนา เป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งของมนุษย์หากจะกล่าวว่ลัทธิศาสนามีมาคู่กับโลก เริ่มแต่ได้มีปฐมกำเนิดของมนุษย์มาแล้วก็น่าจะไม่ผิด เพราะหมู่มนุษย์ อาศัยศาสนาเป็นสรณะที่พึ่งพำนักพักพิงยึดเหนี่ยวแห่งจิตใจ อะไรเป็นมูลเหตุแห่งศาสนาให้หมู่มนุษย์ต้องยึดเป็นสรณะที่พึ่งสักการบูชา? เมื่อเราทวนนึกถึงพฤติกรรมของมนุษย์ยุคโบราณแล้ว ก็เล็งเห็นความสำคัญได้ว่า ลัทธิศาสนามีกำเนิดขึ้นเป็นปฐมแรกเริ่มเดิมทีนั้น ด้วยเนื่องมาแต่ความกลัวบ้าง ความจำเป็นบ้าง พึงพิจารณาในมูลเหตุทั้ง 3 อย่างนี้”

หัจญี ประยูร วทานยกุล และสุพจน์ ด้านตระกูล, สู่สันติภาพถาวร ผ่านพุทธ คริสต์ อิสลาม ถึง มาร์กซิสม์-เลนินนิสม์, หน้า 87 ได้เปรียบเทียบหัวใจสำคัญของศาสนายูดาไว้ดังนี้ “เท่าที่ข้าพเจ้าได้กล่าวมาตั้งแต่ต้นย้าหนักในเรื่องตัวกู-ของกู ซึ่งเป็นเรื่องของสุญตา คือความว่างจากตัวกู-ของกูหรือไม่มีตัวกู เพื่อชี้ให้เห็นว่า ศาสนาใดก็สอนไม่ให้ผู้นับถือเห็นแก่ตัว แม้แต่ศาสนายูดา ทุกศาสนาสอนให้เป็นผู้ใจกว้าง เพี้ยนกันไปบ้าง ขึ้นแก่นมนุษย์และการตีความของมนุษย์ที่ลวงเข้าไปไม่ถึงแก่นธรรมะนั้น ๆ...”

รศ. แสง จันทรงาม, ศาสนศาสตร์, หน้า 88 ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับศาสนาปฐมบรรพ์ (Primitive religion) ไว้ดังนี้ “ศาสนาปฐมบรรพ์ หมายถึง ความเชื่อว่ามีพลังลึกลับอย่างหนึ่ง ล่องลอยอยู่ทั่วไปหรือแทรกซึมอยู่ในคน สัตว์ พืชและวัตถุต่างๆ พลังชนิดนี้อาจให้คุณหรือโทษแก่คนได้ ดังนั้น คนจึงต้องมีการปฏิบัติต่อพลังชนิดนี้ทั้งในแบบให้ทำและแบบมิให้ทำ (Tabu) ศาสนาประเภทนี้ยังมีอยู่ในสังคมของเผ่าชนที่ยังไม่เจริญด้วยอารยธรรม เช่น ชาวเกาะในหมู่เกาะทะเลใต้ เป็นต้น

ปรีชา ช่างขวัญยืน และสมภาร พรหมทา, มนุษย์กับศาสนา, หน้า 12-13 ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับศาสนาปฐมบรรพ์ไว้ว่า “... เราอาจเรียกความเชื่อและการแสดงออกเหล่านี้ว่าศาสนาของมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์ หรือศาสนาโบราณ (primitive religion) เมื่อเข้ามาสู่ยุคที่มนุษย์รู้จักเขียนหนังสือแล้ว ยังมีหลักฐานชัดเจนว่า โครงสร้างความสัมพันธ์ของผู้คนในชุมชนมนุษย์สมัยนี้ถูกจัดวางตามคติความเชื่อในศาสนา ยกตัวอย่างเช่นชุมชนเมโสโปเตเมีย ชุมชนอียิปต์ ชุมชนอินเดีย

โบราณ เป็นต้น พร้อมกับการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไปจากสังคมก่อนประวัติศาสตร์มาเป็นสังคมในประวัติศาสตร์ ศาสนาที่ผู้คนเชื่อถืออยู่ก็ค่อยๆ เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ศาสนาของเมโสโปเตเมียและอียิปต์เป็นตัวอย่างของศาสนาที่กำลังเปลี่ยนสภาพจากการเป็นศาสนาโบราณมาเป็นศาสนาอย่างที่เราเข้าใจกันและสัมผัสกันอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งอาจจะเรียกว่าศาสนาร่วมสมัย แม้ว่ายุคนี้จะล่วงเลยสมัยก่อนประวัติศาสตร์แล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีชุมชนมนุษย์บางแห่งที่ยังใช้ชีวิตแบบมนุษย์ยุคก่อนประวัติศาสตร์อยู่ (เช่นเงาะป่าในประเทศไทยคนป่าในแอฟริกาและชาวอินเดียนแดงในอเมริกา เป็นต้น) ศาสนาที่คนเหล่านี้นับถือเป็นศาสนาแบบดึกดำบรรพ์ ในทางประวัติศาสตร์และมานุษยวิทยาชุมชนดึกดำบรรพ์เหล่านี้คือข้อมูลอย่างดีสำหรับใช้ศึกษาสิ่งที่เรียกว่าศาสนาโบราณ”

พระมหา สมพาน ชาคโร,ดร. เอกสารประกอบการสอนศาสนาปฐมบรรพ์,หน้า 72 ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับต้นเหตุการเกิดศาสนาไว้ดังนี้ “ความเชื่อที่ได้พัฒนาจนกลายมาเป็นศาสนานั้น อาจกล่าวได้ว่ามีลำดับดังนี้ ในขั้นแรกนั้นมนุษย์มีความเชื่อในธรรมชาติหรือธรรมชาตินิยม มนุษย์คิดว่าเหตุที่ธรรมชาติเป็นเช่นนั้นเพราะมีอำนาจสามารถบันดาลความสุขหรือทุกข์ให้แก่ตนได้ จึงพากันเชื่อและถือธรรมชาตินั้นๆ มีชีวิตจึงมีการนับถือธรรมชาติ (Animatism) และบูชาธรรมชาติ (Natural Worship)

รศ.ดร.เดือน คำดี,ศาสนศาสตร์,หน้า45 “...ศาสนาที่มีมาตั้งแต่สมัยแรกเริ่มที่มีอยู่ในความสำนึกของมนุษย์ ซึ่งมีมูลเหตุมาจากความประสงค์ในความปลอดภัยของชีวิต จากภัยธรรมชาติ บนพื้นฐานแห่งความกลัวเรียกว่า ศาสนาปฐมภูมิ หรือยุคดึกดำบรรพ์ (Primitive Religion) และศาสนาโบราณ (Ancient Religion) ซึ่งพัฒนาขึ้นมาในระดับที่ยึดถือสัญลักษณ์คือเทพเจ้าว่าเป็นคำตอบแห่งความรอดของชีวิตในเหตุการณ์ของธรรมชาติและสังคมของมนุษย์ในสมัยโบราณ และทวีปต่างๆ

ธีรพงษ์ มีโธสง,มิติทางศาสนาและปรัชญาของโลก,หน้า 19 ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับศาสนาบูดาห์หรือยูดาห์ ดังนี้ “ศาสนาบูดาห์หรือยูดาห์เดิมอาจเป็นเพียงศาสนาของชนเผ่าเล็กๆ ที่อยู่ทางตอนใต้ของทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ซึ่งอพยพหนีความอดอยากทู่กันดารเข้ามายังดินแดนที่เจริญรุ่งเรือง คือ อียิปต์ โดยมีผู้นำที่เชื่อมั่นในพันธสัญญาระหว่างเขากับพระเจ้า เขา คือ อับราฮัม ซึ่งเป็นต้นตระกูลของชาวยิวในปัจจุบัน อับราฮัมได้พาบริวารเดินทางไปสู่ดินแดนแห่งพันธสัญญาที่พระเจ้าได้สัญญาจะประทานแก่ชาวยิว การเดินทางตามความเชื่อดังกล่าว ทำให้เกิดประวัติศาสตร์ที่พัฒนามาเป็นศาสนาที่สำคัญของโลก คือ ศาสนาคริสต์ และอิสลามในเวลาต่อมา...”

2.1.4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับรายวิชา PH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ์

การดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมา มีทั้งรูปแบบการบรรยายในชั้นเรียน และการเรียนรู้นอกชั้นเรียน สื่อที่ใช้ทำการเรียนการสอนประกอบด้วย หนังสือ ตำราวิชาการต่างๆ เอกสารประกอบการสอนที่เกี่ยวข้องกับรายวิชา และข้อมูลทางวิชาการอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ในรายวิชาศาสนาปฐมบรรพ์

ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับรายวิชา ศาสนาปฐมบรรพ์ ประกอบไปด้วยรายละเอียดดังต่อไปนี้
รหัสและชื่อวิชา

รหัสวิชา PH 3102 ชื่อภาษาไทย ศาสนาปฐมบรรพ์ (Primitive Religion)

จำนวนหน่วยกิต หน่วยกิต (3-0-6)

หลักสูตรและประเภทของรายวิชา เป็นรายวิชาในหมวด วิชาเฉพาะ กลุ่มวิชาศาสนศึกษา
รายวิชาศาสนา บัณฑิตเรียน

สถานที่เรียนจัดการเรียนการสอน คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
วิทยาลัย อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170

คำอธิบายรายวิชา

ชื่อภาษาไทย : ศาสนาปฐมบรรพ์ PH 3102

ชื่อภาษาอังกฤษ : Primitive Religion

ศึกษากำเนิด ลักษณะ และวิวัฒนาการของศาสนา ลัทธิความเชื่อถือ ลัทธิภูตผีไสยศาสตร์
ศาสนากับการดำเนินชีวิต และอิทธิพลของศาสนาปฐมบรรพ์ที่มีต่อศาสนาปัจจุบัน

Study of origin, type, evolution of religion, Animism, Faith, religion and living and the
influence of primitive religion towards the modern religion.

ลักษณะการสอน

1.บรรยาย 45 ชั่วโมงต่อภาคการศึกษา

รายละเอียดในบทต่างๆ ของรายวิชาศาสนาปฐมบรรพ์

บทที่1 ศึกษากำเนิดของศาสนา

บทที่2 ลักษณะของศาสนาปฐมบรรพ์

บทที่3 วิวัฒนาการของศาสนาปฐมบรรพ์

บทที่4 ลัทธิความเชื่อถือ

บทที่5 ลัทธิภูตผีไสยศาสตร์

บทที่6 ศาสนากับการดำเนินชีวิต

บทที่7 อิทธิพลของศาสนาปฐมบรรพ์ที่มีต่อศาสนาปัจจุบัน

สื่อที่ใช้ในการเรียน การสอน ประกอบไปด้วย

อุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ ประกอบไปด้วย 1. ตู้คอนโทรล 2. เครื่องฉายโปรเจคเตอร์ พร้อมจอ
โปรเจคเตอร์ 3. ไมค์โครโฟน และ 4. ลำโพง

ลักษณะการบรรยาย

1.บรรยายด้วยการเขียนอธิบายบนกระดานหน้าห้อง

2.การบรรยายด้วยโปรแกรม Power Point โดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จากเครื่องคอมพิวเตอร์
ไปยังเครื่องฉายโปรเจคเตอร์ ตามบทต่างๆในรายวิชา

เป็นการบรรยาย 45 ชั่วโมง/ภาคหนึ่งการศึกษา โดยแบ่งเป็น 15 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง ในการดำเนินการเรียนการสอน อีก 2 สัปดาห์ แบ่งเป็นการสอบกลางภาค และสอบปลายภาค ในการ

2.1.5 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับโรคไวรัสโควิด-19

เชื้อก่อโรคไวรัสโคโรนา มีชื่อชั่วคราวที่ใช้ในตอนแรกคือ 2019-nCoV ชื่อทางการในปัจจุบันคือ SARS-CoV-2 ส่วนชื่อของโรคติดเชื้อชนิดนี้เรียกว่า COVID-19 ย่อมาจาก CO แทน corona, VI แทน virus, D แทน disease และ 19 แทน 2019 องค์การอนามัยโลกตั้งชื่อแบบนี้เพื่อมิให้เกิด “รอยมลทิน” กับประเทศ พื้นที่ ผู้ป่วย ประชาชน และสัตว์ที่เกี่ยวข้องกับจุดกำเนิดและการระบาดของโรคนี้ เดิมมีเชื้อไวรัสชนิดนี้ 4 ชนิดที่ก่อโรคในทางเดินหายใจส่วนบนของคนและก่อโรคไม่รุนแรง ได้แก่ HKU1, NL63, OC43 และ 229E ส่วนอีก 3 ชนิดก่อโรคได้รุนแรง ทำให้ปอดอักเสบและถึงตายได้ ได้แก่ SARSCoV-1 (ก่อโรค SARS ในจีนและฮ่องกง 2546), MERS-CoV และล่าสุดคือ SARS-CoV-2 ส่วนตัวเชื้อ SARS-CoV-2 เอง ก็มีการกลายพันธุ์เป็นสายพันธุ์ย่อยได้อยู่แล้ว เพราะเป็นไวรัส RNA ที่กระบวนการเพิ่มจำนวน และรหัสพันธุกรรมไม่ได้มีประสิทธิภาพเต็มร้อยอยู่แล้ว ทำให้มีหลายสายพันธุ์ ย่อยได้ในเวลาต่อมา แต่การกลายพันธุ์เป็นสายพันธุ์ย่อยดังกล่าวยังไม่พบข้อมูลว่า ทำให้มีการติดเชื้อง่าย ขึ้นอีก ท าให้โรครุนแรงมากขึ้นอีก ท าให้เชื้อมียาต้านไวรัสที่ใช้อยู่ หรือท าให้ภูมิคุ้มกันที่เกิดขึ้นจาก การติดเชื้อครั้งก่อน ใช้ไม่ได้ผลกับการติดเชื้อสายพันธุ์ย่อยในครั้งที่สองหรือสาม ดังนั้น เรื่องการกลายพันธุ์เป็นเรื่องปกติ แต่ยังไม่มียาหรือวัคซีนใดที่แตกต่างไปจากการก่อโรคของเชื้อ SAR-CoV-2 ของสายพันธุ์ที่เป็นต้นแบบ (parent strain) การศึกษาการกลายพันธุ์และการเรียงลำดับของรหัสแต่ละตัวจะบอกถึงต้นตอของเชื้อ การศึกษาดังกล่าวพบว่าเชื้อไวรัส SARS-CoV-2 มีจำนวน 29,903 นิวคลีโอไทด์และพบว่า มีนิวคลีโอไทด์ที่เหมือนกันถึงร้อยละ 89.1 ของเชื้อ SARS-like coronaviruses ในค้างคาวที่เคยพบในประเทศจีน จึงจัดให้เชื้ออยู่ในจีนัส Betacoronavirus, ซับจีนัส Sarbecovirus ปัจจุบัน ทราบว่าต้นตอมาจากเชื้อไวรัสโคโรนาในค้างคาวและเกิดการกลายพันธุ์ ท าให้ได้เชื้อไวรัส SARS-CoV-2 เพียงแต่ไม่แน่ชัดว่า การกลายพันธุ์และการแพร่กระจายเกิดในสัตว์อื่นที่เป็นตัวกลาง(intermediate host)ก่อนมาสู่คนหรือไม่? มีการศึกษาอื่นของเชื้อชนิดนี้ในตัวลิ้น(หรือตัวนม) พบว่า มีรหัสพันธุกรรมเหมือนกับ SARS-CoV-2 ถึงร้อยละ 99 และตัวลิ้นเป็นสัตว์มีแกนสันหลังและเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมด้วย ดังนั้น ตัวลิ้นอาจจะเป็น intermediate host ก่อนแพร่เชื้อสู่คน หรือว่า เกิดการกลายพันธุ์ในค้างคาวแล้วกระจายมาสู่คนเลย (ค้างคาวเป็นสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม ส่วนนกเป็นสัตว์ปีก แต่ทั้งคู่มีเชื้อไวรัสโคโรนาอยู่ในตัวได้)

การศึกษาการติดเชื้อ SARS-CoV-2 ในสัตว์เลี้ยงในบ้าน เช่น สุนัข แมว พบว่า สุนัขไม่ใช่สัตว์ที่จะติดเชื้อได้ดี จึงไม่น่าเป็นพาหะที่ส าคัญ ส่วนแมวเป็นสัตว์ที่เชื้อ SARS-CoV-2 ก่อโรคได้ดีและสามารถแพร่เชื้อไปให้แมวข้างเคียงได้ จึงต้องคอยดูแลแมวในบ้านมิให้ไปเล่นพละงานนอกบ้าน หรือมิให้แมวเข้ามาในสถานที่ดูแลรักษาผู้ป่วยโรค COVID-19 เพื่อป้องกันแมวมิให้เป็นพาหะนำเชื้อต่อไปยังคนได้เชื้อ SARS-CoV ที่ก่อโรค SARS ในประเทศจีนในปี พ.ศ. 2546 มีอีเห็นหรือชะมด(palm

civet) เป็น intermediate host และเชื้อ MERS-CoV ที่ก่อโรค MERS ในประเทศซาอุดีอาระเบียในปี พ.ศ. 2555 มีอูฐเป็น intermediate host

การแพร่เชื้อไวรัส SARS-CoV-2 ที่พบบ่อยที่สุดคือ ผู้ติดเชื้อแพร่เชื้อผ่านทางฝอยละอองขนาดใหญ่และขนาดเล็กเข้าไปในทางเดินหายใจของผู้รับเชื้อ ส่วนการสัมผัสสิ่งของที่ใช้ร่วมกันแล้วแพร่เชื้อเข้ามาในทางเดินหายใจยังเกิดขึ้นได้แต่พบน้อย ตามปกติการก่อโรคของเชื้อไวรัสในทางเดินหายใจ มีการแพร่กระจายเชื้อทางอากาศ (airborne) ได้สัตว์ที่แพร่เชื้อต้องร้องพ่นสิ่งคัดหลั่งออกมาทางปาก หรือผู้ป่วยต้องไอ โอมิเสมหะ การไอ จาม การตะโกนเชียร์ ร้องเพลงเสียงดัง ทำให้มีฝอยละอองขนาดใหญ่ (droplet) และฝอยละอองขนาดเล็ก (เล็กกว่า 5 ไมครอนเรียกว่า aerosol) กระเด็นออกมา ผู้ที่อยู่ใกล้ชิดไม่เกิน 2 เมตรจากผู้แพร่เชื้อจะสูดดมเชื้อในอากาศผ่านทางฝอยละอองขนาดใหญ่ (droplet) และฝอยละอองขนาดเล็ก (เล็กกว่า 5 ไมครอนเรียกว่า droplet nuclei หรือ aerosol) เข้าไปในทางเดินหายใจโดยเฉพาะจากการไอจามรดกันโดยตรง ถ้าอยู่ห่างจากผู้แพร่เชื้อหรือผู้ป่วยเกิน 2 เมตรขึ้นไป จะติดเชื้อจากการสูดฝอยละอองขนาดเล็กที่ลอยลอยในอากาศไปได้ไกลกว่า 5 เมตร การแพร่เชื้อทั้งสองวิธีมีการป้องกันที่มีประสิทธิภาพแตกต่างกัน การแพร่เชื้อผ่านทางฝอยละอองขนาดเล็ก (aerosol) จะเกิดขึ้นได้เมื่อมีผู้ติดเชื้อมาแพร่เชื้อในห้องหรือสถานที่ที่อากาศไม่ถ่ายเท ผู้ติดเชื้อและผู้รับเชื้อมาอยู่ร่วมกันในห้องนานเป็นชั่วโมง เช่น อยู่ในสนามมวย ในผับ ในห้องคาราโอเกะ เป็นต้น ส่วนการแพร่เชื้อโดยการสัมผัสเช่น การจับมือกันหรือมือจับของใช้สาธารณะที่ปนเปื้อนเชื้อ แล้วมาแคะจมูกหรือเช็ดตาตนเองแล้วติดเชื้อมีความเป็นไปได้แต่ไม่ได้ท ำให้เกิดการระบาดเป็นกลุ่มก้อนใหญ่อย่างรวดเร็ว การแพร่เชื้อทางอุจจาระอาจจะเป็นไปได้เพราะเชื้อออกมาทางอุจจาระได้ด้วย แต่การแพร่เชื้อจากอุจจาระอาจเกิดจากการสัมผัสอุจจาระ หรือมีการท ำให้น้ำล้างอุจจาระกระเด็นเป็นฝอยละอองขึ้นมาเมื่อเวลากดชักโครกโดยไม่ปิดฝาโถส้วม (การแพร่กระจายเชื้อก่อโรค SARS ในปี 2546 ในโรงแรมที่ฮ่องกง เกิดจากการแพร่กระจายของเชื้อ SARS-CoV ในอุจจาระที่กลายเป็นฝอยละอองแพร่ไปในอากาศ) การแพร่ที่ยังไม่มีการศึกษาให้เห็นผลชัดเจนคือ การผายลมออกมาเป็นละอองฝอยในขณะถ่ายอุจจาระหรือในเวลาอื่น จะเป็นวิธีการฝอยละอองขนาดเล็กกว่า 5 ไมครอน เกิดจากการไอ จาม หายใจแรง ๆ การกดชักโครกอุจจาระโดยไม่ปิดฝาโถส้วม การผายลม และการเกิดในโรงพยาบาลจากการใช้เครื่องดูดเสมหะจากท่อช่วยหายใจหรือหลอดลมของผู้ป่วย การใส่หรือถอดท่อช่วยหายใจจากผู้ป่วย ท ำให้เกิดฝอยละอองขนาดเล็กกว่า 5 ไมครอนและปลิวไปได้ไกลหรือลอยละล่องในอากาศได้นานหลายชั่วโมง (เหมือนเมฆหรือหมอก) โดยเฉพาะในสถานที่หรือห้องแออัดและอากาศไม่ถ่ายเท จะมีการสะสมของฝอยละอองขนาดเล็กที่ปนเปื้อนเชื้อได้มากขึ้นในแต่ละชั่วโมงที่ผ่านไป การป้องกันที่ใช้การสวมหน้ากากอนามัยจะไม่เพียงพอการป้องกันที่ได้ผลถึงร้อยละ 95 คือการสวมหน้ากากแบบ N95 และปิดตาหรือสวมชุด PPE ท่อหุ้มทั้งตัวนอกจากนี้ต้องป้องกันการติดฝอยละอองขนาดเล็ก โดยไม่เข้าไปใกล้ผู้คนที่ซึ่งกันและกัน (social or physical distancing) หรือท ำให้ตนเองอยู่เหนือลมในฝูงชน หรือใช้พัดลมเป่าจากตนเองไปสู่ผู้ติดเชื้อ นอกจากนี้ต้องยกเลิกการทำกิจกรรมกลุ่มและการรวมตัวทางสังคม ยกเลิกการไปท่องเที่ยวในแดนที่มีการระบาดของโรคอย่าง

หนาแน่น การเปิดหน้าต่างในห้องทำงานในสัปดาห์เป็นประจำเพื่อให้อากาศหมุนเวียน และใส่ใจในการฆ่าเชื้อโรคภายในบ้าน สัปดาห์งานโดยใช้แสงแดด เครื่องฟอกอากาศที่ทำลายและกรองฝุ่นจิ๋วหรือสเปรย์แอลกอฮอล์ซิลเวอร์นาโนพ่นฆ่าเชื้อในอากาศทุกวันก่อนเริ่มทำงานและหลังเลิกงาน

สารละลายแอลกอฮอล์(75–95%), แอลกอฮอล์ทั่วไปชนิด 2-propanol(70-100%), น้ำยาถูถูตามลดีไฮด์(0.5–2.5%), พอร์มาลดีไฮด์(0.7–1%), povidone iodine(0.23–7.5%) และโซเดียมไฮโปคลอไรด์(0.21% ขึ้นไป) ทำลายเชื้อโคโรนาได้เร็วใน 30 วินาทีส่วนสารไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์(0.5%) ใช้เวลาอย่างน้อย 1 นาทีในการฆ่าเชื้อ สาร benzalkonium chloride ได้ผลไม่แน่นอนรวมทั้งchlorhexidine digluconate (0.02%) เชื้อมีชีวิตบนผิวโลหะ อลูมิเนียม ไม้ กระดาษ แก้วหรือผิวของสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ ที่อุณหภูมิ 20 องศาเซลเซียสได้นาน 4-5 วัน และบนผิวพลาสติกอาจจะมีชีวิตนานถึง 9 วัน ถ้าอุณหภูมิลดเหลือ 4 องศาเซลเซียสจะมีชีวิตได้นาน 28 วัน ถ้าอุณหภูมิสูงถึง 30 องศาเซลเซียสจะอยู่ได้นานไม่เกิน 1 วันการตรวจผู้ที่อพยพจำนวน 126 รายจากเมืองอู่ฮั่นมายังประเทศเยอรมนีโดยเครื่องบิน พบว่า มี 2 รายที่ไม่มีอาการใด ๆ (ทั้งที่ไม่มีอาการจริง ๆ หรือไม่รู้ว่ามียาอาการเพราะมีอาการน้อยมาก)และให้ผลบวกกับการตรวจหาสารพันธุกรรมของเชื้อ SARS-CoV-2 และการเพาะเชื้อในเซลล์Caco-2 cells ของคน ดังนั้น 2 รายนี้ที่ไม่มีอาการใด ๆ ยังมีเชื้อไวรัสเป็น ๆ ในคอหอยที่แพร่เชื้อได้ถ้ามีการไอ จาม เกิดขึ้นปัจจุบัน ทราบดีแล้วว่า ผู้ที่แพร่เชื้ออาจจะไม่แสดงอาการหรือมีอาการน้อยมากหรือแทบไม่มีอาการ เป็นผู้ที่เพิ่งติดเชื้อมานาน และเป็นคนในวัยที่เดินทางเก่งหรือเดินทางบ่อย

บุคลากรทางการแพทย์และผู้สัมผัสหรืออยู่ใกล้ชิดกับผู้ป่วยโดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในระยะที่ยังไม่ทราบว่าป่วยเป็นโรคนี้การเข้าไปในที่ชุมชนแออัดที่อาจจะมีผู้ป่วยปะปนอยู่ด้วย ผู้ที่เดินทางมาจากดินแดนที่มีการระบาดของโรค COVID-19 อย่างมากเช่น ที่ประเทศจีนตอนใต้ สิงคโปร์ หรือญี่ปุ่น อิตาลี อิหร่าน ฝรั่งเศส สเปน เป็นต้น ผู้ที่ไม่สวมหน้ากากอนามัยเมื่อไปดูแลผู้ป่วยที่มีอาการไอ ใช้ในบ้านตนเองหรือสำนักงานการเข้าร่วมทำพิธีกรรมทางศาสนาที่ทำให้ผู้คนต้องเข้ามาอยู่ใกล้ชิดกันในห้องประชุมเดียวกัน เป็นต้น ผู้ที่มีอายุเกิน 60 ปีขึ้นไป ผู้ที่มีโรคประจำตัวเกี่ยวกับปอด หัวใจ เบาหวาน โรคไตพิการเรื้อรัง ผู้ที่กินยากดภูมิคุ้มกัน ผู้ที่สูบบุหรี่ ผู้ติดเชื้อเรื้อรัง ผู้ที่อ้วนมากหรือมีค่า BMI มากกว่า 30 หญิงตั้งครรภ์ ผู้ที่ปลูกเปลี่ยนถ่ายอวัยวะ ผู้ที่ทำงานหนักอดหลับอดนอน คนอ้วนเสี่ยงต่อการเกิดโรคที่รุนแรงจนถึงตายได้ ส่วนเด็กเล็ก วัยรุ่น ผู้ที่แข็งแรงดีมักจะป่วยเพียงเล็กน้อยเช่น หลอดลมอักเสบ แล้วอาการก็ทุเลาหาย ข้อมูลจากผู้ป่วย 1,099 รายในโรงพยาบาล 522 แห่งพบว่า ระยะฟักตัวของโรคโดยทั่วไปคือภายใน 14 วัน แต่มีช่วงเวลาระหว่าง 0 ถึง 24 วัน พบว่าร้อยละ 50 ของผู้ป่วยทั่วไปมีระยะฟักตัว 3 วัน ร้อยละ 50 ของผู้ป่วยหนักจะมีระยะฟักตัวเท่ากับ 2 วันเท่านั้น มีเพียง 14 รายจาก 1,099 รายหรือร้อยละ 1.27 เท่านั้นที่มีระยะฟักตัวระหว่าง 15-24 วัน และมีรายเดียวที่มีระยะฟักตัว 24 วัน ดังนั้น ผู้ป่วยร้อยละ 98 ขึ้นไป จะมีอาการภายใน 14 วันและส่วนมากมีอาการระหว่าง 3 ถึง 7 วันโดยทั่วไป ใช้เวลา 14 วันในการจำกัดสถานที่ให้ผู้ป่วยสงสัยในระยะ 1 ถึง 14 วันแรกของระยะฟักตัวให้อยู่ในโรงพยาบาลหรือสถานที่ที่อยู่ในความดูแลของ

กระทรวงหรือแพทย์ที่ได้รับมอบหมาย หากผู้นั้นไม่มีอาการใด ๆ (ไอหรือไข้) และผลการตรวจด้วยวิธี qRT-PCR จากสิ่งคัดหลั่งในระบบหายใจให้ผลลบ ก็สามารถกลับไปอยู่ที่บ้านได้ เพื่อเพิ่มความปลอดภัยให้แก่ชุมชน เมื่อผู้สัมผัสเชื้อกลับไปอยู่ที่บ้านหลัง 14 วันแล้ว ผู้นั้นควรอยู่ในบ้าน เข้าไปในที่ชุมนุมชนให้น้อยที่สุดและเท่าที่จำเป็น ให้สวมหน้ากากอนามัยถ้าต้องเข้าไปในที่ชุมนุมชนหรือขึ้นรถโดยสารหรือเข้าไปในห้างสรรพสินค้า หลังจากนั้นอีก 14 วันแล้วยังไม่มีไข้หรือไอ ให้ถือว่าผู้นั้นไม่แพร่เชื้อและไม่ติดเชื้อไวรัส SARS-CoV-2 หรือตรวจพบว่า ตนเองมีภูมิคุ้มกันแล้วเชื้อไวรัสต้องเข้าไปแบ่งตัวและเจริญเติบโตในเซลล์มนุษย์ เช่น เซลล์ของเยื่อปอด หลอดลม จึงจะก่อโรคได้เชื้อใช้ผิวเซลล์ของไวรัสจับกับ angiotensin converting enzyme II ที่ผิวเซลล์มนุษย์เพื่อเข้าไปเจริญเติบโตและเพิ่มจำนวนเชื้อในเซลล์มนุษย์ แล้วเซลล์มนุษย์ที่ติดเชื้อจะปล่อยเชื้อไวรัสออกมานอกเซลล์เพื่อไปก่อโรคในเซลล์ข้างเคียงต่อไป การที่เชื้อเพิ่มจำนวนมากขึ้นและเข้าไปในเซลล์ข้างเคียงอีกหลายรอบ จะทำลายเซลล์มนุษย์ในหลอดลมและปอด ทำให้ปอดอักเสบและการหายใจล้มเหลวในที่สุดหากระบบภูมิคุ้มกันของมนุษย์ไม่สามารถทำลายหรือควบคุมเชื้อให้ทันกาลโรค COVID-19 ก่อโรคได้รุนแรงในผู้สูงอายุ (อายุเกิน 60 ปีขึ้นไป) เพราะระบบภูมิคุ้มกันที่ติดตัวมาแต่กำเนิดตามธรรมชาติเสื่อมไปตามวัย ทำให้ไม่สามารถยับยั้งการเพิ่มจำนวนของเชื้อไวรัส SARS-CoV-2 ในเซลล์ที่หลอดลมและถุงลมในเนื้อปอดได้ทันกาล ทำให้เซลล์ในถุงลมที่ติดเชื้อจำนวนมากตายและทดแทนด้วยผังผืดในเวลา 2-3 สัปดาห์หลังการเจ็บป่วย ทำให้การหายใจล้มเหลวและผู้ป่วยถึงแก่กรรมในที่สุด

การติดเชื้อไวรัสโคโรนา กลุ่มนี้มีอัตราการตาย (case fatality rate) แตกต่างกันดังนี้ผู้ป่วยโรคติดเชื้อ SARS-CoV มีอัตราตายร้อยละ 9.5 ผู้ป่วยโรคติดเชื้อ MERS-CoV มีอัตราตายร้อยละ 34.4 ผู้ป่วยโรคติดเชื้อไวรัส SARS-CoV-2 มีอัตราตายเฉลี่ยร้อยละ 2.67 (ข้อมูลจาก SCMP ณ วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2563) ที่น่าสนใจคือ อัตราตายในประเทศจีนคิดเป็นร้อยละ 2.70 (ตาย 2,004 รายจาก 74,185 ราย) อัตราตายนอกประเทศจีนคิดเป็นร้อยละ 0.49 เท่านั้น (ตาย 5 รายจาก 1,012 ราย และคนที่ตายยังมีบางคนเป็นคนจีนที่ออกมาจากพื้นที่ที่เป็นดงระบาศ) อัตราตายนอกประเทศจีนจึงน้อยกว่าถึง 5.4 เท่า ผู้ที่ติดเชื่อนอกดงระบาศ (นอกประเทศจีน) อาจจะได้รับเชื้อจำนวนน้อยกว่า หรือไม่ได้มีผู้สูงอายุที่ติดเชื้อก็ได้ อัตราตายของผู้ติดเชื้อของคนไทย ณ วันที่ 29 มีนาคม คิดเป็น 1,388 ราย ตาย 7 ราย หรือร้อยละ 0.50 ผู้ที่ติดเชื้อร้อยละ 80 ไม่แสดงอาการหรือมีอาการน้อย บางรายมีอาการแบบโรคติดเชื้อในทางเดินหายใจส่วนบน เช่น เจ็บคอก่อน ามูกไหล แต่พบน้อย ประมาณร้อยละ 15 จะมีอาการชัดเจน เช่น ไอและไอมีเสมหะ มีไข้บางรายโดยเฉพาะผู้สูงอายุมีไข้และหายใจเร็ว หอบ จากปอดบวม มีน้อยรายที่มีอาการรุนแรงอีกประมาณร้อยละ 5 จะป่วยรุนแรง จะหายใจเร็ว หอบ จนถึงการหายใจล้มเหลวและช็อคได้โรค COVID-19 แตกต่างจากไข้หวัดอื่น ๆ ตรงที่ว่า เป็นโรคที่เกิดจากเชื้อสายพันธุ์ใหม่ ที่กลายพันธุ์มาจากเชื้อโคโรนาที่พบในค้างคาว การกลายพันธุ์ทำให้เชื้อก่อโรค COVID-19 แพร่กระจายได้เก่งและก่อโรครุนแรงในผู้ที่มีปัจจัยเสี่ยงจนทำให้ระบบการหายใจล้มเหลวได้ ร่างกายมนุษย์ยังไม่มีภูมิคุ้มกันเฉพาะเชื้อชนิดนี้มาก่อน จึงต้องใช้เวลาร่างภูมิคุ้มกันประมาณ 7 ถึง 14 วันหลังติดเชื้อเมื่อมีอาการในระบบทางเดินหายใจส่วนบนที่รุนแรงแบบที่ไม่เคยป่วยมาก่อน เช่น

ใช้สูงเกิน 38.5 องศาเซลเซียสอย่างต่อเนื่อง ปวดเมื่อยตามตัวมาก อ่อนเพลียมากผิดปกติ หรือมีอาการในระบบทางเดินหายใจส่วนล่างเพิ่มขึ้นในเวลาต่อมา คือ ไอถี่ขึ้นและเริ่มมีเสมหะ หายใจเร็วขึ้น หอบเหนื่อยง่ายขึ้น หายใจแรง ๆ จะเจ็บหน้าอกจนถึงนั่งอยู่เฉยๆ ก็หอบเหนื่อย ทั้ง ๆ ที่เมื่อสองสัปดาห์ก่อน ก็ไม่ได้เป็นแบบนี้ อย่างไรก็ตาม หากสงสัยว่า ตนเองติดเชื้อ อาจจะไปรับการตรวจเพื่อให้ทราบว่า ติดเชื้อแล้วหรือยัง อย่างไรก็ตามหากการตรวจได้ผลลบ ต้องขอ อธิบายว่า เกิดจากการไม่ติดเชื้อ หรือว่า ตนเองอยู่ในระยะพักตัวของโรคหรือไม่? การตรวจหาสารพันธุกรรมของเชื้อสามารถตรวจพบได้จากสิ่งคัดหลั่งในทางเดินหายใจ เลือด อุจจาระและปัสสาวะ แต่ไม่ได้หมายความว่าจำนวนเชื้อที่ตรวจพบเป็นเชื้อที่มีชีวิตทั้งหมดหรือไม่? วิธีนี้ใช้เป็นวิธีมาตรฐานในการวินิจฉัยการติดเชื้อในขณะนี้การเพาะเชื้อโดยใช้เซลล์ชนิดต่าง ๆ วิธีนี้มีข้อดีคือแสดงว่า เชื้อยังมีชีวิตและสามารถแบ่งตัวได้ แต่จะทราบผลการตรวจช้ากว่าและท การตรวจยากกว่า เซลล์ที่ใช้เพาะเลี้ยงเชื้อไวรัส SARS-CoV-2 จะเป็นเซลล์จากหลอดลม ไต หรือตับ มีชื่อว่า human airway epithelial cell, Vero E6 (จาก kidney epithelial cells) และ Huh-7 (จากตับ) และ Caco-2 cell (จากเยื่อบุลำไส้ใหญ่ ชนิด adenocarcinoma cell) ส่วนการตรวจหาแอนติบอดีชนิด IgM และ IgG จากเลือดต่อเชื้อชนิดนี้ ด้วยวิธี ICT จะใช้ได้เมื่อผู้ป่วยเริ่มแสดงอาการของโรคแล้วมาประมาณ 3-5 วันแล้ว การตรวจอาจจะให้ผลลบลวงได้ในผู้ติดเชื้อที่อยู่ในระยะพักตัวของโรคหรือผู้ที่ไม่แสดงอาการใด ๆ หรือในระยะ 2-3 วันของการเจ็บป่วยก็ได้ต่อไปจะพัฒนาจนมีการตรวจหาแอนติเจน หรือระดับแอนติบอดีชนิด IgG 2 ครั้งจาก น้ำเหลืองเพื่อแสดงถึงการติดเชื้อไวรัส SARS-CoV-2 ปัจจุบัน มีการตรวจ COVID-19 แบบ drive thru ซึ่งเป็นการป้ายเก็บตัวอย่าง เช่น ป้ายคอหอย ป้ายน้ำมูกจากเนื้อเยื่อในโพรงจมูกด้านใน ซึ่งจะได้เซลล์ที่หลุดไปพร้อมกับเชื้อโคโรนาที่อยู่ทั้งนอกเซลล์และในเซลล์ผู้ที่อยากตรวจ สามารถขับรถผ่านไปโดยไม่ต้องลงจากรถ ท การตรวจหาเชื้อโดยเก็บตัวอย่างจากการป้ายคอหรือผ่านรูจมูก การที่ไม่ต้องลงจากรถและยังไม่มีแพทย์มาตรวจร่างกาย จะเพิ่มความสะดวกในการตรวจหาเชื้อจากตัวอย่างในผู้ที่สงสัยว่า ตนเองติดเชื้อหรือไม่ และเป็นการตรวจที่ตนเองไม่ต้องเปิดเผยตัวตนในสถานพยาบาลและไม่ไปแพร่เชื้อในโรงพยาบาลด้วย

ยังไม่มีมาตรฐานที่รับรองว่าใช้ได้ผลดีแล้วในขณะนี้ ยาที่ใช้ และปรากฏในข่าวอยู่ในขณะนี้ ถือว่ายังเป็นยาทดลองใช้เท่านั้น มีทั้งยาต้านไวรัส ประกอบไปด้วย remdesivir, chloroquine, hydroxychloroquine, lopinavir+ritonavir, darunavir+ritonavir, แอลฟา-interferon ชนิดพ่น, ยาอื่น ๆ อีก เช่น losartan, แอนติบอดีชนิด monoclonal, น้ำเหลืองของผู้ป่วยที่หายจากโรคนี้ยา azithromycin เป็นต้น นักวิทยาศาสตร์และแพทย์ในประเทศจีน น่าจะเป็นผู้ที่ประกาศและให้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือพร้อมกับวารสารทางการแพทย์ชั้นนำ ว่า ยานานใดใช้ได้ผลและปลอดภัยภายในเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม ปีนี้

การป่วยเป็นโรค COVID-19 แล้วหาย จะกลับเป็นซ้ำในผู้ป่วยบางรายได้ แต่พบได้น้อยมาก สาเหตุ อาจจะเป็นเพราะผู้ป่วยรายนั้นค่อนข้างอ่อนแอ มีการสร้างภูมิคุ้มกันไม่ดีหรือในอนาคต เชื้ออาจจะมีการกลายพันธุ์เป็นสายพันธุ์ใหม่ได้อย่างไรก็ตาม ยังไม่มีรายงานว่า ผู้ที่กลับเป็นซ้ำจะป่วย

รุนแรงกว่าเดิม หรือตายมากขึ้น หรือสามารถแพร่เชื้อไปให้คนอื่นข้างเคียงได้ การระบาดครั้งที่ 3 การระบาดระดับที่ 3 ต่างจากการระบาดระดับที่ 1 และ 2 คือว่า มีการแพร่เชื้อในชุมชนของตนเองภายในประเทศ โดยหาต้นตอที่รับเชื้อมาไม่ได้(ถ้าอยู่ในตอนต้นของการระบาดระยะที่สาม) จนถึงหาต้นตอที่รับเชื้อมาได้ แต่เป็นคนไทยที่อยู่ภายในประเทศด้วยกันมาตลอด และพบว่า มีกลุ่มผู้ติดเชื้อแพร่กระจายอยู่หลายพื้นที่ (ถ้าอยู่ในตอนกลางหรือปลายของระยะที่สาม) เมื่อการระบาดอยู่ในระยะที่สาม ต้องถือเสมือนว่า ทุกคนที่เราไม่รู้จักดีและเข้าใกล้เรา เป็นผู้ต้องสงสัยว่า ติดเชื้อไว้มาก่อน การสวมหน้ากาก การสวมหน้ากากอนามัยใช้หลักการว่า ท่านอยู่ในกลุ่มใดใน 4 กลุ่มและใช้ได้ในพื้นที่ประเทศไทยที่ยังไม่ได้จัดเป็นดงระบาดของเชื้อไวรัส SARS-CoV-2 (เมื่อประเทศไทยอยู่ในระดับที่สองของการระบาด)

1. ท่านเป็นผู้ป่วยหรือผู้ที่มีไข้หรือไอ เป็นโรคติดเชื้อในปอดและหลอดลม (มีอาการไอ) หรือผู้สัมผัสผู้ป่วยแล้ว คล้ายกับว่าจะป่วย ไอสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลาและจกักตนเองให้อยู่แต่ในบ้าน ให้ไปตรวจหาเชื้อที่เป็นสาเหตุที่โรงพยาบาล

2. ผู้สัมผัสผู้ป่วยหรือสงสัยว่าตนเองสัมผัสใกล้ชิด แต่ไม่มีอาการใด ๆ ให้สวมหน้ากากอนามัยและจกักตนเองให้อยู่แต่ในบ้านไว้มาก่อน หากออกนอกบ้านและไปสัมผัสผู้อื่นให้สวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลา จนหมดระยะเวลาพักตัวของโรคคือ 14 วันในขณะนี้

3. ผู้ที่มีอายุเกิน 60 ปีหรือมีโรคประจำตัวคือ โรคปอด หลอดลมอุดกั้นเรื้อรัง หรือมีภูมิคุ้มกันต่ำ จากการได้รับ ยาเคมีบำบัดหรือยากดภูมิคุ้มกันไม่ต้องสวมหน้ากากอนามัยเมื่ออยู่ในบ้าน หากออกนอกบ้านและไปสัมผัสผู้อื่น ควรสวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้าตลอดเวลา โดยเฉพาะเวลาเข้าไปอยู่ในที่ชุมชน ห้างสรรพสินค้าที่มีลูกค้ามากในรถโดยสารและรถไฟฟ้าที่มีผู้โดยสารแออัด

4. ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 60 ปีและไม่มีโรคประจำตัว แข็งแรงดีไม่ต้องสวมหน้ากากอนามัย การสวมใส่หน้ากากอนามัยทุกชนิด ต้องใส่ให้กระชับใบหน้า ตั้งแต่ตั้งจมูกลงมาถึงใต้คาง และที่สำคัญควรพลิกด้าน ที่มี สีสอกข้างนอกหน้า การใส่ไม่กระชับหรือการออกแบบหน้ากากอนามัยที่ไม่ปิดกระชับตั้งจมูก ใบหน้า และใต้คาง จะลดประสิทธิภาพในการกรองเชื้อหรือฝุ่นลงไปถึงร้อยละ 50 ได้ หากอยู่ในพื้นที่ที่มีผู้ติดเชื้อน้อยและการระบาดอยู่ในระดับที่ 2 สามารถใช้หน้ากากผ้าได้ หากการระบาดอยู่ในระดับที่สามหรืออยู่ในสถานที่แออัด อากาศไม่ระบาย ควรเลือกใช้หน้ากากอนามัยหรือหน้ากากอนามัยแบบ N95เมื่อประเทศไทยมีการระบาดในระดับที่สาม หมายถึงว่า ให้สมมติไว้มาก่อนว่า ทุกคนที่เราไม่คุ้นเคยเป็นผู้ติดเชื้อทั้งสิ้น การออกนอกบ้านจึงต้องสวมหน้ากากอนามัยตลอดเวลา ผู้ป่วยหรือผู้ติดเชื้อที่ใส่หน้ากากอนามัย สามารถลดการแพร่กระจายของฝอยละอองขนาดใหญ่และขนาดเล็กได้ถึงร้อยละ 80 ขึ้นไป จึงต้องสวมใส่ให้กระชับปิดใบหน้าเมื่อจะเข้าไปในห้องเรียน ห้องท างาน ห้างสรรพสินค้า โรงภาพยนตร์ โรงแรม รถโดยสาร ในห้องปรับอากาศ (ที่จริงควรหลีกเลี่ยงการแพร่เชื้อโดยไม่เข้าไปในสถานที่เหล่านี้) ประชาชนทั่วไปที่สวมหน้ากากอนามัยจะป้องกันการติดเชื้อจากฝอยละอองขนาดใหญ่ได้ดี แต่ป้องกันการติดเชื้อจากฝอยละอองขนาดเล็กไม่เต็มที่ ผู้ที่

สูงวัย มีโรคปอดหรือโรคประจำตัวและต้องออกไปสู่ชุมชน จึงควรพิจารณาสวมหน้ากากอนามัยชนิด N-95 จึงจะป้องกันฝอยละอองที่ติดเชื่อได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่วนแพทย์ พยาบาลหรือบุคลากรทางการแพทย์ต้องสวมหน้ากากแบบ N95 เมื่อเวลาดูแลผู้ป่วยโรคนี้ เพราะหน้ากากแบบ N95 จะป้องกันฝอยละอองขนาดเล็กได้ถึงร้อยละ 95 ขึ้นไป แนะนำการอยู่ห่างจากผู้ป่วยหรือผู้ที่มีอาการไออย่างน้อย 2 เมตร เพื่อป้องกันการติดเชื้อจากการสูดฝอยละอองขนาดใหญ่ การสวมหน้ากากอนามัยแบบทั่วไปจะป้องกันการติดเชื้อจากฝอยละอองขนาดใหญ่ได้ดีจึงควรสวมเมื่อเข้าไปอยู่ใกล้ชิดกับผู้อื่นเช่น บนรถโดยสาร การล้างมือหลังการจับหรือใช้ของสาธารณะ ร่วมกัน แนะนำใช้แอลกอฮอล์เจล หรือล้างด้วยสบู่ นาน 20 วินาทีการไม่ใช้มือขี้ตาหรือแคะจมูกก่อนที่จะไปล้างมือ การอยู่ต้นลม การอยู่ในที่โล่งอากาศถ่ายเทได้ดี การหลีกเลี่ยงเข้าไปในที่ชุมนุม สถานที่แออัด การกินของร้อน ใช้ช้อนกลาง ยังเป็นวิธีพื้นฐานสำหรับการป้องกันโรคติดเชื้ออื่น ๆ ด้วย หากมีวัคซีนแล้ว จะใช้การฉีดวัคซีนเพื่อป้องกันการติดเชื้อด้วยการปฏิบัติตนเมื่ออยู่ในสังคม เริ่มจาก ให้เตรียมแอลกอฮอล์เจลเช็ดมือ หน้ากากอนามัยจำนวนเพียงพอให้แก่ตนเองและผู้โดยสาร ถ้าจัดการเรื่องการระบายอากาศภายในรถได้โดยแยกการไหลเวียนของอากาศในส่วนของคนและผู้โดยสารออกจากกัน และหาเครื่องกรองอากาศและทาลายเชื้อในอากาศติดตัวไว้ในรถ ให้เช็ดทำความสะอาดภายในรถ(ที่นั่งและประตูด้านใน)ด้วยไฮโดรเจนเปอร์ออกไซด์ น้ำยาทำลายเชื้อ povidone iodine หรือแอลกอฮอล์ในส่วนที่นั่งและตรงราวประตูส่วนที่มือของผู้โดยสารจะไปจับเมื่อจะรับผู้โดยสารขึ้นรถ ให้สอบถามก่อนว่า มาจากประเทศใด หากมาจากประเทศที่มีการระบาดอย่างต่อเนื่อง เช่น จีน ญี่ปุ่น สิงคโปร์ต้องเข้มงวดในการให้ข้อมูล ให้สอบถามว่า มีผู้ใดมีไข้ ไอ เจ็บคอ หากมีผู้โดยสารดังกล่าว แนะนำให้คุยกับผู้โดยสารเพื่อส่งไปรักษาตัวที่โรงพยาบาล ส่วนผู้โดยสารท่านอื่นที่ไม่มีไข้ ไอ ให้แจกหน้ากากอนามัยเพื่อสวมใส่และตนเองก็สวมใส่หน้ากากอนามัยอยู่แล้วด้วย ให้ผู้โดยสารเช็ดมือด้วยแอลกอฮอล์เจลก่อนขึ้นรถ หากอากาศไม่ร้อนและผู้โดยสารยินยอม ให้เปิดหน้าต่างระบายลมในส่วนห้องผู้โดยสาร แล้วเชิญผู้โดยสารขึ้นรถ เมื่อถึงจุดหมายปลายทาง ก็รับหน้ากากอนามัยจากผู้โดยสารเพื่อน ๆ ไปทาลายต่อไปให้ผู้โดยสารเช็ดมือด้วยแอลกอฮอล์เจลอีกครั้ง เมื่อผู้โดยสารลงจากรถ ให้ทำความสะอาดภายในรถและประตูด้านในทันทีและรอให้แห้งสัก 5 นาทีก่อนจะไปรับผู้โดยสารรายต่อไป แล้วล้างมือตนเองหรือเช็ดมือด้วยแอลกอฮอล์เจลเป็นขั้นตอนสุดท้ายควรเดินทางกลับภูมิลำเนาในช่วงที่การระบาดอยู่ในระดับสาม หากการระบาดของโรคเข้าสู่ระดับที่สาม การเดินทางกลับภูมิลำเนาโดยใช้รถสาธารณะเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำอย่างยิ่ง เพราะผู้โดยสารบางท่านอาจจะติดเชื้ออยู่แล้วโดยไม่รู้ตัว และมีโอกาสแพร่เชื้อได้ตลอดเวลาโดยเฉพาะรถโดยสารสาธารณะที่ปรับอากาศแต่ไม่มีการถ่ายเทอากาศออกจากห้องผู้โดยสาร ช่วงนี้ให้กักกันตัวอยู่ในบ้าน หมู่บ้าน หรือในพื้นที่ที่ตนอยู่

Social Distancing หมายถึงการไม่อยู่ใกล้ชิดกับผู้ติดเชื้อ เราจะใช้วิธีนี้เมื่อการระบาดเข้าสู่ระดับที่สาม เพราะต้องสมมติว่า คนอื่น ๆ อาจจะติดเชื้อ และเป็นการหลีกเลี่ยงการติดเชื้อทางอากาศ (แบบairborne) ในทางปฏิบัติ เราจะหมายถึงการอยู่ห่างกับคนที่เรารู้จักกันมานานว่า ไม่ติดเชื้อ เช่น สมาชิกในครอบครัวซึ่งไม่มีผู้ใดมีปัจจัยเสี่ยงต่อการติดเชื้อ นั่นคือ เราอยู่ในบ้านด้วยกัน แต่เราไม่จัด

บาร์ดีที่บ้านและไปเชื้อเชิญผู้อื่นหรือเพื่อนที่ยังไม่ได้ระมัดระวังตัวเข้ามาพบปะสังสรรค์กัน เราไม่เข้าไปในสถานที่ที่เป็นที่ชุมนุมของคนที่เราไม่รู้จักกันจำนวนมากว่า 10 คนขึ้นไป เช่น ผับ ห้องประชุม สนามมวย โดยเฉพาะในสถานที่หรือห้องที่อากาศไม่ถ่ายเท และอากาศในห้องมีความเย็น และในสถานที่ที่มีการตะโกนเชียร์ ร้องเพลงดัง ๆ การไอ จาม ตะโกนจะท ทำให้ฝอยละอองทั้งใหญ่และเล็กฟุ้งกระจายไปทั่วและลอยอยู่ในอากาศนานหลายชั่วโมงแม้แต่การเดินทางโดยรถโดยสารสาธารณะ รถไฟ ไปที่ทำงาน ก็ถือว่า ไม่ได้ทำ social distancing เพราะเข้าไปอยู่ในรถเป็นเวลานานเป็นชั่วโมง เป็นต้น ปกติแล้ว social distancing จะทำร่วมกับ community quarantine คือกักกันตนเองให้อยู่ในพื้นที่หรือในบ้านด้วยและหลีกเลี่ยงการเข้าใกล้ผู้อื่นที่เราไม่คุ้นเคยตัวอย่างของวิธีเว้นระยะห่างจากสังคม (Social Distancing) ด้านโควิด-19 ยืน นั่ง ห่างกัน 2 เมตรงดการรวมตัวกันในสถานศึกษา ที่ทำงาน ร้านอาหาร งานพิธีสมรส สถานที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาทุกศาสนา หรือสถานบันเทิงต่างๆ รวมทั้งสถานออกกำลังกายในสถานที่ที่อากาศไม่ถ่ายเทหลีกเลี่ยงการรับประทานอาหารร่วมกับผู้อื่นที่ไม่รู้จัก ในร้านอาหาร โดยแยกกินคนเดียว ท งดงานจากที่บ้านทางออนไลน์ และติดต่อทางโทรศัพท์เป็นหลัก หรือปรับเวลาการมาท งานให้ยืดหยุ่นเพื่อไม่ให้เกิดการที่มีคนจำนวนมากอยู่ใกล้ชิดกัน เรียนออนไลน์แทนการเรียนในชั้นเรียน งดการจัดประชุมที่มีการรวมคนเป็นจำนวนมากว่า 10 คนขึ้นไป ในสถานที่ที่มีคิวยาว เช่น ในห้างสรรพสินค้า ให้มีการยืนห่างหรือมีระบบจัดคิวแบบ

อิเล็กทรอนิกส์ หรือในห้องสมุดให้คน หนังสือไปอ่านที่บ้านหรืออ่านเป็น e-book ลดความหนาแน่นในลิฟต์ด้วยการจำกัดคนเข้า เน้นการเดินทางขึ้นลงบันไดแทน

การทำงาน

ขับรถไปเองหากต้องนั่งรถสาธารณะ ให้ใช้รถแท็กซี่ รถสามล้อ หรือรถสองแถว โดยรถทุกชนิด ต้องเปิดหน้าต่างทุกบาน และทุกคนต้องสวมหน้ากากอนามัย หากไม่มีทางเลือก แล้ว จึงจะนั่งรถไฟฟ้ามหาสมุทรที่ทำงานของตน ต้องมีการตรวจคัดกรองผู้ที่มีไข้และให้สวมหน้ากากอนามัยหากตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เสี่ยง เดินขึ้นบันไดหากขึ้นได้ ใช้ลิฟต์ต้องไม่ใช้นิ้วมือแตะปุ่ม และล้างมือเมื่อออกจากลิฟต์เมื่อไปจับราวหรือปุ่มต่าง ๆ นั่งทำงานในห้องของตนเอง โดยแยกกับผู้อื่น หากเป็นห้องขนาดใหญ่ที่มีคนนั่งทำงานเกิน 10 คนและอยู่ใกล้ชิดกัน ต้องเว้นระยะห่าง 2 เมตร ต้องมีการระบายอากาศอย่างดีหรือเปิดหน้าต่างให้ลมเข้ามาถ่ายเทเข้ามาในห้อง นำของที่จะใช้ มาไว้ในห้องและใช้ส่วนตัว ทั้งแก้วน้ำ ภาชนะต่าง ๆ กินอาหารโดยแยกห้องหรือกินในห้องตนเอง จัดนำอาหารกลางวันไปเอง ประชุมโดยนั่งห่างกัน 1-2 เมตร ในห้องที่เปิดให้อากาศถ่ายเทสู่นอกอาคาร ทุกคนสวมหน้ากากอนามัย คุยกันหรือส่งงานทางโทรศัพท์ หรือ ติดต่อกันผ่านทางอินเทอร์เน็ต ล้างมือทุกครั้งที่จับสิ่งของสาธารณะที่มีคนอื่นร่วมจับหรือสัมผัสด้วย หรือล้างมือบ่อย ๆ ใช้แอลกอฮอล์เจลเช็ดมือแทนการล้างมือก็ได้เวลากลับบ้าน ก่อนจะเข้าบ้านต้องล้างมือ เช็ดแอลกอฮอล์และเปลี่ยนเสื้อผ้าโดยเร็ว วัคซีนป้องกันโรค COVID-19 ถึงแม้จะมีเทคโนโลยีรองรับในการผลิตวัคซีนอยู่แล้ว แต่การผลิตวัคซีนป้องกันโรค COVID-19 จะต้องมี ขั้นตอนเพื่อตรวจสอบว่า ป้องกันการติดเชื้อได้จริงและใช้ได้อย่างปลอดภัยใน

มนุษย์คาดว่า จะผลิตและการทดสอบจนผ่านการรับรองให้ใช้ได้ทั่วไปอย่างรวดเร็วที่สุดในปี พ.ศ 2564 มาตรการอื่น ๆ ในการป้องกันการติดเชื้อ ที่ยังอยู่ในขั้นทดลองหรือมีค่าใช้จ่ายสูง ยังมีไหม? นอกจาก หน้ากากอนามัยแล้ว วิธีการอื่นที่อาจจะมี มาใช้ ได้แก่ การทำลายเชื้อไวรัสในช่องปากก่อนจะ ขึ้นรถโดยสารรถร่วมกัน โดยเตรียมน้ำ ยาล้างคอและช่องปากที่มี povidone iodine (PVP-I) ร้อยละ 7 ไว้นวดด้วย (ในเมืองไทย มีสินค้าขายเป็นน้ำยาเบตาดีน การ์เกิล บ้วนปาก ปริมาณ 30 มล. มี PVP-I 70 มก.ต่อ มล. หรือใช้แบบ "เบตาดีน(R) โทรตสเปรย์คือพ่นใส่ช่องปากให้เลยซึ่งเป็นวิธีที่สะดวกมาก ในการนำมาใช้ มีคำแนะนำว่า หากจะใช้ป้องกันการติดเชื้อไวรัส แนะนำ ให้พ่นช่องปากทุกวัน ๆ ละ ครั้งก่อนจะออกจากบ้านไปยังที่มีฝูงชนหนาแน่นและให้สวมหน้ากากอนามัยด้วย) การใช้เครื่องกรอง และทำลายเชื้อไวรัสในอากาศในห้องที่ทำงาน ในสถานที่ที่เป็นที่ชุมนุมชน ในห้องประชุม เป็นต้น เพื่อลดทั้งฝอยละอองขนาดเล็กที่มีเชื้อโรคและ PM 2.5 ในอากาศด้วย (เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับโรคติดเชื้อ COVID-19 จากเชื้อไวรัส SARS-CoV-2 ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์อมร ลีลารศมี นายกแพทยสมาคมแห่งประเทศไทย ฯ)

2.2 แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 หลักมัชฌิมาปฏิปทา

ปฐมเทศนาที่พระพุทธองค์ได้ทรงตรัสเกี่ยวกับหลักมัชฌิมาปฏิปทา หรือ ทางสายกลางไว้ ดังนี้

[13] ลำดับนั้น พระผู้มีพระภาครับสั่งกะพระปัญจวัคคีย์ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ที่สุด สองอย่างนี้อันบรรพชิตไม่ควรเสพ คือ

การประกอบตนให้พัวพันด้วยกามสุขในกามทั้งหลาย เป็นธรรมอันเลว เป็นของชาวบ้าน เป็นของปฤชน ไม่ใช่ของพระอริยะ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ 1

การประกอบความเห็ดเหนื่อยแก่ตน เป็นความลำบาก ไม่ใช่ของพระอริยะ ไม่ประกอบด้วยประโยชน์ 1

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ปฏิปทาสายกลาง ไม่เข้าไปใกล้ที่สุดสองอย่างนั้น นันตถาคตได้ ตรัสรู้แล้วด้วยปัญญอันยิ่ง ทำดวงตาให้เกิด ทำญาณให้เกิด ย่อมเป็นไปเพื่อความสงบ เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความตรัสรู้ เพื่อนิพพาน

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ก็ปฏิปทาสายกลางที่ตถาคตได้ตรัสรู้แล้วด้วยปัญญอันยิ่ง ทำดวงตา ให้เกิด ทำญาณให้เกิด ย่อมเป็นไปเพื่อความสงบ เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความตรัสรู้ เพื่อนิพพาน นั้น เป็นไฉน?

ปฏิปทาสายกลางนั้น ได้แก่อริยมรรค มีองค์ 8 นี้แหละ คือปัญญอันเห็นชอบ 1 ความดำริชอบ 1 เจรจาชอบ 1 การงานชอบ 1 เลี้ยงชีวิตชอบ 1 พยายามชอบ 1 ระลึกชอบ 1 ตั้งจิตชอบ 1

ดูกรภิกษุทั้งหลาย นี้แลคือปฏิปทาสายกลางนั้น ที่ตถาคตได้ตรัสรู้แล้วด้วยปัญญอันยิ่ง ทำดวงตาให้เกิด ทำญาณให้เกิด ย่อมเป็นไปเพื่อความสงบ เพื่อความรู้ยิ่ง เพื่อความตรัสรู้ เพื่อนิพพาน. (วินย.4/13/15-16)

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของคำว่า “มัชฌิมาปฏิปทา” เป็น คำนาม หมายถึงทางสายกลาง (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 หน้า 851)

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้ให้ความหมายคำว่า “มัชฌิมาปฏิปทา” ไว้ ดังนี้ มัชฌิมาปฏิปทา ทางสายกลาง, ข้อปฏิบัติเป็นกลางๆ ไม่หย่อนจนเกินไปและไม่ตึงจนเกินไป ไม่ซัดซัดแหว่งที่สุด 2 อย่างคือ กามสุขัลลิกานุโยค และ อตตกิลมณานุโยค, ทางแห่งปัญญา (เริ่มด้วย ปัญญา, ดำเนินด้วยปัญญา นำไปสู่ปัญญา) อันพอดีที่จะให้ถึงจุดหมาย คือ ความดับกิเลสและความทุกข์ หรือความหลุดพ้นเป็นอิสระสิ้นเชิง ได้แก่ มรรคมีองค์ 8 มีสัมมาทิฐิเป็นต้นสัมมาสมาธิ เป็นที่สุด (พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต) พิมพ์ครั้งที่ 33 พฤษภาคม 2561 หน้า 339)

พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตฺโต ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับ มัชฌิมาปฏิปทา ไว้ดังนี้ ทางสายกลางที่แท้จริง มีหลักที่แน่นอน ความแน่นอนของทางสายกลางนั้น อยู่ที่ความมีจุดหมายหรือเป้าหมายที่ชัดเจน เมื่อมีเป้าหมายหรือจุดหมายที่แน่นอนแล้ว ทางที่นำไปสู่จุดหมายนั้น หรือการกระทำที่ตรงจุด พอเหมาะพอดีจะให้ผลตามเป้าหมายนั้นแหละคือทางสายกลาง (พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ. ปยุตฺโต หน้า 526)

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของคำว่า “ประยุกต์” ไว้ดังนี้ ประยุกต์เป็นคำกริยา หมายถึง นำความรู้ในวิทยาการต่าง ๆ มาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์. และในความหมายของคำวิเศษ ที่นำความรู้มาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ เช่น วิทยาศาสตร์ประยุกต์ จิตวิทยาประยุกต์ (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 หน้า 664)

พระอรรณพ โกวิท (ยุทฺธเลิศ) ประยุกต์ หมายถึง การนำหลักคำสอนเกี่ยวกับหลักกาลามสูตรไปใช้ในการพัฒนาสังคม ปัจจุบัน เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามหลักคำสอนในกาลามสูตร (พระอรรณพ โกวิท ศึกษาวิเคราะห์หลักกาลามสูตรในพุทธปรัชญาเถรวาท เพื่อประยุกต์ใช้ในสังคมปัจจุบัน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2560 หน้า 7)

องค์การอนามัยโลก โรคโควิด-19 คือโรคติดต่อซึ่งเกิดจากไวรัสโคโรนาชนิดที่มีการค้นพบล่าสุด ไวรัสและโรคอุบัติใหม่นี้ไม่เป็นที่รู้จักเลยก่อนที่จะมีการระบาดใน เมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน ในเดือนธันวาคมปี 2019 ขณะนี้โรคโควิด-19 มีการระบาดใหญ่ไปทั่ว ส่งผลกระทบแก่หลายประเทศทั่วโลก (<https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>.)

กระทรวงสาธารณสุข กรมควบคุมโรค ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019 เป็นตระกูลของไวรัสที่ก่อให้เกิดอาการป่วยตั้งแต่โรคไข้หวัดธรรมดาไปจนถึงโรคที่มีความรุนแรงมาก เช่น โรคระบบทางเดินหายใจตะวันออกกลาง (MERS-CoV) และโรคระบบทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (SARS-CoV) เป็นต้น ซึ่งเป็นสายพันธุ์ใหม่ที่ไม่เคยพบมาก่อนในมนุษย์ก่อให้เกิดอาการป่วยระบบทางเดิน

หายใจในคน และสามารถแพร่เชื้อจากคนสู่คนได้ โดยเชื้อไวรัสนี้พบครั้งแรกในการระบาดในเมืองอู่ฮั่น มณฑลหูเป่ย์ สาธารณรัฐประชาชนจีน ในช่วงปลายปี 2019

(https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/faq_more.php เข้าถึงเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2564)

โรงพยาบาลองค์การบริหารส่วนจังหวัดภูเก็ต ไวรัสโคโรนา (Coronavirus) เป็นไวรัสที่ถูกพบครั้งแรกในปี 1960 แต่ยังไม่ทราบแหล่งที่มาอย่างชัดเจนว่ามาจากที่ใด แต่เป็นไวรัสที่สามารถติดเชื้อได้ทั้งในมนุษย์และสัตว์ ปัจจุบันมีการค้นพบไวรัสสายพันธุ์นี้แล้วทั้งหมด 6 สายพันธุ์ ส่วนสายพันธุ์ที่กำลังแพร่ระบาดหนักทั่วโลกตอนนี้ เป็นสายพันธุ์ที่ยังไม่เคยพบมาก่อน คือ สายพันธุ์ที่ 7 จึงถูกเรียกว่าเป็น “ไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่” และในภายหลังถูกตั้งชื่ออย่างเป็นทางการว่า “โควิด-19” (COVID-19) นั่นเอง อาการเมื่อติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ หรือไวรัสโควิด-19 มีอาการดังต่อไปนี้

1. มีไข้
2. เจ็บคอ
3. ไอแห้ง
4. น้ำมูกไหล
5. หายใจเหนื่อยและมีอาการหอบ

(<https://www.phuketcityhospital.org/knowledge-12052563>)

วิชา PH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ ได้เปิดทำการเรียน การสอนในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 ชั้นปีที่ 2

โดยมีคำอธิบายรายวิชาดังนี้

ชื่อภาษาไทย : ศาสนาปฐมบรรพ PH 3102

ชื่อภาษาอังกฤษ : Primitive Religion

ศึกษากำเนิด ลักษณะ และวิวัฒนาการของศาสนา ลัทธิความเชื่อถือ ลัทธิภูตผีไสยศาสตร์ ศาสนากับการดำเนินชีวิต และอิทธิพลของศาสนาปฐมบรรพที่มีต่อศาสนาปัจจุบัน

Study of origin, type, evolution of religion, Animism, Faith, religion and living and the influence of primitive religion towards the modern religion.

2.3 สภาพพื้นที่การทำวิจัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย(ส่วนกลาง) ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม
ประวัติมหาวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พุทธศักราช 2436 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ตั้งวิทยาลัยขึ้นในบริเวณวัดบวรนิเวศวิหาร พระราชทานนามว่า “มหามกุฏราชวิทยาลัย” โดยมีพระราชประสงค์เพื่อเป็นที่ศึกษาเล่าเรียนของพระภิกษุสามเณร ทรงอุทิศพระราช

ทรัพย์บำรุงประจำปีและก่อสร้างสถานศึกษาวิทยาลัยแห่งนี้ขึ้น ครั้นเมื่อวันที่ 26 ตุลาคม พุทธศักราช 2439 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จมาเปิดมหามกุฏราชวิทยาลัย พระองค์ทรงรับ มหามกุฏราชวิทยาลัยอยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์และพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์บำรุง ประจำปี อาศัยพระราชประสงค์ดังกล่าว สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส จึงทรง ตั้งวัตถุประสงค์ เพื่อดำเนินกิจการของ มหามกุฏราชวิทยาลัยขึ้น 3 ประการ คือ

1. เพื่อเป็นสถานศึกษาของพระภิกษุสามเณร
2. เพื่อเป็นสถานศึกษาวิทยาการอันเป็นของชาติภูมิและของต่างประเทศ
3. เพื่อเป็นสถานที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา

เมื่อกิจการของมหามกุฏราชวิทยาลัยได้เปิดดำเนินการแล้ว ปรากฏว่าพระวัตถุประสงค์เหล่านั้น ได้รับผลเป็นที่น่าพอใจตลอดมา เพื่อให้พระวัตถุประสงค์เหล่านั้นได้ผลดียิ่งขึ้น ดังนั้น ในวันที่ 30 ธันวาคม พ.ศ. 2488 สมเด็จพระสังฆราชเจ้า กรมหลวงวชิรญาณวงศ์ ในฐานะที่ทรงเป็นนายก กรรมการ มหามกุฏราชวิทยาลัยพร้อมด้วยพระเถระนุเถระ จึงได้ทรงประกาศตั้งสถาบันการศึกษา ขึ้นสูงในรูปมหาวิทยาลัยพระพุทธศาสนาขึ้น โดยอาศัยนามว่า สภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย โดยมีจุดมุ่งหมายดังนี้

1. เพื่อให้เป็นสถานศึกษาพระปริยัติธรรม
2. เพื่อให้เป็นสถานศึกษาวิทยาการอันเป็นของชาติภูมิและต่างประเทศ
3. เพื่อให้เป็นสถานเผยแผ่พระพุทธศาสนาทั้งในและนอกประเทศ
4. เพื่อให้ภิกษุสามเณรมีความรู้และความสามารถในการบำเพ็ญประโยชน์แก่ประชาชน
5. เพื่อให้ภิกษุสามเณรมีความรู้ และความสามารถในการค้นคว้า โต้ตอบ หรืออภิปรายธรรมได้อย่างกว้างขวางแก่ชาวไทยและชาวต่างประเทศ
6. เพื่อความเจริญก้าวหน้า และคงอยู่ตลอดกาลนานของพระพุทธศาสนา

ทั้งนี้ ภายใต้การบริหารของคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า กรรมการสภาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย สถาบันการศึกษาแห่งนี้ ได้เริ่มเปิดให้การอบรมศึกษาแก่ภิกษุสามเณรตั้งแต่วันที่ 16 กันยายน พ.ศ. 2489 จนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยได้มี 7 วิทยาเขต 1 วิทยาลัย ประกอบไปด้วย

วิทยาเขต

1. วิทยาเขตมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรราชวิทยาลัย ตั้งอยู่ที่ อำเภอวังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. วิทยาเขตสิรินธรราชวิทยาลัย ตั้งอยู่ที่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
3. วิทยาเขตอีสาน ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น
4. วิทยาเขตล้านนา ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
5. วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองนครศรีธรรมราช จังหวัดนครศรีธรรมราช
6. วิทยาเขตร้อยเอ็ด ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด
7. วิทยาเขตศรีล้านช้าง ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย

วิทยาลัย

1. วิทยาลัยศาสนศาสตร์เฉลิมพระเกียรติกาฬสินธุ์ ตั้งอยู่ที่ อำเภอเมืองกาฬสินธุ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ (มหาวิทยาลัยราชวิทยาลัยสภากาฬสินธุ์, กรุงเทพมหานคร, โรงพิมพ์สุริยวัฒน์, 2539, แดงการ 50 ปี กิจการสภากาฬสินธุ์มหาวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ หน้า 3-13)

รูปภาพที่ 1 ตราสัญลักษณ์

ตราสัญลักษณ์

พระมหามงกุฏ และ อุณาโลม

หมายถึง พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 พระผู้ทรงเป็นที่มาแห่งนาม “มหาวิทยาลัย”

พระเกี้ยวประดิษฐานบนหมอนรอง

หมายถึง พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 พระผู้พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้จัดตั้ง “มหาวิทยาลัย”

หนังสือ

หมายถึง คัมภีร์และตำราทางพระพุทธศาสนา เพื่อการศึกษา ค้นคว้า และเผยแผ่พระพุทธศาสนา

ปากกาปากไก่อ่ ดินสอ และม้วนกระดาษ

หมายถึง อุปกรณ์ในการศึกษาเล่าเรียน การพิมพ์เผยแพร่คัมภีร์และการผลิตตำราทางพระพุทธศาสนา เพราะมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยทำหน้าที่เป็นทั้งสถาบันศึกษา และแหล่งผลิตตำรับตำราทางพระพุทธศาสนา

ช่อดอกไม้แยมกลีบ	หมายถึง ความแบ่งบานแห่งสติปัญญา และ วิทยาการในทางพระพุทธศาสนา และหมายถึง กิตติศัพท์กิตติคุณที่พึงขจรไป ดุจกลีบหอมแห่ง ดอกไม้
ธงชาติไทย	หมายถึง อุดมการณ์ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏ ราชวิทยาลัย ที่มุ่งพิทักษ์สถาบันหลักทั้ง 3 คือ ชาติไทย พระพุทธศาสนา และพระมหากษัตริย์
พานรองรับหนังสือหรือคัมภีร์	หมายความว่า มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช วิทยาลัยเป็นสถาบันเพื่อความมั่นคง และ แพร่หลายของพระพุทธศาสนา
วงรัศมี	หมายถึง แสงสว่างแห่งปัญญา วิสุทธิ สันติ และกรุณา ที่มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มุ่งสาธสอส่งไปทั่วโลก
มหามกุฏราชวิทยาลัย	หมายถึง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อันเป็นสถาบันการศึกษาทางพระพุทธศาสนา ระดับอุดมศึกษา

(<http://www.mbu.ac.th/index.php/2012-11-14-02-09-46/2012-11-14-02-25-49?showall=1&limitstart=#.XyvX-lQzZdgv> สืบค้นเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2563)

คณะศาสนาและปรัชญา

คณะศาสนาและปรัชญา เป็นส่วนงานจัดการศึกษาและบริหารงานของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในอดีตงานทุกอย่างขึ้นอยู่กับสำนักงานเลขาธิการเป็นส่วนใหญ่ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2489 เป็นต้นมา คณะศาสนาและปรัชญาอยู่ร่วมกับสำนักงานกลางมาเป็นเวลา 45 ปี ครั้นต่อมาปี พ.ศ. 2534 จึงได้แยกออกมาเป็นสัดส่วน มีสถานที่ทำงานเป็นเอกเทศ การทำงานก็เริ่มเข้าระบบและมีความคล่องตัวมากขึ้น ท่านบูรพาจารย์และผู้บริหารทุกท่านตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้ มีความผูกพันกับคณะและมหาวิทยาลัยแห่งนี้เป็นที่ดียิ่ง ได้อุทิศชีวิตพร้อมทั้งกำลังกาย กำลังทรัพย์ และกำลังสติปัญญา ให้กับมหาวิทยาลัยนี้มาเป็นเวลาอันยาวนาน ซึ่งเต็มไปด้วยความเสียสละอันยิ่งใหญ่เพื่่อมุ่งสร้างศาสนบุคคลอันเป็นทรัพยากรสำคัญของชาติและผลิตผลให้มีพระนักศึกษาและนักศึกษารุ่นใหม่ที่มีคุณภาพเป็นกำลังของพระศาสนาและประเทศชาติต่อไป

การบริหารงานในคณะศาสนาและปรัชญามีคณบดีเป็นประธานโดยตำแหน่ง โดยมีผู้ดำรงตำแหน่งบริหารคณะศาสนาและปรัชญา ดังนี้

คณบดี

ปี พ.ศ. 2521 – 2536 พระเมธาธรรมรส (พูนศักดิ์ วรรกทโท) ป.ธ.8, ศน.บ., Ph.D. (Philosophy) วัดราชประดิษฐสถิตมหาสีมาราม กรุงเทพมหานคร (ปัจจุบันได้เลื่อนสมณศักดิ์เป็นพระราชคณะชั้นธรรม ที่ พระธรรมไตรโลกาจารย์) ดำรงตำแหน่งคณบดี คณะศาสนาและปรัชญาท่าน

แรกและคณบดีท่านปัจจุบัน พระสุทธิสารเมธี (ชัยยันต์ จิตตาลโย) ป.ธ.5, ศน.บ., ศน.ม. ศน.ด. (พุทธศาสนาและปรัชญา) วัดบูรณศิริมาตยาราม กรุงเทพมหานคร (https://philo.mbu.ac.th/history/ สืบค้นเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2563)

สถานที่ตั้งและสำนักงาน

คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย อาคารพรหมมณี ผินสุวเจอร์ B7.2 ชั้น 2 เลขที่ 248 หมู่ 1 ต.ศาลายา อ.พุทธมณฑล จ.นครปฐม 73170 โทร 02-444-6000 ต่อ 1074-1077 (https://philo.mbu.ac.th/history/ สืบค้นเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2563)

2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ธัญนันท์ จันทรทรงพลและคณะ หน้าที่ 4882 ได้สรุปเกี่ยวกับการนำหลักมัชฌิมาปฏิปทาไว้ในข้อที่2 ดังนี้ การนำแนวคิดมัชฌิมาปฏิปทามาใช้ในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากการสื่อสารทางการเมือง คือการนำหลักธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าในเรื่องของ “มัชฌิมาปฏิปทา” ที่ประกอบไปด้วย องค์ 8 ประการ หรือที่มักถูกเรียกว่า มรรค 8 ซึ่งในองค์ มรรค 8 นี้ได้ถูกจัดกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เรียกว่า “ศีล” ได้แก่ สัมมากัมมันตะ การกระทำชอบ (กายสุจริต 3) สัมมาวาจา การพูดชอบ (วจีสุจริต 4) สัมมาอาชีวะ การเลี้ยงชีพ ชอบ คือ (ทำอาชีพโดยไม่เป็นกายทุจริต 3 และไม่เป็น วจีทุจริต 4) กลุ่มที่ 2 เรียกว่า “สมาธิ” ได้แก่ สัมมาวายามะ ความพยายามชอบ สัมมาสติ ความระลึกชอบ สัมมาสมาธิ ความตั้งใจมั่น ชอบและกลุ่มที่ 3 เรียกว่า “ปัญญา” ได้แก่ สัมมาทิฐิ ความเห็นชอบ สัมมาสังกัปปะ ความดำริชอบ มาปรับใช้กับการสื่อสารทางการเมือง ให้เกิดธรรมประจำใจเพื่อเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้ง การทำความผิด ละอายต่อการกระทำบาปโดยจะต้องปลูกฝังกลุ่มเหล่านี้ให้กับเยาวชน ตั้งแต่อายุน้อย ๆ ให้ซึมซับและยึดถือ ส่วนผู้ที่อยู่ในตำแหน่งหน้าที่ดังกล่าวนี้และเกี่ยวข้อง ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะต้องมีการโฆษณา ปลูกเร้าให้เกิดจริยธรรม สร้างภาพลักษณ์ที่ดี มากขึ้น (ธัญนันท์ จันทรทรงพลและคณะ, แนวคิดมัชฌิมาปฏิปทาในการแก้ไขปัญหาความขัดแย้ง ที่เกิดจากการสื่อสารทางการเมือง,วารสารมหาจุฬานาครพรรณ์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 10 (ธันวาคม 2562).)

กิตติมา ล้อมประเสริฐ หน้าที่ 266 มัชฌิมาปฏิปทานั้น พระพุทธองค์ได้แสดงเพื่อเป็นการทักท้วงและเสนอแนวทางเลือกสำหรับการ ปฏิบัติเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายสูงสุดทางพระพุทธศาสนาโดยทรงชี้ทางผิดอันได้แก่กามสุขัลลิกานุโยคและอัตต กิลมานุโยค เป็นส่วนสุดที่บรรพชิตไม่ควรดำเนิน แต่ให้เดินทางสายกลางที่เรียกว่า มัชฌิมาปฏิปทา คือไม่เข้าใกล้ที่สุด 2 อย่างนั้นเป็นทางเลือกใหม่ที่พระพุทธเจ้าทรงค้นพบอันเป็นแนวทางเพื่อการตรัสรู้ เพื่อใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างประเสริฐ (กิตติมา ล้อมประเสริฐ,แนวคิดเกี่ยวกับมัชฌิมาปฏิปทาในฐานะเป็นทางออกจาก กามสุขัลลิกานุโยคและอัตตกิลมานุโยค,บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร ปีที่ 6 ฉบับพิเศษ,2561)

ศุภกาญจน์ วิชาชาติ ได้ให้ความหมายประยุกต์ ไว้ดังนี้ ประยุกต์ หมายถึงการนำความรู้ในวิทยาการต่างๆ มาปรับใช้ให้เป็นประโยชน์ หรือการปรับเปลี่ยนอย่างลงตัว เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด การนำหลักโยนิโสการมาปรับใช้กับการแก้ปัญหการเรียนรู้ของนักศึกษาอย่างมี

ประสิทธิภาพและประสิทธิผล (ศุภกาญจน์ วิชานาติ ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหาภูมิพลราชวิทยาลัย ในหัวข้อวิจัยเรื่อง “ การประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการในการแก้ปัญหาการเรียน ของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา “ พ.ศ. 2555 หน้า18)

พระมหาปรเมศร์ จรณธมฺโม (หอมไกล) การประยุกต์ หมายถึง การนำไปผสมผสานปรับใช้ร่วมกันเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดและบรรลุจุดประสงค์ที่วางไว้ (การประยุกต์ใช้หลักสราณียธรรมในการบริหารงานของพระสังฆาธิการ ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาภูมิพลราชวิทยาลัย พ.ศ.2560 หน้าที่ 4)

สยามพร ศิรินาวิน ไวรัสโควิด-19 (SAR-CoV-2) เป็นเพียงสารพันธุกรรมที่มีเกราะหุ้ม ซึ่งถูกทำลายได้โดยง่ายด้วย สบู่แสงแดด ความร้อน ไม่สามารถเคลื่อนที่เองได้ ไม่สามารถแบ่งตัวเมื่ออยู่นอกเซลล์และไม่สามารถเข้าสู่ร่างกายคนได้หากไม่นำเข้าไป แต่กลับสามารถก่อโรคระบาดทั่วโลก การควบคุมและป้องกันโควิด-19 อยู่กับการปฏิบัติตัวในการป้องกันการรับเชื้อของทุกคน (สยามพร ศิรินาวิน “โควิด-19” ความรู้ สู่ปัญญา พัฒนาการปฏิบัติ พ.ศ.2563 หน้าที่31)

ธานี กล่อมใจ, จรรยา แก้วใจบุญ, ทักษิศา ชัชรรัตน์ ได้สรุปผลการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม การป้องกันโรคโควิด-19 ไว้ดังนี้ จากการศึกษา พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้ และมีพฤติกรรม การป้องกันโรค ในระดับมาก แต่ยังมีรายข้อที่มีค่า คะแนนน้อย ซึ่งอาจส่งผลให้มีการแพร่กระจาย ของโรคได้ จึงควรมีการสร้างตระหนักแก่ประชาชนในการปฏิบัติตัว เพื่อป้องกันการแพร่กระจาย ของโรค (ธานี กล่อมใจ, จรรยา แก้วใจบุญ, ทักษิศา ชัชรรัตน์, วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พะเยา พะเยา นิตยสารพยาบาล Received : June 15, 2020 Revised : July 15, 2020 Accepted : July 17, 2020 ศึกษาความรู้และพฤติกรรมของประชาชนเรื่องการป้องกันตนเอง จากการติดเชื้อ ไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ใหม่ 2019, หน้า29-39)

จิตศรัณย์พร ปัญจวัฒนกุล (การดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 ด้วยหลักพุทธศาสตร์) สรุปได้ว่าการทำความเข้าใจการเปลี่ยนแปลงของศตวรรษที่ 21 ได้อย่างถูกต้องควรศึกษาทางโครงสร้าง ความสัมพันธ์ของการเปลี่ยนแปลงว่ามีรากฐานทางทฤษฎีหลายทฤษฎี ซึ่งบางครั้งการเปลี่ยนแปลงก็ เข้าข่ายทฤษฎีเดียวได้ หรือหลายทฤษฎีเกิดอย่างสัมพันธ์กันได้ตามสถานการณ์หรือตามเหตุปัจจัยของการเกิดปัญหา และพบว่าในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างสับสนทำให้เป็นไปได้หลายทฤษฎี ที่ควรนำเข้ามาศึกษาร่วมกับทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง เช่น ทฤษฎีวิวัฒนาการ ทฤษฎีขัดแย้ง และทฤษฎีความทันสมัยด้วยการสื่อสาร เป็นต้น (จิตศรัณย์พร ปัญจวัฒนกุล การดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21 ด้วยหลักพุทธสุนทรียศาสตร์ สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาภูมิพลราชวิทยาลัย พ.ศ. 2563)

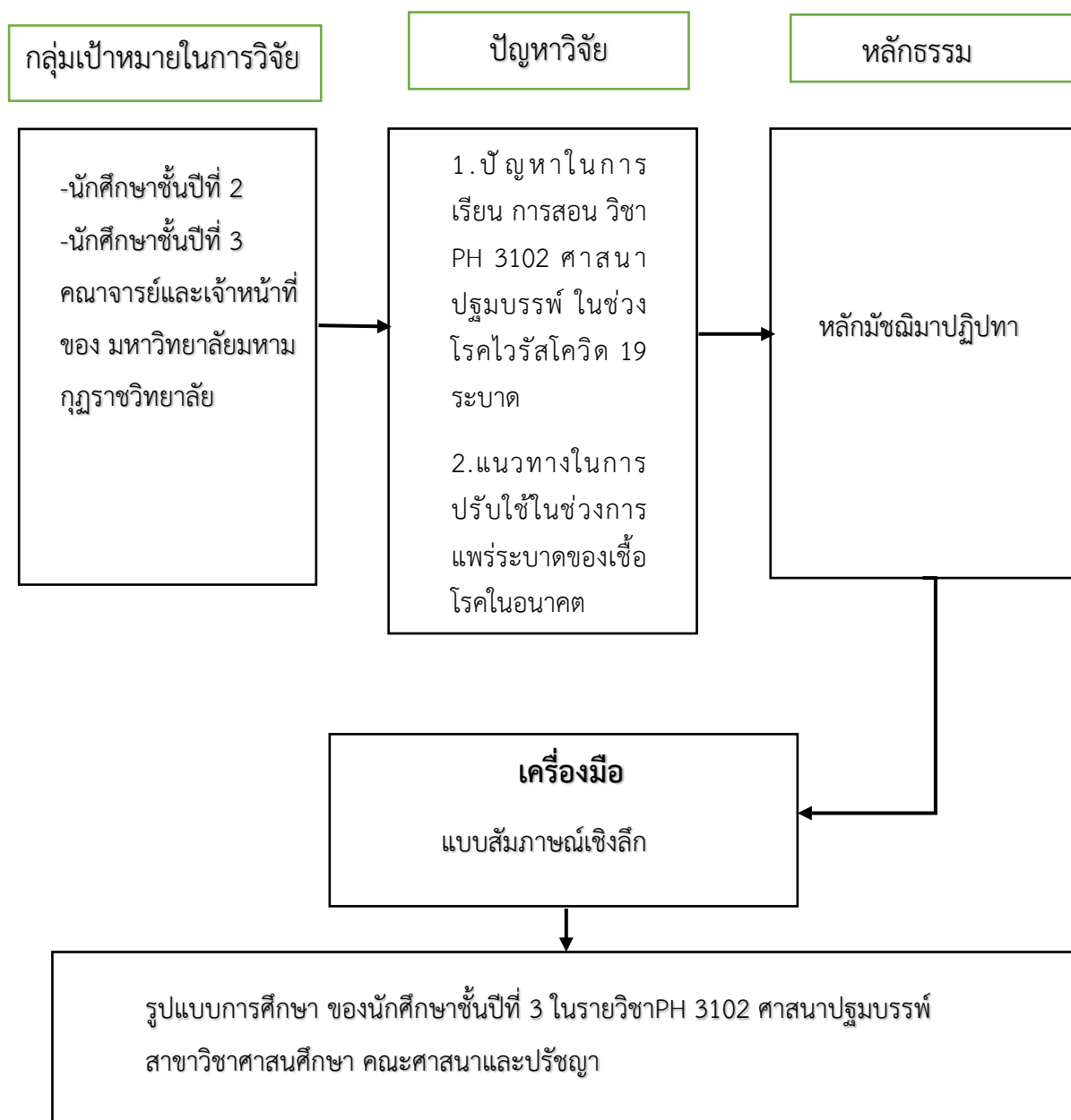
พันตำรวจโทหญิง ปิยะนุช ศรีสุรานุกรม “บูรณาการหลักการศาสนาและปรัชญาเพื่อส่งเสริม การศึกษาของโรงเรียนนายร้อยตำรวจ” หลักการทางศาสนา ศาสนานับเป็นองค์ที่มีบทบาทและ ความสำคัญต่อมนุษยชนโลกนี้ เพราะศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมและสังคมที่ทำหน้าที่อบรม ขัดเกลาคนในสังคมให้อยู่บนบรรทัดฐาน นอกจากนั้นยังเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวทางใจของคนโดยทั่วไป

และพฤติกรรมทางศาสนาเป็นองค์ประกอบภายในโครงสร้างบุคคลิกภาพที่สามารถกำหนดรูปแบบแนวทางการแสดงออกต่างๆ ของมนุษย์ได้ ซึ่งจะส่งผลต่อความเชื่อ และค่านิยมต่าง ๆ อันเป็นวิถีชีวิตมนุษย์ปฏิบัติในสังคม (ปิยะนุช ศรีสรานุกรม พันตำรวจโท บุรณการหลักการทางศาสนาและปรัชญา เพื่อส่งเสริมการศึกษาของโรงเรียนนายร้อยตำรวจ สาขาวิชาพุทธศาสนาและปรัชญา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย พ.ศ.2563)

2.5 สรุปกรอบแนวความคิด

จากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังได้กล่าวมานี้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิด (Conceptual Framework) ในการวิจัยเรื่องนี้ ปัจจัยที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียน การสอนและสอดคล้องกับหัวข้อวิจัยดังนี้

ตารางที่2 กรอบแนวความคิด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “ ศึกษาการนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา ”

- 3.1 ประชากรในการวิจัย
- 3.2 การสุ่มตัวอย่าง
- 3.3 กรอบแนวคิดและการกำหนดค่าตัวแปร
- 3.4 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย
- 3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.6 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย
- 3.7 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.8 การวัดค่าตัวแปร
- 3.9 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ประชากรในการวิจัย

ผู้วิจัยได้เลือกตัวอย่างแบบเจาะจงจากประชากรที่กำหนด ได้แก่ผู้นักศึกษาชั้นปีที่ 2,3 สาขาวิชาศาสนศึกษา และคณาจารย์ คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย และผู้ที่เกี่ยวข้องทางตรงและทางอ้อม โดยใช้วิจารณ์ฐานของผู้วิจัย ในครั้งนี้ และเห็น ปัญหาที่เกิดขึ้นกับคนในทั้งทางตรงและทางอ้อม จึงมีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างดี ที่สามารถเลือก บุคคลที่จะให้ข้อมูลได้กระจ่างและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้อย่างดียิ่ง

3.2 การสุ่มตัวอย่าง

การสุ่มตัวอย่างจะใช้นักศึกษาชั้นปีที่ 2 , 3 ต่างคณะ และคณาจารย์ในคณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ส่วนกลาง) โดยการสุ่มตัวอย่าง 5 ราย โดยการสุ่มตัวอย่างจะพิจารณาจากความสะดวกของผู้ให้ข้อมูลเป็นสำคัญ และการสุ่มตัวอย่างนี้ โดยให้ สอดคล้องกับรูปแบบการวิจัย ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เป็นสำคัญ

3.3 กรอบแนวคิดและการกำหนดค่าตัวแปร

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ซึ่งอาศัยจำนวนกลุ่มตัวอย่างไม่มากนัก เหตุผลในการใช้รูปแบบดังกล่าวเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและมีรายละเอียดของข้อมูล ในทุกด้านในประเด็นที่ศึกษา การวิจัยเรื่องแนวทางการแก้ไขปัญหาไวรัสโควิด 19 จึงเหมาะสมที่จะ ทำการศึกษาด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งจะนำไปสู่ข้อค้นพบและข้อสรุปเป็นข้อเสนอแนะให้เป็น แนวทางหรือรูปแบบที่เหมาะสมต่อไป

สำหรับการวิจัยเรื่องแนวทางการแก้ไขปัญหาไวรัสโควิด 19 นี้ ผู้วิจัยได้อาศัยคุณลักษณะสำคัญของการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพและตรงกับวัตถุประสงค์ในการวิจัยมากที่สุด 5 ประการ ดังนี้

1.) ทำการวิจัยในสถานการณ์ที่เป็นธรรมชาติและดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในสถานที่จริงของกรณีศึกษา โดยผู้วิจัยได้กำหนดแนวคำถามตามแนวทางการแก้ไขปัญหาไวรัสโควิด 19 เป็นหลัก ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญสามารถตอบได้ตามความสมัครใจและสะดวกใจ โดยผู้วิจัยจะสัมภาษณ์อย่างเป็นธรรมชาติและเป็นกันเองโดยการพูดคุยหรือการสนทนากัน เพื่อหลีกเลี่ยงความรู้สึกของผู้ถูกสัมภาษณ์ว่าเหมือนถูกบังคับให้ตอบ ทั้งนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการบันทึกทุกเรื่องที่ผู้ถูกสัมภาษณ์ให้ข้อมูล

2.) ผู้วิจัยก็ได้ใช้การวิเคราะห์แบบอุปนัย คือ การตีความสร้างข้อสรุปจากปรากฏการณ์และอาศัยกรอบแนวคิด ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า ผู้วิจัยสามารถวิเคราะห์และให้ความหมายเพื่อนำไปสู่การสร้างข้อสรุปแบบอุปนัย เพื่อประยุกต์ใช้เป็นแนวคิดในการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาไวรัสโควิด 19 ได้

3.) เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเน้นการวิจัยเชิงคุณภาพ จึงใช้ข้อมูลและเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นหลัก เช่น การสัมภาษณ์เจาะลึก การวิเคราะห์เอกสาร เป็นต้น ดังนั้น ข้อมูลที่ได้จึงเป็นลักษณะเชิงพรรณนาปรากฏการณ์ที่พบ ข้อมูลส่วนใหญ่จึงไม่อยู่ในลักษณะของตัวเลข

4.) การติดต่อโดยตรงและมีความใกล้ชิดกับกลุ่มเป้าหมาย ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ สำหรับการวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้เริ่มต้นจากการขอเข้าพบเพื่อพูดคุย และอธิบายวัตถุประสงค์ในการทำวิจัยให้ได้ทราบและชี้แจงถึงความสำคัญในการวิจัยครั้งนี้

5.) การใช้วิธีวิจัยที่มีความยืดหยุ่น โดยการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้ออกแบบโครงสร้างคำถามที่จะใช้สัมภาษณ์แบบเจาะลึก เพื่อให้ได้แนวคำตอบตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ หากทำการสัมภาษณ์จริงกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญบางครั้ง อาจต้องมีการปรับคำถามให้เหมาะสมกับสถานการณ์ ทั้งนี้ จะไม่เบี่ยงเบนไปจากวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนด

3.4 ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย

ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้ ผู้วิจัยได้ศึกษาวิจัยเปรียบเทียบกับแนวคิด ทฤษฎี โดยเริ่มจากประเด็นที่ต้องการวิจัยแล้วนำไปสู่การทบทวนแนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง จากนั้นจึงมาออกแบบการวิจัย เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อนำไปวิเคราะห์จนนำไปสู่ข้อค้นพบและเผยแพร่ต่อไป

3.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก

3.6 การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

3.6.1. ศึกษาจากตำรา เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักมัธยมาปฏิบัติ การระบาดของเชื้อโรคโควิด 19 และรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรมภพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะ ศาสนาและปรัชญา

3.6.2. แบบสอบถามในแต่ละด้านให้ครอบคลุมค่านิยมในทุกตัวแปรที่เกี่ยวข้อง

3.6.3. นำแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 ท่าน

3.6.3.1. พระสุทธิสารเมธี, ดร. คณบดีคณะศาสนาและปรัชญา

3.6.3.2. พระมหาสมศักดิ์ ญาณโพธิ์, รศ,ดร.

3.6.3.3. รศ.ดร.สุวิญ รักสัตย์

3.6.3.4. ผศ.ดร.จรัส บุตดาพงษ์

3.6.4. นำแบบสอบถามมาแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 4 ท่าน

3.6.5. จากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านกระบวนการทดสอบเครื่องมือแล้วนำมา จัดพิมพ์เพื่อ ขออนุมัติจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์

3.6.6. ยื่นเรื่องต่อคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เพื่อขอมติรับรองจาก คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ในหัวข้อวิจัยเรื่อง ศึกษาการนำหลักมัธยมาปฏิบัติ มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้น ปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรมภพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา โดย ได้รับการรับรองเมื่อวันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ.2563 มติที่ 7/2563

3.6.7. ทำหนังสือเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อ คณบดีคณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

3.6.8. หลังจากนั้นนำแบบสอบถามที่ผ่านกระบวนการทั้งหมดข้างต้นแล้ว ดำเนินการเก็บ ข้อมูล

3.7 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 , 3 และคณาจารย์ในคณะ ศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ส่วนกลาง) โดยการเก็บข้อมูลจาก แบบสอบถามโดยตรง และข้อมูลแบบสอบถามผ่านออนไลน์ (Google Form) จะพิจารณาจากความ สะดวกของผู้ให้ข้อมูลเป็นสำคัญ และการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยนี้กำหนดขึ้นให้สอดคล้องกับ รูปแบบการวิจัย ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้น วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจึงเน้นข้อมูลเชิง คุณภาพเป็นหลัก ได้แก่ (1) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก(In depth Interview)กับผู้ให้ข้อมูล (2) การวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นที่ศึกษาควบคู่กันไปด้วย

และเพื่อความชัดเจนในวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลของการวิจัย ผู้วิจัยขออธิบายรายละเอียดขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนแรก การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยประชากรในการศึกษาหรือกลุ่มผู้ให้ข้อมูล โดยการสัมภาษณ์เจาะลึกนี้ได้กำหนดแนวคำถามทั้งแบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้างผสมผสานกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมมากที่สุด และเพื่อไม่ให้เกิดการสัมภาษณ์นั้นดูเป็นทางการมากเกินไปจนผู้ให้ข้อมูลรู้สึกอึดอัดไม่สะดวกใจในการให้ข้อมูล และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์ภายใต้กรอบแนวคิดในการวิจัยที่กำหนดไว้ 3 ประเด็นคือ (1) ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการแพร่ระบาดของโรคไวรัสโควิด19 (2) การเรียนการสอนในรายวิชา PH 3102 ศาสนาปฐมบรมภ (3) การประยุกต์ใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทาในการแก้ปัญหาการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 2,3

ขั้นตอนที่สอง การวิเคราะห์เอกสารซึ่งถือว่ามีความสำคัญพอๆ กับการสัมภาษณ์เจาะลึก กล่าวคือ การวิจัยเอกสารเป็นการรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร โดยกำหนดประเด็นที่ต้องการศึกษา และทำการค้นคว้าหาข้อมูลจากเอกสารต่างๆ และสื่อออนไลน์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น สื่อโทรทัศน์ วิทยุ Facebook Line Twitter ที่เกี่ยวข้อง โดยการค้นคว้าทางเอกสารจะแบ่งออกเป็นเอกสารข้อมูลเดิม และเอกสารที่เป็นข้อมูลรองทุติยภูมิ กล่าวคือ เอกสารข้อมูลเดิม เป็นเอกสารหรืองานเขียนต้นฉบับ เป็นข้อมูลแรกที่ปรากฏ เช่น จดหมายเหตุ บันทึก หรือเป็นข้อมูลที่เก็บจากแหล่งกำเนิดข้อมูลโดยตรง ส่วนข้อมูลรองหรือข้อมูลทุติยภูมิ เป็นข้อมูลที่คัดลอกมาจากคนอื่นอีกที ผู้เก็บรวบรวมข้อมูลไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์โดยตรง อย่างไรก็ตาม ข้อมูลทั้ง 2 ประเภท ล้วนมีประโยชน์ในการเปรียบเทียบหรือเทียบเคียงได้เป็นอย่างดี เพื่อนำไปสู่แนวทางที่ดีที่สุด ซึ่งในการวิจัยเรื่องแนวทางการแก้ไขปัญหาไวรัสโควิด 19 นี้ ผู้วิจัยได้ใช้เอกสารข้อมูลทั้ง 2 ประเภท

3.8 การวัดค่าตัวแปร

รูปแบบการวิจัย ซึ่งเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ประกอบไปด้วย (1) การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก(In depth Interview)กับผู้ให้ข้อมูล (2) การวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) จึงใช้การสังเคราะห์ข้อมูลเป็นหลัก การวัดค่าตัวแปรต้นในที่นี้ใช้การจัดการ ที่ประกอบไปด้วย 1. สัมมาทิฐิ 2. สัมมาสังกะปะ 3. สัมมาวาจา 4. สัมมากัมมมันตะ 5. สัมมาอาชีวะ 6. สัมมาวายามะ 7. สัมมาสติ 8. สัมมาสมาธิ การวัดค่าตัวแปรตามในที่นี้ใช้ รูปแบบการจัดการ ที่ประกอบไปด้วยศึกษา การนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรมภ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

3.9 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ จึงต้องมีการจัดระเบียบโครงสร้างและหาความหมายของข้อมูลที่รวบรวมมา เป็นการค้นหาข้อความทั่วไปที่จะบอกความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ แล้วนำผลมาวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ และใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลส่วนแรกเชิงบรรยาย (descriptive) ส่วนที่สองคือการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลเชิง

บรรยายเช่นกัน ดังนั้น เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีการ และเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาเรียบเรียงเพื่อและหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์ต่างๆ จากข้อมูลการสัมภาษณ์เจาะลึกและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบ โดยในส่วนของการเตรียมการวิเคราะห์ข้อมูลได้ทำการจัดระเบียบของข้อมูล เพื่อให้เกิดความสะดวกในการนำมาวิเคราะห์ จากนั้นนำข้อมูลมานำเสนอเป็นข้อค้นพบ เพื่อนำไปสู่การหาข้อสรุป การตีความ และการตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำของผลการวิจัยต่อไป

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์ข้อมูลแบบการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ซึ่งเป็นเทคนิคที่สามารถใช้วิเคราะห์ข้อมูลทั้งในรูปของเอกสารหรือข้อเขียน และคำพูดที่ได้จากการสัมภาษณ์หรือสนทนา เป็นการวิเคราะห์ทั้งความหมายทางภาษาโดยตรงจากเอกสารหรือตัวบทและความหมายทางความรู้สึกหรือวิเคราะห์นัยที่แอบแฝงอยู่ รวมถึงการตีความทางบริบทหรือสภาพแวดล้อมประกอบข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ด้วย เป็นการวางเค้าโครงของข้อมูลเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. นำเสนอข้อมูลที่ได้รับจากการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์และอภิปรายผล โดยเริ่มจากการนำเสนอข้อมูลทั่วไปและข้อค้นพบจากการสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์เอกสาร

2. อภิปรายผลจากข้อมูลที่นำเสนอ โดยวิเคราะห์ทั้งในส่วนที่เป็นคำพูดจากการสัมภาษณ์ เอกสารไปพร้อม ๆ กัน โดยให้ความสำคัญทั้งความหมายในทางภาษาและตีความจากความรู้สึกที่แฝงอยู่ในข้อมูลนั้น ๆ ภายใต้กรอบแนวคิดในการวิจัย

3. เพื่อพิสูจน์การนำเอาหลักภูมิปัญญาปราชญ์ชาวบ้านมาใช้แก้ปัญหาการเรียน การสอนในรายวิชา PH 3102 ศาสนาพุทธมรรคได้จริง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัย เรื่อง “ศึกษาการนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาพุทธ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา” เพื่อเป็นการตอบวัตถุประสงค์ของงานวิจัยในแต่ละข้อ ซึ่งข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมจากแบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 10 ชุด ดำเนินการตามระเบียบวิธีวิจัยทางด้าน สังคมศาสตร์ และเสนอผลการวิเคราะห์ ดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ขั้นตอนการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ
- 4.4 ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ
- 4.5 ข้อเสนอแนะ

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความง่ายต่อการเข้าใจผลของการวิจัยในครั้งนี้และเป็นไปในทิศทางที่ตรงกันในการสื่อความหมาย ผู้วิจัย จึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ ดังนี้

N	แทน	ขนาดของประชากร
n	แทน	กลุ่มตัวอย่าง
e	แทน	ความคลาดเคลื่อนของการเลือกตัวอย่าง
$\bar{x}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 ขั้นตอนการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัย ได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาพุทธ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

ตอนที่ 3 ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาทั้งหมด จำนวน 10 คน กลุ่มตัวอย่าง (Sample) ที่ใช้ในการศึกษาวินิจฉัยและเก็บข้อมูลในครั้งนี้ เป็นกลุ่มตัวอย่าง (Sample) จากกลุ่มตัวอย่างการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากนักศึกษาชั้นปีที่3, ชั้นปีที่2 และคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ในคณะ จำนวน 10 รูป/คน โดยผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มผู้ให้สัมภาษณ์เชิงลึกออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 2 จำนวน 1 คน

2) กลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 3 จำนวน 2 รูป/คน 3) กลุ่มนักศึกษาต่างคณะ จำนวน 3 รูป/คน 4) กลุ่มคณาจารย์และเจ้าหน้าที่ในคณะจำนวน 4 รูป/คน และผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) และข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative data) ตามลำดับ ดังนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ (n=10)

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
1 บรรพชิต(ชาย)	3	30
2 แม่ชี	1	10
3 ชาย	3	30
4 หญิง	3	30
รวม	10	100

จากตารางที่ 4.1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นบรรพชิตชาย เพศชาย และเพศหญิง จำนวน 3 คน (คิดเป็นร้อยละ 30) และแม่ชี จำนวน 1 คน (คิดเป็นร้อยละ 10) โดยผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นบรรพชิตชาย เพศชาย และเพศหญิง มากกว่าแม่ชี จำนวน 9 คน

ตารางที่ 4.2 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามอายุ (n=10)

ลำดับ	อายุ	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
1	มากกว่า 18-20 ปีบริบูรณ์	2	20
2	มากกว่า 20 ปีบริบูรณ์	2	20
3	30-40 ปี	3	30
4	อายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป	3	30
รวม		10	100

จากตารางที่ 4.2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งหมด 10 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 30-40 ปี จำนวน 3 คน และอายุมากกว่า 40 ปีขึ้นไป (คิดเป็นร้อยละ 30) รองลงมาอายุมากกว่า 18-20 ปีบริบูรณ์ และมากกว่า 20 ปีบริบูรณ์ จำนวน 2 คน (คิดเป็นร้อยละ 20)

ตารางที่ 4.3 แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามการศึกษา (n=10)

ลำดับ	อายุ	จำนวน	เปอร์เซ็นต์
1	ต่ำกว่าปริญญาตรี	6	60
2	ปริญญาตรี	0	0
3	ปริญญาโท	1	10
4	ปริญญาเอก	3	30
รวม		10	100

จากตารางที่ 4.3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งหมด 10 คน จำแนกตามระดับการศึกษา ที่มีจำนวนมากที่สุด คือต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 6 คน ร้อยละ 60 รองลงมา คือระดับปริญญาเอก จำนวน 3 คน ร้อยละ 30 ระดับปริญญาโท จำนวน 1 คน ร้อยละ 10

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาการนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด ๑๙ ของนักศึกษา ชั้นปีที่ ๓ ในรายวิชาPH ๓๑๐๒ ศาสนาปฐมบรรพ์ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) การศึกษาการนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ์ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา ประกอบไปด้วยกลุ่มข้อคำถาม จำนวน 5 ข้อ ดังนี้

ตารางที่ 4.4 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เกี่ยวกับการนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ์ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา (n=10)

ลำดับ	คำถาม	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ท่านรู้จักโรค ไวรัสโคโรนาหรือ โควิด 19 มากน้อยเพียงใด	3.73	0.82	มาก
2	ท่านมีความรู้ในเรื่องหลักมัชฌิมาปฏิปทา มากน้อยเพียงใด	4.00	0.82	มาก
3	ท่านมีความรู้ในรายวิชาPH ๓๑๐๒ ศาสนาปฐมบรรพ์ มากน้อยเพียงใด	4.00	0.82	มาก

4	ท่านได้ใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ในช่วง COVID -19 อย่างไร?	4.00	0.82	มาก
5	ท่านมีวิธีการใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทา มาสอนในรายวิชานี้อย่างไร?	4.00	0.94	มาก
	จงยกตัวอย่างหลักธรรมมา 3 หลักธรรม			
รวม		4.00	0.85	มาก

จากตารางที่ 4.4 พบว่า การนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาพุทธมบรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.00 S.D. = 0.85) และเมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับของค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า วิธีการใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทา มาสอนในรายวิชานี้อย่างไร? ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.00 S.D. = 0.94) รองลงมา คือท่านได้ใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ในช่วง COVID - 19 อย่างไร? ($\bar{X}$ = 4.00 S.D. = 0.82) และน้อยที่สุดคือท่านรู้จักโรค ไวรัสโคโรนาหรือ โควิด ๑๙ มากน้อยเพียงใด ($\bar{X}$ = 3.73 S.D. = 0.82) ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เกี่ยวกับการนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาพุทธมบรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา เป็นรายบุคคล (n=10)

ผู้ตอบ แบบสอบถาม	ข้อคำถาม					$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
	1	2	3	4	5			
1	4	5	5	5	5	4.80	0.45	มากที่สุด
2	3	4	4	4	4	3.80	0.45	มาก
3	5	5	5	5	3	4.60	0.89	มากที่สุด
4	4	3	4	4	4	3.80	0.45	มาก
5	5	5	5	3	5	4.60	0.89	มากที่สุด
6	4	3	3	5	3	3.60	0.89	มาก

7	3	3	4	4	5	3.80	0.84	มาก
8	3	5	5	3	3	3.80	1.10	มาก
9	5	4	3	5	4	4.20	0.84	มาก
10	4	3	3	3	5	3.60	0.89	มาก
รวม						4.06	0.77	มาก

จากตารางที่ 4.5 พบว่า การนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชา PH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา ในการตอบคำถาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$ S.D. = 0.77) และเมื่อพิจารณา รายบุคคลที่ตอบคำถาม โดยเรียงลำดับของค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า วิธีการใช้หลัก มัชฌิมาปฏิปทามาสอนในรายวิชานี้อย่างไร? ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$ S.D. = 0.45) รองลงมา ($\bar{X} = 4.60$ S.D. = 0.89) และน้อยที่สุดคือ ($\bar{X} = 3.60$ S.D. = 0.89) ตามลำดับ

4.4 ผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากคำถาม ข้อที่1. ท่านรู้จักโรค ไวรัสโคโรนาหรือ โควิด 19 มากน้อยเพียงใด? จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 10 ท่าน พบว่า ไม่รู้จัก และเป็นเชื้อโรคที่แพร่ระบาด อย่างรวดเร็ว มีผลกระทบโดยตรงในการดำเนินชีวิต ทั้งในด้านการเรียน และการสอนที่ไม่อาจ หลีกเลี่ยงได้ คำถาม ข้อที่2. ท่านมีความรู้ในเรื่องหลักมัชฌิมาปฏิปทา มากน้อยเพียงใด? จากผู้ตอบ แบบสอบถามทั้ง 10 ท่าน พบว่า ทุกท่านเข้าใจเป็นอย่างดี คำถาม ข้อที่3. ท่านมีความรู้ในรายวิชา PH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ มากน้อยเพียงใด? จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 10 ท่าน พบว่า มีความรู้ ในระดับดีมาก ระดับดี และระดับปานกลาง อยู่ในสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน คำถาม ข้อที่ 4. ท่านได้ใช้หลัก มัชฌิมาปฏิปทามาประยุกต์ใช้ในช่วง COVID – 19 อย่างไร? จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 10 ท่าน พบว่า ส่วนใหญ่จะใช้เป็นหลักทั้งในการดำเนินชีวิต ทั้งในด้านการเรียน และการสอน เพราะหลัก มัชฌิมาปฏิปทา มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งในช่วงการระบาดของโรค เพราะสามารถทำให้จิตใจไม่ พุ้งซ่าน คิดมากและเกิดความเครียดในที่สุด แต่เมื่อนำหลักมัชฌิมาปฏิปทามาประยุกต์ใช้ ทำให้ ภายในสงบมากขึ้น เมื่อภายในสงบ ส่งผลให้ภายนอกสงบ การดำเนินชีวิตส่งผลให้การดำเนินชีวิตเป็น ปกติมากขึ้น คำถาม ข้อที่5. ท่านมีวิธีการใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทามาสอนในรายวิชานี้อย่างไร? จง ยกตัวอย่างหลักธรรมมา 3 หลักธรรม? จากผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 10 ท่าน พบว่า ส่วนใหญ่จะใช้ หลัก 1. หลักสัมมาทิฐิ 2. หลักสัมมาสติ 3. หลักสัมมาสมาธิ และใช้หลักธรรมอีก 5 หลักธรรม นำมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ตามสถานการณ์ ที่ได้ประสบของแต่ละบุคคล

4.5 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ตอบแบบสอบถามมีดังต่อไปนี้

1. การเรียนในสถานการณ์แบบนี้ควรใช้ประโยชน์จากออนไลน์และเอกสารให้มีความเหมาะสม

2. อาจารย์ใช้วิธีการสอนแบบรวบรัดให้เข้าใจง่ายและเน้นให้ไปค้นคว้าด้วยตนเอง

3. ควรสอบถามอาจารย์ที่สอนในรายวิชานี้ใน 7 วิทยาเขต 3 วิทยาลัย

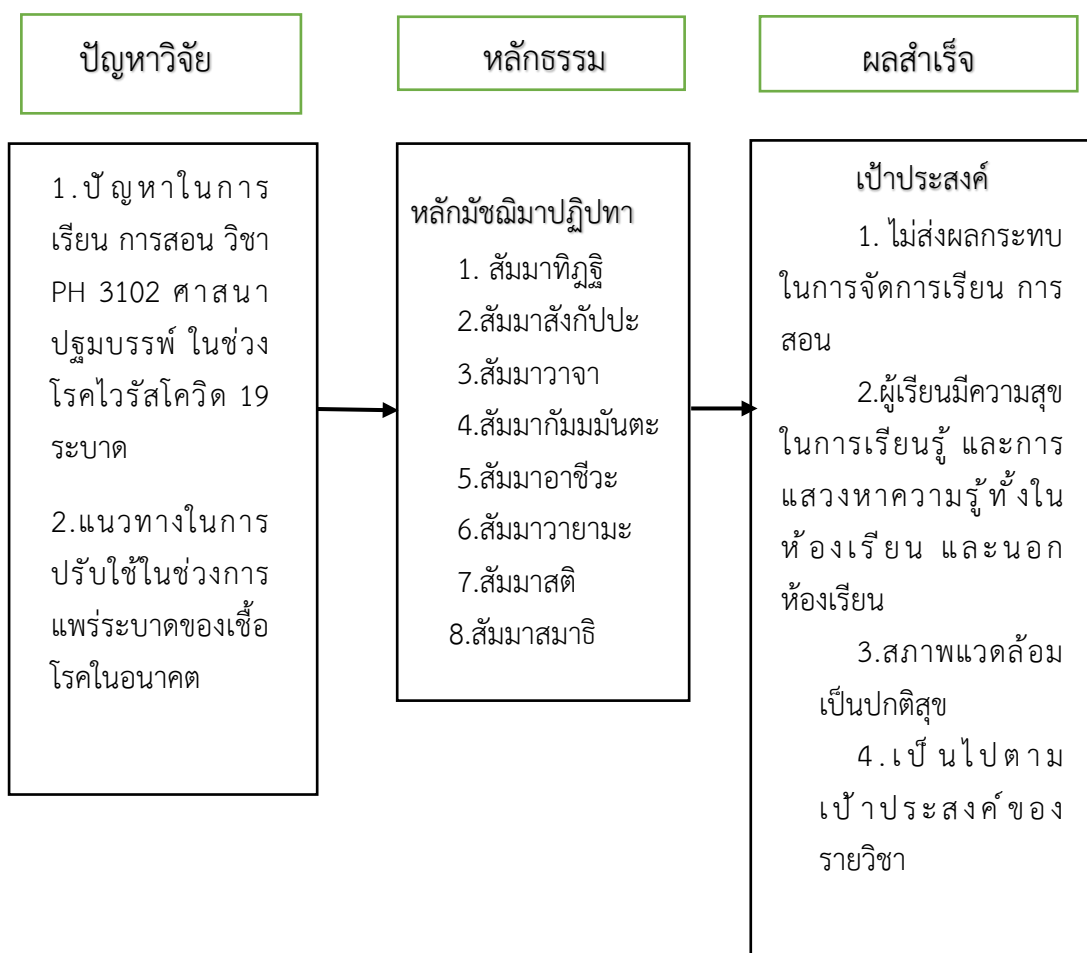
จากการรวบรวมข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ประมวลและจัดกลุ่มข้อเสนอแนะออกเป็น 3 ด้าน ด้วยการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล ได้ดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเกี่ยวกับประโยชน์จากออนไลน์และเอกสารให้มีความเหมาะสม เพื่อประโยชน์สูงสุดของทั้งอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา โดยสามารถนำไปปรับปรุงในกระบวนการเรียน การสอน กล่าวคือ อาจารย์ผู้สอนจะต้องจัดเตรียมเอกสารเกี่ยวกับการสอนให้พร้อมสำหรับใช้ในการเรียนการสอน โดยควรส่งเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอน ในสัปดาห์ถัดไปล่วงหน้า ก่อนทำการเรียน การสอน 1 สัปดาห์ เพื่อให้นักศึกษาได้ทำความเข้าใจเป็นเบื้องต้นก่อนสำหรับตัวผู้เรียน หรือนักศึกษา ก็ใช้เวลาในการศึกษา มีเวลาอ่านล่วงหน้า พร้อมทั้งทบทวน ในส่วนประเด็นใดมีข้อสงสัย ให้ถามกับอาจารย์ผู้สอนในคาบเรียนนั้นๆ

3.2 ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นเกี่ยวกับอาจารย์ใช้วิธีการสอนแบบรวบรัดให้เข้าใจง่ายและเน้นให้ไปค้นคว้าด้วยตนเอง ซึ่งในประเด็นนี้ถือว่าเป็นประโยชน์อย่างยิ่งกับตัวอาจารย์ผู้สอน เนื่องจากการเรียน การสอน นั้นจำเป็นต้องเรียนผ่านสื่อ Internet ซึ่งบางครั้ง สัญญาณ Internet ไม่เสถียร ทำให้การเรียน การสอน ไม่ได้เป็นไปตามเป้าประสงค์ ในช่วงเวลาเรียนในหัวข้อการเรียน เรียนรู้ที่ตั้งเอาไว้ใน มคอ.3 ดังนั้นอาจารย์ผู้สอนจำเป็นต้องศึกษา ค้นคว้า เรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ทั้งเอกสารตำราที่เกี่ยวข้อง ของห้องสมุดในมหาวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยอื่นๆ ที่มีหนังสือ เอกสารทางวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับรายวิชา ศาสนา ปรัชญา และสามารถนำมาถ่ายทอดให้นักศึกษาได้เข้าใจ และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ทั้งนี้ก็เพื่อให้บรรลุเป้าหมายสูงสุดตามกรอบรายวิชา

3.3 ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นเกี่ยวกับ ควรถามอาจารย์ที่สอนวิชานี้ใน 7 วิทยาเขต 3 วิทยาลัย เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อองค์กร เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กลยุทธ์ การเรียน การสอน ภายในองค์กร มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ระหว่างอาจารย์ผู้สอนด้วยกันเอง ทั้งนี้ก็เพื่อจะทำเป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งองค์กร

รูปภาพที่4 รูปแบบการศึกษา ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรมภ
สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

รูปภาพที่4 สามารถอธิบายในเรื่องรูปแบบการศึกษา ของนักศึกษาชั้นปีที่3 ในรายวิชา PH 3102 ศาสนาปฐมบรมภสาขาวิชาศาสนศึกษาได้ดังนี้

1. P=Problem หมายถึง ปัญหาวิจัย
2. P=Principle หมายถึง หลักธรรม
3. S = Success หมายถึง ผลสำเร็จ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในหัวข้อ “ศึกษาการนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชา PH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา” นั้น ผู้วิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

5.1 สรุป

ผลการศึกษาการนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด ๑๙ ของนักศึกษาชั้นปีที่ ๓ ในรายวิชา PH ๓๑๐๒ ศาสนาปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา ในการตอบคำถาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.06 S.D. = 0.77) และเมื่อพิจารณารายบุคคลที่ตอบคำถาม โดยเรียงลำดับของค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า วิธีการใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทามาสอนในรายวิชานี้อย่างไร? ค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.80 S.D. = 0.45) รองลงมา ($\bar{X}$ = 4.60 S.D. = 0.89) และน้อยที่สุดคือ ($\bar{X}$ = 3.60 S.D. = 0.89) ตามลำดับ

จากปัญหาการเกิดโรคระบาดเชื้อไวรัสโควิด-19 ส่งผลกระทบโดยตรงทั้งทางตรงและทางอ้อม เป็นวงกว้าง ทั้งในประเทศและต่างประเทศทั่วโลก ทำให้ไม่สามารถจัดการเรียน การสอนให้เป็นปกติได้นั้น จึงจำเป็นต้องมีการจัดการเรียนการสอน ในรูปแบบใหม่ๆ เข้ามา โดยเฉพาะการเรียนผ่านสื่อออนไลน์จึงมีบทบาทสำคัญในการเรียน การสอน ในยุคปัจจุบัน การเรียน การสอน ในรายวิชา PH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ ของคณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ก็เช่นเดียวกัน ได้มีการนำเอาเทคโนโลยี สื่อการเรียน การสอน มาประยุกต์ใช้ในช่วงเวลาดังกล่าว สื่อที่ใช้ประกอบด้วย Line Facebook และ Zoom เป็นต้น

ในการเรียน การสอนนั้น ได้นำเอาหลักมัชฌิมาปฏิปทา อันประกอบไปด้วยมรรคมีองค์ 8 หรือ อัฐังคิกมรรค (เรียกเต็มว่า อริยอัฐังคิกมรรค แปลว่า “ทางมีองค์แปดประการ อันประเสริฐ” องค์ 8 ของมรรค มีดังนี้

1. สัมมาทิฐิ คือความเห็นชอบ การมองเห็นความสำเร็จในหนทางข้างหน้า กล่าวคือมีความคิดเห็นที่ถูกต้องในการเรียน ตามข้อกำหนดทางการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาเอกชัย สุขโย เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์มัจฉาทิฐิและสัมมาทิฐิในพุทธปรัชญาเถรวาท พบว่า สัมมาทิฐิในพุทธปรัชญาเถรวาท ได้แก่ ความเห็นถูก ความเห็นชอบ ความเข้าใจถูกต้อง ความศรัทธาถูกต้อง ความเห็นที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม และ สัมมาทิฐินี้มีอยู่ 2 อย่าง คือ 1. สัมมาทิฐิที่ยังมีอาสวะ จัดเป็นฝ่ายบุญ อำนาจวิบากแก่ขั้น 2. สัมมาทิฐิ ที่เป็นอริยะ ไม่มีอาสวะ เป็นโลกุตระ เป็นองค์มรรค เป็นความเห็นในอริยสัจ 4 และวิเคราะห์มัจฉาทิฐิและ สัมมาทิฐิในพุทธปรัชญาเถรวาท สรุปได้ว่าทุกคนควรฝึกฝนอบรมและพัฒนาปัญญาจากมัจฉาทิฐิกับพัฒนา สัมมาทิฐิระดับกัมมัสสกตาญาณเพื่อก้าวไปสู่สัจจानุโลมิกญาณ เพราะจะช่วยบรรเทาความโลภ โกรธ หลง ทำให้จิตผ่องใส และรู้จักวางท่าทีต่อโลก ความเห็นถูกต้องมีความสำคัญมาก เปรียบเหมือนประทีปส่องนำ

ทาง ให้บุคคลเดินทางได้สะดวก ไม่เกิดอันตรายในเวลาเดินทาง (พระมหาเอกชัย สุขโย หวัชชัย เรื่อง ศึกษาวิเคราะห์หิมฉาภิภูฏิสัมมาภิภูฏิสันพุทธปรัชญาเถรวาท วารสารพุทธมคค์ ศูนย์วิจัย ธรรมศึกษา สำนักเรียนวัดอาวุธวิกสิตาราม ปีที่4 ฉบับที่1 2562)

2.สัมมาสังกัปปะ คือ การดำริชอบ หรือการตั้งมั่นที่จะกระทำสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนย นันท์ จันทรทรงพลและคณะ 2562 หวัชชัยเรื่อง “การนำแนวคิดมัชฌิมาปฏิปทาไปใช้ในการแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากการ สื่อสารทางการเมือง” ได้สรุปในข้อที่2 ดังนี้ คือการนำหลักธรรมคำ สอนของพระพุทธเจ้าในเรื่อง ของ “มัชฌิมาปฏิปทา” ที่ประกอบไปด้วย องค์ 8 ประการ หรือที่มีกฎ เรียกว่า มรรค 8 ซึ่งในองค์ มรรค 8 นี้ได้ถูกจัดกลุ่มออกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เรียกว่า “ศีล” ได้แก่ สัมมากัมมันตะ การ กระทำชอบ (กายสุจริต 3) สัมมาวาจา การพูดชอบ (วจีสุจริต 4) สัมมาอาชีวะ การเลี้ยงชีพ ชอบ คือ (ทำอาชีพโดยไม่เป็นกายทุจริต 3 และไม่เป็น วจีทุจริต 4) กลุ่มที่ 2 เรียกว่า “สมาธิ” ได้แก่ สัมมาวายามะ ความพยายามชอบ สัมมาสติ ความระลึกชอบ สัมมาสมาธิ ความตั้งใจ มั่น ชอบและกลุ่มที่ 3 เรียกว่า “ปัญญา” ได้แก่ สัมมาทิภูฏิ ความเห็นชอบ สัมมาสังกัปปะ ความ ดำริ ชอบ มาปรับใช้กับการสื่อสารทางการเมือง ให้เกิดธรรมประจำใจเพื่อเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้ง การกระทำ ความผิด ละอายต่อการกระทำบาปโดยจะต้องปลูกฝังกล่อมเกล่าให้กับเยาวชน ตั้งแต่อายุน้อย ๆ ให้ซึมซับและยึดถือ ส่วนผู้ที่อยู่ในตำแหน่งหน้าที่ดังกล่าวนี้และเกี่ยวข้อง ภาคส่วนที่เกี่ยวข้องจะต้องมี การโฆษณา ปลูกเร้าให้เกิดจริยธรรม สร้างภาพลักษณ์ที่ดี มากขึ้น (ธนย นันท์ จันทรทรงพลและคณะ การนำแนวคิดมัชฌิมาปฏิปทาไปใช้ในการแก้ไข ปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากการ สื่อสารทางการเมือง 2562 Journal of MCU Nakhondhat Vol.6 No.10 (December 2019) หน้า ที่ 4882.)

3. สัมมาวาจา คือ การเจรจาชอบ เพื่อใจในการเรียน การสอน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐธีร์ ศิริกลมพัฒน์ พ.ศ. 2561 ในหวัชชัยเรื่อง “การศึกษาแนวทางใช้วาจาเชิงพุทธเพื่อส่งเสริม การขาย” พบว่า วาจามีความสำคัญอย่างมากที่ส่งผลต่อผู้กล่าว และนำมาใช้อย่างมีสติ เพื่อการ สื่อสาร,สร้างสัมพันธ์ หรือพูด ด้วยความมีเมตตาต่อสรรพสัตว์ทั้งหลาย หรือการพูดเพื่อการสร้างธุรกิจ การค้าขายก็สามารถทำให้เจริญก้าวหน้าและมีผลต่อ ความสำเร็จได้ หากการกล่าววาจานั้น ประกอบด้วยเจตนาคือเป็นคำจริง เป็นคำสุภาพ ไม่พูดเพ้อเจ้อ ไม่พูดส่อเสียด พูดถูกกาลเวลา และถูก สถานที่ ประโยชน์ของการใช้สัมมาวาจา ทำให้มีความเจริญก้าวหน้าทั้งทางการค้าขายและสร้างสาย สัมพันธ์กับสังคมที่มีความ แตกแยกและไม่มีความสุขกันในยุคปัจจุบัน เพื่อจักได้นำหลักธรรมไปปรับ ใช้เพื่อสร้างสรรค์ต่อความเจริญให้แก่สังคม ส่งเสริมความ สามัคคีในกลุ่มงาน

หลักธรรม ศึกษาทางพุทธศาสนาที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมกับการใช้วาจาเพื่อการค้าขาย ผู้ กล่าวหรือผู้ที่นำไปใช้ ได้เข้าใจถึง หลักธรรมที่สัมพันธ์เพื่อไปส่งเสริมกับการพูดและการสื่อสารโดยใช้ วาจาเป็นเครื่องมือ ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เขียนขึ้นเพื่อการศึกษา หลักธรรมทางพุทธศาสนาไปปรับใช้ กับการค้าขาย เพื่อประสบผลสำเร็จในอาชีพ ที่ต้องนำเอาวาจาอ่อนหวาน สุภาพ พูดได้ด้วยใจที่ เมตตาต่อสรรพสัตว์และสิ่งแวดล้อมของสังคมอันนำมาซึ่งความสุขและสงบร่มเย็น แต่ในงานวิจัยฉบับ นี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาถึงหลักธรรม อันนำไปเพื่อการส่งเสริมทางการค้าขายซึ่งเป็นการใช้การ กล่าววาจาไป

ใช้ประกอบอาชีพเป็นหลักต่อการค้าขาย ผู้ค้าขายจำต้อง แสดงออกทางกายอย่างสุจริต วาจาที่จะนำ การใช้การกล่าววาจาไปใช้ประกอบกล่าวแล้วมีคนชมชอบและมีใจสุจริต สอดคล้องกับ หลักธรรม ดังนี้ 1. หลักธรรมที่ส่งเสริมและเกี่ยวข้องการใช้วาจา ได้แก่ 1) ศีล 5 2) เบญจธรรม 3) อิทธิบาท 4 และ 4) พรหมวิหาร 4 2. หลักธรรมที่ส่งเสริมทางการแสดงออกทางอ้อมของการใช้วาจา ได้แก่ 1) ฆราวาสธรรม 4 2) อริยมรรคมีองค์ 8 3. หลักธรรมที่ส่งผล ต่อความสำเร็จในการค้าขาย ได้แก่ 1) สังคหวัตถุ 4 2) มิจฉาวณิชา 5 3) ปาปณิกธรรม 3 4) โภควิภาค 4 และ 5) หลักปฏิสัมภิทา 4 หลักธรรมที่กล่าวมานี้ ผู้วิจัยศึกษาแล้วเห็นว่า มีความสำคัญและส่งเสริมกับการใช้วาจาเพื่อการค้าขาย ให้ผู้ค้าขายเป็นคนดีมี ศีลธรรม ทั้งทางกาย ทางวาจาและทางใจ พร้อมช่วยส่งเสริมให้ผู้ค้าขายประสบ ความสำเร็จในอาชีพเจริญรุ่งเรืองในอาชีพนักธุรกิจค้าขาย (ณัฐธีร์ ศิริกุลพัฒน เรื่อง “การศึกษา แนวทางใช้วาจาเชิงพุทธเพื่อส่งเสริมการค้าขาย”วารสารบัณฑิตศึกษา ปีที่ 15 ฉบับที่ 68 มกราคม – มีนาคม 2561)

4. สัมมากัมมันตะ คือ การกระทำชอบ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการต่างๆ ตาม ข้อกำหนด ของกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับหรือประกาศต่างๆ ให้ปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด ทั้งนี้เพื่อ ประโยชน์ส่วนรวมทั้งทางตรง และทางอ้อม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอธิการเดชา สิริธมโม (แป้งหอม) พ.ศ. 2557 ในหัวข้อวิจัยเรื่อง “การศึกษาสัมมากัมมันตะในพระพุทธศาสนาเถรวาท” การศึกษาพบว่า พระวินยปิฎก พระสุตตันตปิฎก พระอภิธรรมปิฎก และอรรถ กถา ตลอดทั้ง คัมภีร์อื่น ๆ ได้แสดงความหมายของสัมมากัมมันตะไว้อย่างสอดคล้องกัน กล่าวคือ สัมมากัมมันตะ ได้แก่ การกระทำที่ถูกต้อง การกระทำชอบ หรือการกระทำทางกายที่ไม่เบียดเบียน คนอื่น อัน เป็นการกระทำที่นำไปสู่ประโยชน์สุข และเป็นการแสดงออกทางกายด้วยความรู้ความเข้าใจ ถึงความ ถูกต้องของการกระทำนั้น ที่ได้ใคร่ครวญพิจารณาจนทำอย่างรอบครอบดีแล้ว ทั้งยังส่งผลให้ ผู้ ปฏิบัติได้พัฒนาตนเองไปสู่ทางสายกลางเพื่อไปถึงจุดสูงสุดและถึงพร้อมในอริยมรรคอันเป็นทางหลุด พ้นอันประเสริฐนั่นเอง

หลักธรรมอันเป็นเครื่องส่งเสริมสนับสนุนสัมมากัมมันตะ เช่น ทิริโอตปะปะ วิริตี ๓ วุฒิ ธรรม ๔ พรหมวิหาร ๔ สังคหวัตถุ ๔ สารณียธรรม ๖ สปัจริยธรรม ๗ และความไม่ประมาท เป็น ต้น หลักธรรมคำสอนทั้งหมดนี้ล้วนสอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ส่งเสริมสัมพันธ์กันทั้งทางตรง และ ทางอ้อม เพื่อให้บุคคลผู้ปฏิบัติตามสามารถเข้าถึงได้และเลือกปฏิบัติให้เหมาะสมกับสภาพชีวิตของ ตน โดยมีจุดหมายปลายทางเดียวกันคือการเข้าถึงความดีอันสมบูรณ์พร้อมคือพระนิพพาน

สัมมากัมมันตะถือเป็นองค์ธรรมสำคัญข้อหนึ่งในมรรคมีองค์ ๘ ที่เป็นตัวศีล จัดเป็นศีลสิกขา อันเป็นสมุฏฐานยังความบริสุทธิ์ให้เกิดขึ้นเป็นสมาธิและปัญญาเป็นลำดับไป คนเราจะสุขหรือทุกข์ย่อมขึ้นอยู่กับกระทำที่เป็นตัวเจตนาให้เกิดขึ้น ทั้งส่วนที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ถ้ากระทำดีถูกต้องหรือดำเนินชีวิตด้วยการประพฤติปฏิบัติอย่างถูกต้องแล้ว ไม่ว่าในทางศีลหรือทาง ธรรมก็ดี ย่อมเป็นเหตุให้นำมาซึ่งความสุข และความเจริญ ในทางตรงข้ามถ้าไม่รู้จักรักกระทำในสิ่งที่ ถูกต้องดีงาม กล่าวคือ มีมิจฉากัมมันตะแล้ว ก็ย่อมเป็นเหตุให้เสื่อมจากความสุขและความเจริญอัน

นำมาซึ่งปัญหาต่างๆ มากมายในที่สุด (พระอธิการเตชา สิริธมโม (แป้งหอม) ในหัวข้อวิจัยเรื่อง “การศึกษาสัมมากรรมันตะในพระพุทธศาสนาเถรวาท” บัณฑิตวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย 2557.

5. สัมมาอาชีวะ คือ การเลี้ยงชีพชอบ เป็นการนำหลักธรรมนี้มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ แก่ตัวผู้เรียน และอาจารย์ผู้สอน เป็นส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเรียน การสอน ทางด้านปัจจัยในการ ดำเนินชีวิตโดยการใช้จ่ายอย่างประหยัด พอดีกับการดำเนินชีวิตของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระชีพ รุกขิตธมโม (แก้วนิล) และคณะ พ.ศ. 2563 ในหัวข้อวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลัก สัมมาอาชีวะในการเสริมสร้างครอบครัวไทย ให้เกิดความมั่นคงในสังคมยุคดิจิทัล” พบว่า 1) สภาพ ปัญหาของครอบครัวไทยในสังคมยุคดิจิทัล พบว่าสังคมยุคดิจิทัล เป็นที่มาของพัฒนาการด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงทางระบบโครงสร้าง และหน้าที่ที่เป็นมิตรต่อกัน อย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะบทบาทของสถาบันครอบครัวไทยได้เปลี่ยนไปอย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ เมื่อเป็นเช่นนี้ พ่อแม่ผู้ปกครองตลอดทั้งเครือญาติต้องปรับเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ใหญ่ และ เด็กซึ่งเป็นบุคคลร่วมสมัยเดียวกันเพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข 2) หลักสัมมาอาชีวะใน พระพุทธศาสนาเถรวาทที่นำมาใช้เพื่อเสริมสร้างครอบครัวให้เกิดความมั่นคง พบว่า พระพุทธศาสนา ได้วางหลักปฏิบัติเพื่อมุ่งประโยชน์และคุณค่าอย่างสูงสุด 3 ประการ คือ 1) ทิฐฐธัมมิกัตถะ ได้แก่ ประโยชน์ในปัจจุบันทันตาเห็น 2) สัมปรายิกัตถะ ได้แก่ ประโยชน์ในอนาคต และ 3) ปรมัตถะ ได้แก่ ประโยชน์ อย่างยิ่ง โดยจะส่งเสริมในการประกอบสัมมาชีพของฆราวาสวิสัยได้อย่างดียิ่ง เพื่อมุ่งสู่ คุณค่า และประโยชน์ต่อการดำรงชีพ 3) การประยุกต์ใช้หลักสัมมาอาชีวะในการเสริมสร้างครอบครัว ให้เกิดความมั่นคงในสังคมยุคดิจิทัล พบว่า สามารถนำหลักสัมมาอาชีวะมาประยุกต์ใช้ แก้ปัญหา 4 ได้แก่ 1) แก้ปัญหาการไม่รู้เท่าทันสื่อดิจิทัล 2) แก้ปัญหาการสร้างพฤติกรรม เลียนแบบของผู้บริโภค สื่อในกลุ่มวัยรุ่น 3) แก้ปัญหาผู้ผลิตสื่อและผู้บริโภคสื่อขาดศีลธรรม จริยธรรม 4) แก้ปัญหาการเสพ สื่อลามกอนาจาร (พระชีพ รุกขิตธมโม (แก้วนิล) และคณะ การประยุกต์ใช้หลักสัมมาอาชีวะในการ เสริมสร้างครอบครัวไทย ให้เกิดความมั่นคงในสังคมยุคดิจิทัล วารสารมหาจุฬานาครทรรณ ปีที่ 7 ฉบับที่ 5 เดือนพฤษภาคม 2563 หน้า148-149)

6. สัมมาวายามะ คือ ความพยายามชอบ นำมาปรับใช้ ในการแก้ปัญหาทางด้านสื่อ ออนไลน์ การเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ ร่วมกัน ระหว่างตัวผู้เรียน และอาจารย์ผู้สอน ซึ่งรวมไปถึงสภาพแวดล้อมต่างๆ ที่ อยู่รอบตัวไม่ว่าจะเป็น อาคารสถานที่ สื่อต่างๆ ที่ใช้ในการเรียน การสอน เป็นต้น

7. สัมมาสติ คือ การระลึกชอบ ในการทำการเรียน การสอนในช่วงชั่วโมงทำการสอน บาง คาบอาจจะมีความรู้ทางด้านสื่อที่ทำการเรียน การสอน ดังนั้นนักศึกษาจำเป็นจะต้องมีผลการทบทวน บทเรียนอยู่ตลอดเวลา หรือเป็นช่วงๆ ทั้งนี้ก็เพื่อผลสัมฤทธิ์ในการเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภกัญญา ศรีคำไทย และคณะ พ.ศ. 2563 ในหัวข้อวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารการศึกษาตามหลัก สัมมาสติ” สรุปว่า หลักสัมมาสติ เป็นกระบวนการนำหลักการบริหาร ที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร การศึกษา โดยบูรณาการกับหลักสัมมาสติ เพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้บริหารการศึกษา ประกอบด้วย 1)

หลักการ 2) วัตถุประสงค์ และ 3) กระบวนการ โดยอาศัยกระบวนการทำงานร่วมกันของสติ กับ ปัญญา (สัมปชัญญะ) คือ สติจับให้ปัญญาดู โดยการใช้สติตามดูโดยมีปัญญารู้เท่าทันตามเป็นจริงที่เกิดขึ้นทั้ง 4 ด้าน คือ กายานุปัสสนา (ดูกาย) เวทนานุปัสสนา (ดูความรู้สึก) จิตตานุปัสสนา (ดูจิต) และธัมมานุปัสสนา (ดูธรรม) ประกอบด้วย (1) การบริหารตนตามหลัก สัมมาสติ 20 หลักการ (2) การบริหารคนตามหลักสัมมาสติ 14 หลักการ (3) การบริหารงาน ตามหลักสัมมาสติ 15 หลักการ (ศุข ภิญา ศรีคำไทย และคณะ พ.ศ. 2563 ในหัวข้อวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารการศึกษาตามหลัก สัมมาสติ” Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology Vol.5 No.2 (February 2020)

8. สัมมาสมาธิ คือ การที่ตั้งจิตมั่นชอบ มีความสำคัญเป็นลำดับต้นๆ ในการเรียน การสอน หรือแม้กระทั่งการนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบูรณ์ วัฒนะ 2556 ในหัวข้อวิจัยเรื่อง “ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้รายวิชาการฝึกสมาธิตามแนวพระพุทธศาสนา” พบว่า 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้รายวิชาปฏิบัติสมาธิตามแนว พระพุทธศาสนา ก่อนเข้าร่วมโครงการ และหลังเข้าร่วมโครงการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ของการเรียนหลังการเข้าร่วมโครงการสูงกว่าก่อนเข้าร่วม โครงการ ($t = 12.718$) 2) การศึกษาข้อคิดเห็นและเสนอแนะ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แสดง ความเห็นชื่นชมต่อโครงการ ว่าเป็นโครงการที่พัฒนาจิตใจให้มีสติ ทำให้จิตใจสงบ จิตใจมีสมาธิมากขึ้น เกิดความสงบสุขภายใน จิตใจมากขึ้นกว่าเดิม และกลุ่มตัวอย่างได้แสดงความเห็นเพื่อการพัฒนาต่อ โครงการ ว่า ควรปรับ ระยะเวลาการนั่งสมาธิและเดินจงกรมในช่วง 2-3 วันแรกให้มีจำนวนลดลง และ ปรับเพิ่มเวลาให้มากขึ้นในวันต่อไป เพื่อผู้เข้าร่วมโครงการจะได้มีเวลาปรับตัว และควรเพิ่มช่วงเวลา สนทนาสอบถาม อารมณ์จากประสบการณ์การฝึกสมาธิ สมบูรณ์ วัฒนะ 2556 ในหัวข้อวิจัยเรื่อง “ผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ รายวิชาการฝึกสมาธิตามแนวพระพุทธศาสนา”, 2556,วารสารบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์, Vol. 9 No. 3 (2015): September - December 2015 บทคัดย่อ.

สอดคล้องกับ พันเอกหญิง พงษ์สมุทร วิชามูล พ.ศ.2555 ในหัวข้อวิจัยเรื่อง “การศึกษา มัชฌิมาปฏิปทากับการแก้ปัญหาผลกระทบจากนาโนเทคโนโลยี” สรุปว่า บุคคล สังคม สิ่งแวดล้อม และจริยธรรม จึงเป็นตัวแปรที่สำคัญในการ แก้ปัญหา ผลกระทบจากนาโนเทคโนโลยี สำหรับผู้ที่ ปฏิบัติตามมัชฌิมาปฏิปทาแล้วก็เป็นาง่าย ที่จะแก้ปัญหานี้ด้วยปัญญาอันบริสุทธิ์ แต่สำหรับผู้ที่ยัง ไม่ได้ปฏิบัติดังกล่าวก็ไม่สายที่จะต้องฝึก ปฏิบัติตามหลักมัชฌิมาปฏิปทา พร้อมกับการแก้ปัญหาจาก นาโนเทคโนโลยี คือควบคู่กันไปก็จะ ไม่เกิดปัญหาใดๆ และอยู่ร่วมกันกับนาโนเทคโนโลยีได้อย่างมี ความสุขต่อไป เพราะว่า มัชฌิมาปฏิปทาสรุปลงในโอวาทปาฏิโมกข์ เน้นการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ด้วยหลักการดำเนิน ชีวิต ๓ ประการ คือ ๑) การไม่ทำ บาปทั้งปวง (สพฺพปาปสฺส อภินฺน) ประกอบด้วยมรรคมืด ๓ ได้แก่ สัมมาวาจา สัมมากัมมันตะ, สัมมาอาชีวะ ๒) การบ าเพ็ญกุศล ให้ถึงพร้อม (กุสลสฺสุ-ปสมฺปทา) ประกอบด้วยมรรคมืด ๓ ได้แก่ สัมมาวายามะ, สัมมาสติ, สัมมาสมาธิ ๓) การกลั่นกรองจิตของตนให้ผ่องใส (สจิตฺต ปรีโยทปน) ประกอบด้วยมรรคมืด ๒

ได้แก่ สัมมาทิฐิ สัมมาสังกัปปะ เป็นความเห็นชอบและความดำริชอบระดับโลกุตระที่เกิดจากปัญญาอันบริสุทธิ์ จึง สามารถแก้ปัญหาลักษณะจากนาโนเทคโนโลยีได้ (พันเอกหญิง พงศมุทร วิชามูล ในหัวข้อวิจัยเรื่อง “การศึกษามัชฌิมาปฏิปทาเกี่ยวกับการแก้ปัญหาลักษณะจากนาโนเทคโนโลยี” พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พุทธศักราช 2555)

5.2 อภิปรายผล

1. หลักมัชฌิมาปฏิปทานั้นเป็นปฐมเทศนา อันมีความหมายว่า ทางสายกลางที่พระพุทธองค์ได้ทรงใช้สั่งสอนแก่ ปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 และพุทธศาสนิกชนยึดถือเป็นหลักธรรมในการดำเนินชีวิต ในส่วนของรายวิชา PH 3102 ศาสนาปฐมบรมภพ เป็นรายวิชาที่สอนเกี่ยวกับศาสนาโบราณ ต้นกำเนิดของศาสนาต่าง ๆ ที่มีมาแต่โบราณ ซึ่งปัจจุบันศาสนาใหม่ก็ได้รับการพัฒนามาจากศาสนาปฐมบรมภพ

สอดคล้องกับ พระครูปลัดสุวัฒนเมธาคณ (ชัยยันต์ สืบกระพันธ์),ดร. พ.ศ.2559 ในหัวข้อวิจัยเรื่อง “การใช้วัตรกรรมทางโบราณคดีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้วิชาศาสนาปฐมบรมภพของนักศึกษา ชั้นปีที่2 คณะศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ภาควิชาการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2557” ศาสนาในโลกอาจแบ่งเป็นศาสนาที่ยังมีชีวิตอยู่ศาสนาที่ตายแล้ว และศาสนาที่สาบสูญ 1 ศาสนาที่ยังมีชีวิตอยู่ คือศาสนาที่มีความเป็นสถาบันมีองค์กร มีผู้นับถือเป็นจำนวนมากพอประมาณ มีระบบคำสอน ได้แก่ศาสนาในโลกปัจจุบัน 2 ศาสนาที่ตายแล้ว คือศาสนาที่เคยมีผู้นับถือ แต่ปัจจุบันแทบไม่มีคนนับถืออีกแล้ว แต่ยังมีหลักฐานให้เราเห็นว่าเคยมีศาสนานี้อยู่ในโลกมาก่อน 3 ศาสนาที่สาบสูญ คือศาสนาที่เราไม่มีข้อมูลให้รู้ว่าเคยมีศาสนานี้อยู่ในโลกมาก่อน ได้แก่ศาสนาปฐมบรมภพ (วารสารสถาบันวิจัยญาณสังวร ปีที่ 7 ฉบับที่2 (กรกฎาคม-ธันวาคม 2559) หน้า 53)

สอดคล้องกับ ดร.ทวีวัฒน์ ปุณฺทริกวิวัฒน์ เกี่ยวกับศาสนาปฐมบรมภพว่า การผสมผสานความเชื่อทางศาสนา (Syncretism) ความเชื่อทางศาสนาของประชาชนในแถบเอเชียอาคเนย์แต่ดั้งเดิมนั้น เป็นความเชื่อใน "ศาสนาปฐมบรมภพ" (Primitive Religion) ที่มีลักษณะแบบ "วิญญาณนิยม" (Animism) ผู้คนในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ รวมทั้งดินแดนที่เป็นที่ตั้งของประเทศไทยปัจจุบัน แต่เดิมนั้นเชื่อเรื่องผีสงเทวดา เช่น ผีบ้านผีเรือน รุกขเทวดา นางไม้ ซึ่งสืบทอดมาถึงปัจจุบันในรูปของความเชื่อเรื่อง "แม่ย่านางพระโขนง" และ "ปู่เจ้าสมิงพราย" เป็นต้น (พุทธศาสนากับสังคมการเมืองในอุษาคเนย์. ทวีวัฒน์ ปุณฺทริกวิวัฒน์. 2553 หน้า 284)

2. การนำเอารูปแบบของหลักมัชฌิมาปฏิปทา ในช่วงระบาดของเชื้อไวรัส โควิด-19 นั้นถือเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่ง และเกิดประโยชน์สูงสุด ในการเรียน การสอน ในยุคปัจจุบัน

สอดคล้องกับ พระมหาสุริยะ มหฺทโว พ.ศ.2564 ในหัวข้อวิจัยเรื่อง “การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเป็นแนวทางการรับมือปัญหาโรคระบาด COVID-19” แนวทางการรับมือปัญหาโรคระบาด COVID-19 ตามหลักพุทธธรรม ซึ่งมีหลักธรรมหลายๆ ประการที่ยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ของบ้านเมืองได้ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการน้อมนำหลักธรรมพุทธธรรมมาบูรณาการประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติในทางสายกลางที่ไม่ตั้งไม่หย่อนจนเกิดไปหรือที่เรียกว่า “มัชฌิมาปฏิปทา” ความรอบรู้ เข้าใจตนเข้าใจคนและเข้าใจงาน ส่งผลต่อการดำเนินการบริหาร

จัดการของภาครัฐให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทั้ง 8 ทางแห่งวิถีการดำเนินการ/มาตรการของภาครัฐ ทั้งการควบคุม ป้องกันการแพร่ระบาดและเฝ้าระวัง COVID-19 และมาตรการด้านการช่วยเหลือฟื้นฟู เยียวยาและสร้างความเข้มแข็งมั่นคงในชีวิตที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ในการสร้างความรู้ (วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์ Journal of MCU Social Science Review ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 มกราคม - มีนาคม 2564 Vol. 10 No. 1 January - March 2021 หน้า 331- 332.)

สอดคล้องกับ ผศ.จุลศักดิ์ ชาญณรงค์ ในหัวข้อวิจัยเรื่อง “แนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมเพื่อดูแลสุขภาพในช่วงวิกฤติโควิด-19” แนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมของสถานปฏิบัติธรรม ใช้รูปแบบการจัดตั้งโครงการ และกิจกรรมต่าง ๆ ที่สนับสนุนการพัฒนาประชาชนและผู้สูงอายุ ให้มีสัมมาทิฐิหรือมีแนวคิดที่ถูกต้อง มีความเห็นชอบตามทำนองคลองธรรมและมุ่งดำเนินชีวิตตามแนวทางแห่งอริยชนด้วยหลักอริยมรรคมีองค์ 8 หรือเรียกโดยย่อว่า หลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา (วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม ปีที่ 11 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม- สิงหาคม 2564 หน้า 325)

3.การประยุกต์ใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทา มาใช้ในการเรียนการสอนของรายวิชา PH 3102 ศาสนาพุทธมรรค ของมหาลัษณ์มหาวิทยาลัย (ส่วนกลาง) สามารถดำเนินการได้เป็นอย่างดี ถึงแม้จะมีอุปสรรค ในการเรียน การสอน อยู่บ้าง แต่เป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่าง อาจารย์ และนักศึกษา โดยใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทา อันประกอบไปด้วยมรรคมีองค์ 8 มีดังต่อไปนี้คือ 1. สัมมาทิฐิ คือ ความเห็นชอบ ในการเรียน 2. สัมมาสังกัปปะ คือ ดำริชอบ ในการเรียน 3. สัมมาวาจา คือ การเจรจาชอบ 4. สัมมากัมมมันตะ คือ การกระทำชอบ 5. สัมมาอาชีวะ คือ เลี้ยงชีพ ชอบ 6. สัมมาวายามะ คือ ความพยายามชอบ 7. สัมมาสติ คือ ความระลึกชอบ 8. สัมมาสมาธิ คือ การตั้งจิตมั่นชอบในการที่จะเรียนรู้ อันส่งผลให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต และยั่งยืนสืบไป

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

5.3.1.1 ควรส่งเสริมให้ทุกหน่วยงานและทุกองค์กรได้เรียนรู้และเข้าใจหลักมัชฌิมาปฏิปทา และศาสนาพุทธมรรคอย่างถูกต้อง

5.3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

5.3.2.1 ควรนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ให้เป็นรูปธรรมทั้งในด้านการศึกษาและการดำเนินชีวิต เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการแก้ปัญหา การเรียน การสอน เมื่อมีการแพร่ระบาดของเชื้อโรคในอนาคต

5.3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาวิจัยต่อไป

ศึกษาการดำเนินชีวิตตามปกติ ด้วยการนำหลักสัมมาทิฐิ สัมมาสมาธิ และสัมมากัมมมันตะ ในช่วงการระบาดของโรคอุบัติใหม่.

บรรณานุกรม

กิตติมา ลัมประเสริฐ. (ฉบับพิเศษ 2561). แนวคิดเกี่ยวกับมัชฌิมาปฏิปทาในฐานะเป็นทางออกจาก
กามสุขัลลิกานุโยคและอัสสัฏฐิกลมณานุโยค. *สันติศึกษาปริทรรศน์*.

จิตศรีณย์ ปัญจวัฒน์คุณ. (2563). การดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ ๒๑ ด้วยหลักพุทธสุนทรียศาสตร์ .
วิจัย. ศาลายา, นครปฐม, ไทย: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

พระครูปลัดสุวัฒนเมธาคุณ(ชัยยันต์ สืบกระพันธุ์),ดร. (2559). การใช้วัตรกรรมทางโบราณคดีเพื่อ
ส่งเสริมการเรียนรู้วิชาศาสนาปฐมบรรพ์ของนักศึกษา ชั้นปีที่2 คณะศาสนาและปรัชญา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2557. *สถาบันวิจัยญาณ
สังวร*, 53.

พระมหาสมปาน ชาคโร,ดร. (2558). *ศาสนาปฐมบรรพ์*.

ทวีวัฒน์ ปุณฺทริกวิวัฒน์. (2553). *พุทธศาสนากับสังคมการเมืองอุษาคเนย์*. กรุงเทพฯ: คณะศิลป
ศาสตร์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ธันยรัตน์ จันทรทรงพล และคณะ. (2562). แนวคิดมัชฌิมาปฏิปทาในการแก้ปัญหาความขัดแย้งที่
เกิดจากการสื่อสารทางการเมือง. *มหาจุฬานาครทรรศน์*.

ธานี กล่อมใจ และคณะ. (2020). ศึกษาความรู้และพฤติกรรมของประชาชนเรื่องการป้องกันตนเอง
จากการติดเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019. *พะเยานิติยสารพยาบาล*.

ปรีชา ช่างขวัญยืน และ สมภาร พรหมทา. (2552). *มนุษย์กับศาสนา*. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

พระมหาหมวินทร์ ปุริสุตโตโม,ผศ,ดร. (2561). วิชาสัมมนาปรัชญาปรัชญาการศึกษา สาขาวิชาพุทธ
ศาสนาและปรัชญา. *เอกสารประกอบการสอน*. ศาลายา, นครปฐม, ไทย: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

วนิดา ขำเขียว. (2541). *ศาสนาเปรียบเทียบ*. นนทบุรี: เจนเตอร์เพรส.

จุลศักดิ์ ชาญณรงค์. (ปีที่11 ฉบับที่2 พฤษภาคม-สิงหาคม 2564). แนวทางการประยุกต์ใช้หลักพุทธ
ธรรมเพื่อดูแลสุขภาพในช่วงวิกฤติโควิด-19. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยนครพนม*, 325.

ปิยะนุช ศรีสรานุกรม. (2563). บูรณาการหลักทางศาสนาและปรัชญาเพื่อส่งเสริมการศึกษาของ
โรงเรียนนายร้อยตำรวจ . วิจัย. ศาลายา, นครปฐม, ไทย: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหามกุฏราชวิทยาลัย.

พองสมุทร วิชามูล. (2555). *การศึกษามัชฌิมาปฏิปทากับการแก้ปัญหาผลกระทบจากนาโนเทคโนโลยี*. วังน้อย พระนครศรีอยุธยา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตสถาน. (2542).

พระไตรปิฎกฉบับมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2542).

พระไตรปิฎกฉบับมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2542).

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (ม.ป.ป.). *พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย*.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (พิมพ์ครั้งที่2, 2544). "การศึกษา : พัฒนาการ หรือ บูรณาการ". *กระทรวงศึกษาธิการ*, -.

พระมหาปรเมษฐ์ จรณธมฺโม (หอมไกล) และคณะ. (2560). การประยุกต์ใช้หลักสาราณียธรรมในการบริหารงานของพระสังฆาธิการ ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอนากลาง จังหวัดหนองบัวลำภู. *บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*.

พระมหาสุริยะ มหฺทโว. (ปีที่10 ฉบับที่1 มกราคม-มีนาคม 2564). การประยุกต์หลักพุทธธรรมเพื่อเป็นแนวทางการรับมือปัญหาโรคระบาด COVID-19. *วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 331-332.

พระอรณพ โกวิท. (2560). ศึกษาวิเคราะห์หลักกาลามสูตรในพุทธปรัชญาเถรวาท เพื่อประยุกต์ใช้ในสังคมปัจจุบัน. *บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*.

พล.อ.ต. ประทีป สรวาโย. (2545). *สิบเอ็ดศาสนาโลก*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.

มหามกุฏราชวิทยาลัยสภาการศึกษา. (2539). *แถลงการ ๕๐ ปี กิจการสภาการศึกษามหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สุริวัฒน์.

พิน ดอกบัว. (พิมพ์ครั้งที่4, 2555). *ศาสนาเปรียบเทียบ*. กรุงเทพฯ: บุรพาสารัน.

สุเชาว์ พลอยชุม. (2552). *พุทธปรัชญาในพระสูตรตันตปิฎก*. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนบางกอกบล็อก.

เดือน ดำดี. (2541). *ศาสนศาสตร์*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ราชบัณฑิต ศาสตราจารย์พิเศษ เสถียร พันธังสี. (พิมพ์ครั้งที่10, 2563). *ศาสนาเปรียบเทียบ*. กรุงเทพฯ: โสภณการพิมพ์.

ศาสตราจารย์เกียรติคุณ แสง จันทร์งาม. (2531). *ศาสนศาสตร์*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิชย์.

ศุภกาญจน์ วิชานาติ. (2555). การประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการในการแก้ปัญหาการเรียนของ
 นักศึกษาระดับอุดมศึกษา. *บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย*.

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์(ป.อ. ปยุตฺโต). (2561 พิมพ์ครั้งที่33). *พจนานุกรมพุทธศาสตร์* .

สมภาร พรหมทา. (2546). *มนุษย์กับศาสนา*. กรุงเทพฯ: ศยาม.

สยามพร ศิรินาวิน. (2563). "โควิด-19" ความรู้ สู่ปัญญา พัฒนาการปฏิบัติ.

สุชีพ ปุญญานุภาพ. (พิมพ์ครั้งที่8 2543). *ศาสนาเปรียบเทียบ*. กรุงเทพมหานคร: รวมสาส์น.

สุชีพ ปุญญานุภาพ. (พิมพ์ครั้งที่8, 2543). *ประวัติศาสตร์ศาสนา*. กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราช
 วิทยาลัย.

เสฐียร พันธรังสี. (พิมพ์ครั้งที่4, 2543). *ศาสนาโบราณ*. พระนคร: มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.

แสง จันทร์งาม. (2547). *วิธีสอนของพระพุทธเจ้า*. กรุงเทพมหานคร: มหามกุฏราชวิทยาลัย.

World Health Organization

<https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019>.

https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/faq_more.php เข้าถึงเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน
 2564

<https://www.phuketcityhospital.org/knowledge-12052563>

<https://www.krukorsornor.com/knowledge-id57.html> เข้าถึงเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2564

<https://th.wikipedia.org/wiki/มหาวิทยาลัยเปิด> เข้าถึงเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2564

<https://th.wikipedia.org/wiki/มหาวิทยาลัยเปิด> เข้าถึงเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2564

<https://th.wikipedia.org/wiki/การศึกษาผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์> เข้าถึงเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ.
 2564

<https://th.wikipedia.org/wiki/สถานีวิจัยเพื่อการศึกษา> เข้าถึงเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2564

[https://th.wikipedia.org/wiki/การเรียนการสอนผ่านสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม \(DLTV\)](https://th.wikipedia.org/wiki/การเรียนการสอนผ่านสถานีวิทยุโทรทัศน์การศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียม (DLTV)) เข้าถึงเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2564

<http://www.mbu.ac.th/index.php/2012-11-14-02-09-46/2012-11-14-02-25-49?showall=1&limitstart=#.XyvX-lOzZdg> สืบค้นเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2563

<https://philo.mbu.ac.th/history/> สืบค้นเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2563

<https://philo.mbu.ac.th/history/> สืบค้นเมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2563

ภาคผนวก

มติการพิจารณา
คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ครั้งที่ ๓ / ๒๕๖๓
วันพุธที่ ๑๘ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๖๓

มติที่ ๗/๒๕๖๓

การพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เรื่อง “การนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ในช่วงโควิด ๑๙ ของนักศึกษาชั้นปีที่ ๓ ในรายวิชา PH ๓๑๐๒ ศาสนาปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา”

(A Study on the Implementation of the Middle Path Principle to be Applied During COVID 19 of the Third Year Students in the PH 3102 Genesis Religion Subject, Department of Religious Studies, Faculty of Religion and Philosophy)

คณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยได้พิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ เรื่อง “การนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ในช่วงโควิด ๑๙ ของนักศึกษาชั้นปีที่ ๓ ในรายวิชา PH ๓๑๐๒ ศาสนาปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา” ของ **นายวิธวินท์ ภาคแก้ว** หัวหน้าโครงการวิจัย ตามเอกสารในการเสนอเพื่อพิจารณา

มติการประชุม

๑. รับรอง
๒. ควรปรับภาษาที่สับสนให้กระชับ ชัดเจน เพื่อไม่ให้ผู้ให้ข้อมูลตกดัน
๓. วิจัยวิจัยกับแบบสัมภาษณ์ยังไม่สัมพันธ์กันอาจทำความเข้าใจกับผู้ตอบ

รศ.ดร.สุวินุ รักษัตย์
กรรมการจริยธรรมวิจัยในมนุษย์
ทำหน้าที่แทนเลขานุการ

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

หัวข้อ : ศึกษาการนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจเรื่องศึกษาการนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ การนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญาเท่านั้น จึงใคร่ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง

ขอขอบพระคุณ

นายวิรัตน์ ภาคแก้ว

อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑ เพศ

- ☐ บรรพชิต
- ☐ คฤหัสถ์เพศ
- ☐ ชาย
- ☐ หญิง

๒.อายุ

64

- ☐ มากกว่า ๑๘-๒๐ ปีบริบูรณ์
- ☐ มากกว่า ๒๐ ปีบริบูรณ์
- ☐ ๓๐-๔๐ ปี
- ☐ อายุมากกว่า ๔๐ ปีขึ้นไป

๓.วุฒิการศึกษา

- ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี
- ☐ ปริญญาตรี
- ☐ ปริญญาโท
- ☐ ปริญญาเอก

ตอนที่๒ การนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรมภพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

1.ท่านรู้จักโรค ไวรัสโคโรนาหรือ โควิด 19 มากน้อยเพียงใด

.....

2.ท่านมีความรู้ในเรื่องหลักมัชฌิมาปฏิปทา มากน้อยเพียงใด

.....

3.ท่านมีความรู้ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ มากน้อยเพียงใด

65

4.ท่านได้ใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทามาประยุกต์ใช้ในช่วง COVID – 19 อย่างไร?

5.ท่านมีวิธีการใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทามาสอนในรายวิชานี้อย่างไร? จงยกตัวอย่างหลักธรรมมา 3 หลักธรรม

ตอนที่ ๓ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนออื่น ๆ

เนื้อหานี้ได้ถูกสร้างขึ้นหรือรับรองโดย Google

Google ฟอรัม

๒.อายุ

66

- ☐ มากกว่า ๑๘-๒๐ ปีบริบูรณ์
- ☐ มากกว่า ๒๐ ปีบริบูรณ์
- ☒ ๓๐-๔๐ ปี
- ☐ อายุมากกว่า ๔๐ ปีขึ้นไป

๓.วุฒิการศึกษา

- ☒ ต่ำกว่าปริญญาตรี
- ☐ ปริญญาตรี
- ☐ ปริญญาโท
- ☐ ปริญญาเอก

ตอนที่๒ การนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรมทรัพย์ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

1.ท่านรู้จักโรค ไวรัสโคโรนาหรือ โควิด 19 มากน้อยเพียงใด

ปานกลาง

2.ท่านมีความรู้ในเรื่องหลักมัชฌิมาปฏิปทา มากน้อยเพียงใด

ปานกลาง

3.ท่านมีความรู้ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ มากน้อยเพียงใด

67

พอใช้

4.ท่านได้ใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทามาประยุกต์ใช้ในช่วง COVID – 19 อย่างไร?

ไม่ทำให้สิ่งที่จะทำให้ผู้อื่นต้องเดือดร้อน

5.ท่านมีวิธีการใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทามาสอนในรายวิชานี้อย่างไร? จงยกตัวอย่างหลักธรรมมา 3 หลัก

1 อยู่อย่างพอเพียง

2 ช่วยเหลือผู้อื่นเท่าที่จะช่วยได้

3 ไม่แสวงหาสิ่งของเข้ามามากเกินไป

ตอนที่ ๓ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนออื่น ๆ

เนื้อหานี้ได้ถูกสร้างขึ้นหรือรับรองโดย Google

Google ฟอรัม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

68

หัวข้อ : ศึกษาการนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจเรื่องศึกษาการนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ การนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญาเท่านั้น จึงใคร่ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง

ขอขอบพระคุณ

นายวิรัตน์ ภาคแก้ว

อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑ เพศ

- ☐ บรรพชิต
- ☐ ศฤกษ์เพศ
- ☐ ชาย
- ☒ หญิง

- ☐ มากกว่า ๑๘-๒๐ ปีบริบูรณ์
- ☐ มากกว่า ๒๐ ปีบริบูรณ์
- ☐ ๓๐-๔๐ ปี
- ☒ อายุมากกว่า ๔๐ ปีขึ้นไป

๓.วุฒิการศึกษา

- ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี
- ☐ ปริญญาตรี
- ☐ ปริญญาโท
- ☒ ปริญญาเอก

ตอนที่๒ การนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรมภพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

1.ท่านรู้จักโรค ไวรัสโคโรนาหรือ โควิด 19 มากน้อยเพียงใด

เชื้อไวรัสที่เข้าทำลายปอดและเสียชีวิตได้

2.ท่านมีความรู้ในเรื่องหลักมัชฌิมาปฏิปทา มากน้อยเพียงใด

ทางสายกลาง ไม่กลัวโรคภัยจนเกินไป ต้องดำเนินชีวิตอยู่ให้ได้ ด้วยความไม่ประมาท สวมหน้ากากอนามัย ไม่ทานอาหารรวมกลุ่ม ไม่เปิดแมสคุยกัน สัมผัสสิ่งของ ออกนอกบ้านหมั่นล้างมือด้วยแอลกอฮอล์หรือเข้าบ้าน ทั้งแมสในถังขยะ ล้างมือด้วยสบู่ อาบน้ำ ชักผ้าทันที

3.ท่านมีความรู้ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ มากน้อยเพียงใด

70

ต้องถามนักศึกษาที่เรียน ผู้ที่ไม่เรียนอาจไม่รู้หรือไม่เข้าใจเลย

4.ท่านได้ใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทามาประยุกต์ใช้ในช่วง COVID – 19 อย่างไร?

ตอบแล้วข้อ 2 ต้องวางใจเป็นกลางๆ ไม่ตื่นข่าว มีสติ ใช้เหตุผล ช่วยเหลือกัน

5.ท่านมีวิธีการใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทามาสอนในรายวิชานี้อย่างไร? จงยกตัวอย่างหลักธรรมมา 3 หลัก

ครูสอนควรหาคำตอบ

ตอนที่ ๓ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนออื่น ๆ

ควรถามอาจารย์ที่สอนวิชานี้ ใน 7:วิทยาเขต 3 วิทยาลัย

เนื้อหานี้มีได้ถูกสร้างขึ้นหรือรับรองโดย Google

Google ฟอรัม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

71

หัวข้อ : ศึกษาการนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจเรื่องศึกษาการนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ การนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญาเท่านั้น จึงใคร่ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง

ขอขอบพระคุณ

นายวิรัตน์ ภาคแก้ว

อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑ เพศ

- ☐ บรรพชิต
- ☐ ศฤกษ์เพศ
- ☒ ชาย
- ☐ หญิง

- ☒ มากกว่า ๑๘-๒๐ ปีบริบูรณ์
- ☐ มากกว่า ๒๐ ปีบริบูรณ์
- ☐ ๓๐-๔๐ ปี
- ☐ อายุมากกว่า ๔๐ ปีขึ้นไป

๓.วุฒิการศึกษา

- ☒ ต่ำกว่าปริญญาตรี
- ☐ ปริญญาตรี
- ☐ ปริญญาโท
- ☐ ปริญญาเอก

ตอนที่๒ การนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาพลัมมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

1.ท่านรู้จักโรค ไวรัสโคโรนาหรือ โควิด 19 มากน้อยเพียงใด

โรคโควิด-19 คือ โรคที่ติดเชื้จากไวรัสโคโรนา ซึ่งพบการระบาดในช่วงปี 2019 ที่เมืองอู่ฮั่น ประเทศจีน โดยเป็นเชื้อที่ก่อโรคได้ทั้งคนและสัตว์

2.ท่านมีความรู้ในเรื่องหลักมัชฌิมาปฏิปทา มากน้อยเพียงใด

มัชฌิมาปฏิปทา หมายถึง ทางสายกลาง คือ การไม่ยึดถือสุดทางทั้ง 2 ได้แก่ อัตตภิลงณานุโยค คือ การประกอบตนเองให้ลำบากเกินไป และกามสุขัลลิกานุโยค คือ การพัวพันกามในความสบาย ซึ่งเป็นหลักคำสอนที่ปรากฏในพระธรรมเทศนาภักข์แรกของพระพุทธเจ้าที่ทรงแสดงแก่ปัญจวัคคีย์ คือ ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร

ศาสนาปฐมบรรพ เป็นวิชาที่เรียนเกี่ยวกับเรื่องของศาสนาปฐมภูมิ ศาสนาโบราณ และความเชื่อทางพิธีกรรมในลัทธิต่างๆ

4.ท่านได้ใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทาามาประยุกต์ใช้ในช่วง COVID – 19 อย่างไร?

นำมาปรับใช้ในการเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคต

5.ท่านมีวิธีการใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทาามาสอนในรายวิชานี้อย่างไร? จงยกตัวอย่างหลักธรรมมา 3 หลัก

1. สัมมาทิฐิ
2. สัมมาสังกัปปะ
3. สัมมาสมาธิ

ตอนที่ ๓ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนออื่น ๆ

อาจารย์ใช้วิธีการสอนแบบรวบรัดให้เข้าใจง่ายและเน้นให้ไปค้นหาข้อมูลด้วยตนเอง

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

74

หัวข้อ : ศึกษาการนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจเรื่องศึกษาการนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ การนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญาเท่านั้น จึงใคร่ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง

ขอขอบพระคุณ

นายวิรัตน์ ภาคแก้ว

อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑ เพศ

- ☐ บรรพชิต
- ☒ ศฤกษ์เพศ
- ☐ ชาย
- ☐ หญิง

๒.อายุ

75

- ☐ มากกว่า ๑๘-๒๐ ปีบริบูรณ์
- ☐ มากกว่า ๒๐ ปีบริบูรณ์
- ☐ ๓๐-๔๐ ปี
- ☒ อายุมากกว่า ๔๐ ปีขึ้นไป

๓.วุฒิการศึกษา

- ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี
- ☐ ปริญญาตรี
- ☒ ปริญญาโท
- ☐ ปริญญาเอก

ตอนที่๒ การนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

1.ท่านรู้จักโรค ไวรัสโคโรนาหรือ โควิด 19 มากน้อยเพียงใด

ปานกลาง

2.ท่านมีความรู้ในเรื่องหลักมัชฌิมาปฏิปทา มากน้อยเพียงใด

ดี

3.ท่านมีความรู้ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ มากน้อยเพียงใด

76

ปานกลาง

4.ท่านได้ใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทามาประยุกต์ใช้ในช่วง COVID – 19 อย่างไร?

เรื่องการใช้ที่เหมาะสมกับสถานการณ์1.

5.ท่านมีวิธีการใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทามาสอนในรายวิชานี้อย่างไร? จงยกตัวอย่างหลักธรรมมา 3 หลัก

1.เข้าใจผู้เรียนไม่บังคับเกินไป 2.ให้ความสำคัญกับนักศึกษาทุกคนไม่ลำเอียง 3.สอนให้เหมาะกับสถานการณ์

ตอนที่ ๓ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนออื่น ๆ

การเรียนในสถานการณ์แบบนี้ควรใช้ประโยชน์จากออนไลน์และเอกสารให้มีความเหมาะสม

เนื้อหานี้ได้ถูกสร้างขึ้นหรือรับรองโดย Google

Google ฟอรัม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

77

หัวข้อ : ศึกษาการนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจเรื่องศึกษาการนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ การนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญาเท่านั้น จึงใคร่ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง

ขอขอบพระคุณ

นายวิรัตน์ ภาคแก้ว

อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑ เพศ

- ☐ บรรพชิต
- ☐ ศฤกษ์เพศ
- ☒ ชาย
- ☐ หญิง

๒.อายุ

78

- ☐ มากกว่า ๑๘-๒๐ ปีบริบูรณ์
- ☒ มากกว่า ๒๐ ปีบริบูรณ์
- ☐ ๓๐-๔๐ ปี
- ☐ อายุมากกว่า ๔๐ ปีขึ้นไป

๓.วุฒิการศึกษา

- ☒ ต่ำกว่าปริญญาตรี
- ☐ ปริญญาตรี
- ☐ ปริญญาโท
- ☐ ปริญญาเอก

ตอนที่๒ การนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรมทรัพย์ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

1.ท่านรู้จักโรค ไวรัสโคโรนาหรือ โควิด 19 มากน้อยเพียงใด

ไม่ค่อยสนใจ

2.ท่านมีความรู้ในเรื่องหลักมัชฌิมาปฏิปทา มากน้อยเพียงใด

ทางสายกลาง

3.ท่านมีความรู้ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ มากน้อยเพียงใด

77

ศาสนาโบราณ

4.ท่านได้ใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทามาประยุกต์ใช้ในช่วง COVID – 19 อย่างไร?

สติ

5.ท่านมีวิธีการใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทามาสอนในรายวิชานี้อย่างไร? จงยกตัวอย่างหลักธรรมมา 3 หลัก

สติสมาธิปัญญา

ตอนที่ ๓ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนออื่น ๆ

เนื้อหานี้ได้ถูกสร้างขึ้นหรือรับรองโดย Google

Google ฟอรัม

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

80

หัวข้อ : ศึกษาการนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจเรื่องศึกษาการนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

แบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ ๒ การนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

ตอนที่ ๓ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญาเท่านั้น จึงใคร่ขอความกรุณาตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง

ขอขอบพระคุณ

นายวิรัตน์ ภาคแก้ว

อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาพุทธศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ตอนที่ ๑ ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

๑ เพศ

- ☒ บรรพชิต
- ☐ ศฤกษ์เพศ
- ☐ ชาย
- ☐ หญิง

๒.อายุ

81

- ☐ มากกว่า ๑๘-๒๐ ปีบริบูรณ์
- ☐ มากกว่า ๒๐ ปีบริบูรณ์
- ☒ ๓๐-๔๐ ปี
- ☐ อายุมากกว่า ๔๐ ปีขึ้นไป

๓.วุฒิการศึกษา

- ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี
- ☐ ปริญญาตรี
- ☐ ปริญญาโท
- ☐ ปริญญาเอก

ตอนที่๒ การนำหลักมัชฌิมาปฏิปทา มาประยุกต์ใช้ ในช่วงโควิด 19 ของนักศึกษาชั้นปีที่ 3 ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรมภพ สาขาวิชาศาสนศึกษา คณะศาสนาและปรัชญา

1.ท่านรู้จักโรค ไวรัสโคโรนาหรือ โควิด 19 มากน้อยเพียงใด

ปานกลาง

2.ท่านมีความรู้ในเรื่องหลักมัชฌิมาปฏิปทา มากน้อยเพียงใด

พอนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้

3.ท่านมีความรู้ในรายวิชาPH 3102 ศาสนาปฐมบรรพ์ มากน้อยเพียงใด

82

สามารถนำไปใช้ในการเรียนหรือการบอกต่อได้

4.ท่านได้ใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทามาประยุกต์ใช้ในช่วง COVID – 19 อย่างไร?

ไม่นำพาให้ตัวเองหรือผู้อื่นเดือดร้อน

5.ท่านมีวิธีการใช้หลักมัชฌิมาปฏิปทามาสอนในรายวิชานี้อย่างไร? จงยกตัวอย่างหลักธรรมมา 3 หลัก

พอใจในการศึกษา

ตั้งมั่นในการศึกษา

หมั่นเพียรในการศึกษา

ตอนที่ ๓ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่นๆ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนออื่น ๆ

เนื้อหานี้ได้ถูกสร้างขึ้นหรือรับรองโดย Google

Google ฟอรัม

ประวัตินักวิจัย

ชื่อ-ฉายา-นามสกุล : วิธวินท์ ภาคแก้ว
 ตำแหน่งหน้าที่ : หัวหน้าโครงการวิจัย
 พ.ศ. 2562 – ปัจจุบัน : อาจารย์ประจำหลักสูตร คณะศาสนาและปรัชญา
 สาขาวิชาพุทธศาสน์ศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ส่วนกลาง)
 ศาลายา นครปฐม

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2537 : ศศ.บ.(นิเทศศาสตร์) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 พ.ศ. 2559 : ศน.ม. พุทธศาสนาและปรัชญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
 ปัจจุบัน : กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาเอก สาขาวิชา พุทธศาสนาและปรัชญา
 มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ประวัติการทำงาน

พ.ศ. 2562 – ปัจจุบัน : อาจารย์ประจำหลักสูตร คณะศาสนาและปรัชญา
 สาขาวิชาพุทธศาสน์ศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย (ส่วนกลาง)
 ศาลายา นครปฐม

ผลงานทางวิชาการ

: 1.คติความเชื่อพระศรีอารียเมตไตรย์ วัดไผ่ ต.เขาสมอคอน อ.ท่าม่วง
 จ.ลพบุรี”
 2.สัมมากรรมันตะ : ธรรมสำคัญของชีวิต
 3.คติความเชื่อเรื่องหินเรืองแสง

ผลงานการวิจัย

: การศึกษาเพื่อพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาเพื่อสร้างสรรค์
 การเรียนรู้ทางด้านพระพุทธศาสนาสำหรับเยาวชนไทย ยุค 4.0

สถานที่ทำงานปัจจุบัน

: 83 หมู่ 10 ต.ท่าคล้อ อ.แกลง จ.สระบุรี 18110